

L a d i s l a v K L Í M A

B E L E T R I E

Slavná Nemesis (výběr)

Mezi skutečností a snem (výběr)

24.11.1970
407

Ladislav Klíma

SLAVNÁ NEMESIS

S PŘEDMLUVOU

JOSEFA KODÍČKA

PRAHA

Sfinx B. Janda

1932

Obsah

<i>Ladislav Klíma. Studie Josefa Kodíčka</i>	-	5
⊗ <i>Slavná Nemesis</i>	- - - - -	15
⊗ <i>Jak bude po smrti</i>	- - - - -	125
<i>Já a strýc</i>	- - - - -	147
⊗ <i>Podivná příhoda</i>	- - - - -	163
<i>Historie</i>	- - - - -	175
<i>Skutečná událost sběhnuvší se v Post-</i>		
<i>mortalii</i>	- - - - -	187
<i>Helena Marná</i>	- - - - -	197
⊗ <i>Jedné noci snil</i>	- - - - -	207
<i>V létě 1902</i>	- - - - -	215
<i>V zasněném údolí</i>	- - - - -	231
<i>Arta</i>	- - - - -	249
<i>Cestuje do města D.</i>	- - - - -	271
<i>Sta a sta žen</i>	- - - - -	289
<i>Poznámky</i>	- - - - -	297

⊗ - se výtiskem „Ukázky věčnosti“

do konce nerozluštěno, zabil-li Lebenmeyera onen sen, či je-li vše jen snem nachmeleného atd. Tak jednoduchý problém Života, jak si jej nejen průměrný čtenář, ale i nejslavnější filosofové představují: není. Jsem tomuto přerušení povděčen — pokračování bylo by mně asi jako redaktoru zlá-malo vaz; je daleko divočejší, ztřeštěnější, kotr-melců, uličnictví, skandalosit plnější než první část. Ale lituji toho zároveň — je přec něco fenomenálního, jak ten dareba luští záhadu hrůzy slov: „Obešel já polí pět“. Kdo byl tím darebou? Myslím, že někdo jiný, z toho důvodu, že duchové píší daleko pitoměji. Ale není vyloučeno, že byl to duch, který měl na Lebenmeyera za života píf-ku a teď se pomstil. Usmíváte se? Myslíte, že možnost tu připouštím jen jako redaktor theoso-fického plátku? Ne! Nevěřím ve spiritismus, ale nevěřím ani v pozitivismus. Nevěřím v nic a ani v to ne. Ale právě proto připouštím možnost vše-ho, všeho. Je to darebáctví, že jsem tím redakto-rem, ale je nemenším darebáctvím, řeknu-li, že jsem se dnes dohře naobědval. Žít znamená lhát a nic nad to; a snad je uvědomění si této lživosti všeho ještě lživější než nalhávání si všech lidí, že vědí a mluví pravdu.” —

Já a strýc

Já a strýc nenáviděli jsme se nenávisť instinktivní. Když jsem byl ještě malý hoch a on k nám zavítal, poštival ustavičně na mne rodiče, vytýkaje jim, že mne rozmazlují, udávaje na mne každou špatnost, ba vymýšleje si mnohé a zavdávaje tím podnět k častým mrzutostem v naší rodině. — Vše špatné viděl na mně: „je zrovna tak bezbožný jako mladý, a vražda z něho hledí už teď!“ říkal často; mimo něj nikdo mně toto poslední neřekl — zvláštní! — Ale mohu říci, že jeho nepřátelství nevzbudilo mého: jak slabé byly mé pomatychtivé city proti bezedné antipathii a ošklivosti, kterou jsem k němu cítil odevždy! Pouhá vzpomínka naň zkazila mně náladu na dlouho; v přítomnosti jeho chtělo se mně zvracet; a dotkl-li se mne, kůže mne v pravém slova smyslu delší dobu páčila.

Vzbuzoval ošklivost zevnějškem svým a povahou. — Byl to lakomec nejčistšího rázu; byl svobodný, bohatý obchodník, železného zdraví, úžasné houževnatý. — Rodiče moji byli chudí. Jen jednou dohnala tíseň otce mého, jeho bratra, aby ho požádal o zapůjčení 100 zl. Dostal odpověď: „Mohu ti na směnku půjčit 50 zl., ale nutný ručitel! Nechceš-li, dám ti velkomyslně tři zlaté...“ V době, kdy studoval jsem lékařství, moji rodiče zemřeli. Dědictví po nich stačilo mně k výživě

sotva rok. Pak byl jsem nucen vedle studií svých vydělávat si sám... Byl bych oběmu učinil zá-
dost — mám ducha i vůli, ale mám též silnou
touhu po poznání — a kdo tu má, ten musí žít
na útraty všedního, praktičtější. — A tak sloužil
jsem dvěma pánům — kde bylo by nutno sloužit
jen jednomu. — Následky se dostavily v nervové
rozdrážděnosti a duševní rozervanosti.

Měl jsem na vybranou buď věnovat se cele pí-
sařství nebo podobnému — nebo vrazit do sebe
dýku nebo jít žebrať ke strýci, jedinému svému
příbuznému — jehož universálním dědicem jsem
podle zákona — mimochodem — byl. — A mno-
hem lehčí, zcela upřímně, bylo by mně bývalo to
druhé než to třetí — Jen statečnost, abych odolal
všemu, byla příčinou, že odhodlal jsem se strýce
navštívit! — A pak ovšem ještě jiný plán —

Přijel jsem k němu, když večeřel brambory,
maštěné smrdutým lojem. — S netajenou radostí
naslouchal líčení mých útrap. — „Nikdy bych vás
neobtěžoval, kdybych byl zdrav,” skončil jsem.
A on otcovským tónem odvětil:

„Milý Stanislave, mám tě rád, třeba jsi mne
vždy nenáviděl, už jako malé dítě jen se na mne
škaredil, sotva mne pozdravoval, a chci se k tobě
zachovat jako k svému příbuznému. Proto dávám
ti radu cennější než všechny peníze: Spoléhej jen
na sebe, bojuj, trp dál, neboť právě nejtrpčí zkouš-
ky života zdokonalí nejvíc. Že jsi duševně nemo-
cen? Nech zbytečného myšlení i darebného snění

a hned budeš zdrav! Až zvítězíš v boji a budeš se sám živit, přijď ke mně zas a pak tě snad nenechám zcela bez podpory, abys udělal doktorát; avšak i dnes nenechám tě odejít s prázdnýma rukama: nahradím ti cestovné a dám ti k tomu čtyři — no pět zlatých, Bohu budiž poručeno! A zůstaň u mne zadarmo přes noc — a máš-li hlad — tady dojez brambory, jsou velmi chutné, ale já už nemohu.”

Tolik laskavosti a štědrosti přesahovalo, vážně, má očekávání, pokud byla střízlivá. — Z vděčnosti snědl jsem brambory — a když dobrý strýc vyšel, vpíchl jsem do jedné z jeho starých bot dubovou, velice špičatou tříštičku. Ale neočekával jsem od toho mnoho. — A také jsem nic neslyšel.

Nechal jsem lékařství a přijav místo úřednické věnoval jsem se cele sčítání a odčítání — vše ušlechtilější v sobě násilně tlumě. — Díky tomu šlo to jakž takž dva měsíce. — Konečně však zlomila nepřírozená činnost ducha mého tak, že potřeboval jsem jednoho dne deseti minut k sečtení šesti pěticiferných čísel. Vystoupil jsem ze služby a řekl si: „Do zítřejšího večera musím se rozhodnout, stanu-li se nádeníkem nebo zastřelím-li se nebo —”

Následující den jsem byl předvolán k soudu. A to přivedlo ubohý mozek můj na nápad nový:

dopustit se politického zločinu. „Budu na několik měsíců zabezpečen, duch můj si odpočine, stanu se snad politicky v očích národa a žen zajímavý — a pevně, radostně jsem se rozhodl, že večer v hostinci, kam chodili obvykle detektivové, pronesu něco hodně vlastenecky velezrádného —

A volný, skoro tanče, spěchal jsem k soudu. „To jsme se po vás napátrali,” přivítal mně vládně úředník. „Ale nebojte se — račte vzít místo; zpravidla nejsou cesty k úřadům spojeny s příjemnými záležitostmi, ale záležitost, k vůli níž jste předvolán, sotva bude vám nepříjemná. — Jelikož újec váš, p. V. nezanechal závěti, jste podle zákona universálním dědicem jeho jmění, páčícího se na 300.000 zl.”

„On zemřel?”

„Vy to, bože, nevíte? Blednete — smím nabídnouti sklenku vína? Je tomu již přes měsíc — dostal otravu krve, bodnutí cvočkem nebo trnem nebo čím v botě zapíchnutým. Prosím, ještě sklenku —”

„Ubohý strýci!”

„Všechna čest vašemu strýci, pane! Jiný myslel by jen na dědictví — všechna čest! Zvláště vzhledem k tomu, že zesnulý neměl vás podle všeho příliš v lásce. Mnohokrát se vyjádřil, že nebudete po něm dědit ani haléře. Testament nezhotovil, poněvadž věřil, až do poslední chvíle, že se uzdraví a že sepsáním jeho přivolal by smrt. Teprve v posledním smrtelném tažení zvolal:

„testament —“ Přinesli psací náčiní, — ale nemohl již zřetelného slova promluvit, ani rukou vládnout. Po několikaminutovém zoufalém úsilí pozbyl vědomí a nenabyl ho už —“

Následující měsíc ztrávil jsem studiemi medicíny a v žertovné bujnosti rozhodl jsem se, že podrobím se zbývajícím zkouškám hned, a ještě aspoň rok byl bych musel studovat, abych byl obstojně připraven — Sotva kdy přišel k rigorosu student mizerněji připravený a veselejší. Ale velkou náhodou dostal jsem právě otázky, na něž znal jsem odpověď a stal jsem se doktorem —

Na štěstí pro nemocné, ani mně nenapadlo ubírat jiným lékařům chlebiček. „Jsem volný! jsem konečně svůj!“ jásala má duše, když unášel mne vlak k vile, kde zemělý újec obýval za živa nejhorší pokoj.

Tam chtěl jsem ztrávit léto.

Dosud necítil jsem ničeho z toho, čemu se říká sumárně výčitky svědomí; naopak jen radost utajené pomstychtivosti! Ale když obklopily mne stěny, mezi nimiž jsem příšeru svou vícekrát zřel, stěny prosáklé jejím dechem, jejím duchem, obrátila na mne věc svou druhou hroznou tvář a rázem zašklebila se na mne celá ohyzdnost mého postavení.

Nyní bylo moje, co bylo jeho!... Nyní užíval jsem toho, čeho užíval dřív on. Nyní byl duch

můj nucen dotýkat se stále toho, s čím mrtvý hnus můj byl téměř srostlý. — Nyní byl jsem odkázán jít těsně s tím, co, otráveno jím, připomínalo mně ho krok za krokem. — Nyní jsem žil z toho, co nenáviděný, opovrhovaný člověk vyzískal, krmil jsem se z netvora, jehož pohled dřív obracel ve mně vnitřnosti. Byl jsem teď sprážen neodlučitelně s tím, co mně bylo nejprotivnější, hůř než muž, pojavší starou babu. Jen k jednomu dovedl jsem to přirovnat: k myšlence, že pohřben bych byl do jednoho hrobu s ním — A — — co zavanulo to na mne ze šeredného stropu — —? Zdálo se mně, že slyším z dálky slabé zaúpění? Byl bych ihned vilu opustil, kdybych nebyl cítil zbabělý strach. — Po celou noc nezamhouřil jsem oka. Nábytek praskal, bylo mně, že nejsem v pokoji sám, několikrát jsem se otočil, dýku drže v ruce, maje příšernou ilusi, že někdo již již na mne sahá. Ale řekl jsem si, že aspoň tuto noc vytrvám; neboť pochopil jsem, že bylo by bláznovstvím bydlet zde i dále. —

Ale neuprchl jsem vnitřnímu strašidlu. „Jsem nerozlučnými pouty spojen s hnusným umrlcem,” kroužilo mně stále v duši . . . Brzo bylo mně otráveno vše, neboť kam jsem pohlédl, za vše vděčil jsem strýcovým penězům —. Oděv, ježž jsem na těle cítil, třešně, ježž jsem si koupil, knihu, kterou jsem četl, vše upomínalo, mne na nejhnusnější skutek mého života. Bylo to patologické, protože abnormální, ale jak přirozené! Ošklivíme-li si

nosit oděv protivného mrtvého, není to v podstatě totéž jako ošklivit si za jeho peníze koupený nůž? Marně jsem si říkal, že jeho majetek, peníze, věci za ně koupené nemají s ním vlastně nic společného, že je přeci přírodním zákonem žít z toho, co jsme přemoženému uloupili; ideové asociace ležely tak hluboko, že vzdorovaly, že rostly, — až s hrůzou jsem poznal, že vlekou mne k propasti šílenství. To byla ta volnost, kterou jsem doufal nalézt! A hrůza z oloupeného rostla stále z hnusu a choroby mé — každý zvuk mne děsil, každý muž ubírající se mně vstříc zdál se mně být zavražděným, nespál jsem celé noci, každou chvíli čekaje, že dotkne se mne duchové rámě — a usínaje, aby ve snu vskutku se mne dotýkalo.

Ale cítil jsem že nebýt dědictví po něm, pozbyl by vši moci nade mnou. Věděl jsem, že mohu šílení ujit rázem — odhodím-li strýcovy peníze. Ale neznamenalo to padnout do Scylly? Naskytovala se při mé duševní dispozici, vzdám-li se bez výhrady všeho, možnost, abych neupadl opět tam, kde jsem byl před předvoláním k soudu? Kde vzít peníze aspoň k etablování se jako lékař? A proniknout jako spisovatel? K tomu byl jsem příliš poctivý a čistý — a chytrý.

Aspoň něco jsem dělal. — Psal jsem zuřivě do všech možných časopisů a za honorář kupoval jsem losy, promesy, sázel do loterie. — Ale šílení mé rostlo a rostlo — až zoufalství napjalo mé myšlení, překonávání svých afektů a hýření —

A zvítězil jsem! Snad byla by nemoc má žárem svým ztrávena i bez toho ulevila — ale hlavní je, že zanedlouho byl jsem skoro vyléčen. — Jen málokdy ozvaly se zbytky šílení jako vzdálené zadunění vyburácené bouře. — „Jsem volný svou silou, konečně osvobozený!“ jásala zas má duše.

Byl podzimní šerý podvečer. — Vracel jsem se z delší procházky do svého města. — Jsa unaven usedl jsem na balvan vedle silnice a zadíval jsem se v lom, který svou zvláštní, tajemně smutnou opuštěností upoutal vždy bezděky mé oči. A hluboko jsem se zamyslíl... Bylo hrobové ticho kol a nikde neviděl jsem člověka —

Dlouho jsem tam seděl. — Skoro jsem si ani neuvědomil, že za mnou znějí kroky — Vzdalovaly se směrem k městu, dohasínaly — tu jsem sebou trhl a vzchopil se, abych vesele šel dále. — Asi dvě stě kroků přede mnou ubíral se muž.

Doháněl jsem jej. — A tu jsem zpozoroval, že shrbenou postavou svou a chůzí, prohýbající se na obě nohy v kolenou při každém kroku jakoby napadající, podoben je ujcí. — Vlasy jeho byly dlouhé a šedivé jako strýcovy. — Zmocnil se mne slabý strach, zaváhal jsem temně, mám-li jej předejít. — „Fuji!“ řekl jsem si. „Teď už se mně nemůžeš zjevit, hnuse! Teď se nebojím, tedy nemohu vidět halucinací! Dokud se člověk bojí, nejen že může, ale musí strašidla vidět. Kdo tou-

Ží po nich, tomu dávám neklamný recept: ať, až v temné místnosti zmocní se ho strach, že umrlec vloží mu ruku na rameno, strach ten rozdmychuje až do žhavosti. Ale teď jsem beze strachu, v normální náladě a připraven. A i kdyby byl strýci podoben, — nesmím se lekat; není dost lidí sobě podobných? Jak hloupá je pověrčivost!

Neznámý se neohlížel. — A než jsem jej dohonil, zapomněl jsem zcela na svou domněnku, takže pohlédl jsem v tvář jeho tak klidně, jako pohlédneme v tvář každého člověka, s nímž se setkáme. A tělo vypovědělo duchu službu; nebýt stromu vedle, byl bych klesl —

Ale i na tváři starce objevilo se leknutí. „Proč se — bojíte?“ vypravil hlasem, který silně se podobal hlasu zemřelého —

„Kdo — jste?“ vyrazil jsem skoro řvavě —

„Co pomátl jste se, mladý pane? — Jsem pozitivní člověk, jmenuji se Matěj Soukup a můj charakter je cestující agent. Agent, prosím, ve službách světoznámého obchodu s vínem Samuel Perdeles. Prosím, vidím, že ráčíte být nóbl pán a dovoluji si vám při této zvláštní příležitosti nabídnout ceník —

Tato slova mne ovšem značně uklidnila. Přes to couvl jsem před jeho rukou s ceníkem.

„Odpusťte — ale jste nápadně podoben jistému mému příbuznému.“

„Tak? Hehe! Tak snad jsem jím, snad jsem příbuzným tohoto hezoučkého mladého pána —“

„Je už mrtev —“

„V tom případě jsem s ním sotva totožný. — Jaká škoda! Ale teď rozumím, hehe! Je to zlé, opravdu potkat člověka umrlci podobného —. Já to také znám, znám —. Měl jsem tetu, ta umřela; ta měla sestru, která jí byla na vous podobna, totiž to není pravda, protože měla vousy skoro jako vy, velevážený pane, a pak měla nos rozplácly, kdežto ta mrtvá měla zobák, jen zrní jí nasypat. Ale ta živá měla dřív také zobák, její milenec udělal jí však z něho placku; ten jí dal facku, já to sám viděl. Pak ji navedli, aby mne vystrašila, přilepili jí na placku vosk, oholili ji, ustrojili jako tetu, ona vešla večer ke mně — a já, jak stál, tak jsem si na podlahu sedl, ani nevím, jak se to stalo. — Nedivím se Vám, mladý pane!“ Zasmál jsem se, všechna tíha se mne spadla. „Jaká hloupost přec jen věřit v nadpřirozené!“ zvolal jsem a vzal ceník. Ale znovu zmocnila se mne hrůza při pohledu na agenta; a přece rozeznal jsem teď, že mezi oběma obličejí jsou jisté rozdíly — „Jistě si něco objednáám,“ řekl jsem kvapně — „Dobrou noc, pane Soukupe!“ „Což nesvezeme se spolu, mladý pane? Jistě jdete také do města —“

„Ale mám ve zvyku rychle chodit.“

„Tak já si také pospíším!“ A poskočiv už byl po mé straně — Podvolil jsem se, ale hned mne to mrzelo; znovu zachvátila mne hrůza. Chvilí šli jsme mlčky. — Tu pravil:

„Račte odpustit, mladý pane! Řekl jsem vám, kdo jsem, mohl byste mně říci také, jaký je váš charakter?“

„To kdybyste mně mohl říci, byl byste mým největším dobrodincem.“

„Tak? Hehe! Ale neračte, prosím, žertovat.“

„Poněvadž žertuji, řeknu vám, že můj charakter je soukromník.“

„Sou-kro-mník? O—o—o! Tak mladý, zdravý, hezký pán! Odpusťte, ale to není v pořádku!“

„Proč bych chodil s berlou, mám-li zdravé nohy?“

„Hehe! Ale tak mladý pán má se přičiňovat!“

„Jest vám přičiňování se vydělávání peněz?“

„O — o! mladý pane, my si nerozumíme! Dejte na mne, mladý pane: starejte se o stáří! peníze se těžko vydělávají a snadno rozmrhávají —“

„Jste trochu drzý! Kdo má tři sta tisíc, nemusí se nouze bát! Může třeba rozmrhat dvě stě padesát a zbylé postačí mu, není-li blázen, ke slušnému životu do smrti.“

„Tři sta tisíc! Vždyť to dělalo aspoň tři sta padesát! Ale, mladý pane, sotva jste dědil, stal jste se hned lenochem? Proč blednete?“

„Jak to víte, člověče?“ vzkřikl jsem násilně —

„Ale znám vás dobře, hehe! Proč odskakujete? Již třikrát viděl jsem vás v městě a informoval se o vašem charakteru a poměrech. Odpusťte, že jsem si hrál na nevědoucího —“

„A tak!“ oddychl jsem si a utřel pot. — „Jaký

jsem to osel! — Stále nemohu se zbýt myšlenky, že jste umrlcem!"

„Máte snad špatné svědomí? — Ó mladý muži, jste na špatné cestě! Věříte-li pak v Boha?"

„Drzý chlape, co vím, to vím a nemusím v to věřit. Namlouvám-li si, že něco vím, co nevím — a to je víra — pak se sám obelhávám a to není nic ušlechtilého!"

„Tedy nevěříte, ach! To je počátek všeho zlého, — a pak lenost — Slyšte radu starého muže a přičiňte se, abyste ke stáří —"

„Starý osle — nepřestanete-li — rozejdeme se ihned! Radte raději sobě, šedivý agente! Kdybych jen s polovicí energie, s kterou se přičiňuji o vyšší věci, mohl se věnovat špinavému vydělávání peněz, vím jistě, že bych byl ve vašem věku milionářem."

„Och, mladý pane! nebyl jsem vždy chudý, jako teď! Byl jsem boháč, ale špatný člověk připravil mne o vše. Znal jsem jej už od mládí a hned jsem věděl, že čeká naň jen šibenice. — Už jako kluk nestál za nic, v Boha už tenkrát nevěřil, vražda hleděla mu z očí — Ale pořád se lekáte, lépe byste učinil, kdybyste šel jinou cestou než já —"

„Nel" zařval jsem. „Vypravujte dál!"

„Byl to můj synovec. — Rodiče jeho byli příliš hodní a mrakali jej málokdy, to je ta bída! Ten měl být můj! Marně jsem radil sestře: řež jej víc —"

„Sestře? Jaký jsem to blázen! — No, mluv dál,

tlachale starý, a čert tě vezmi, ať jsi kdo chceš!" „Podařil se. Peníze, které po rodičích zdědil, prolumpal za chvíli a pak přišel na svého strýce se žebrotou. Ale místo, abych byl jím hned vyrazil dveře, pohostil jsem ho skvěle a dal jsem mu padesát zlatých —"

„Snad bez nuly! A brambory maštěné lojem na mazání bot?" vzkřikl jsem, svíraje dýku.

„Velmi dobrým lojem! A padesát zlatých!" trval na svém. A víte, jak se mně odměnil? Nastrčil mně do boty třísku napuštěnou jedem —"

„Proč jsi lhal, červe, že jsi agent?" zařval jsem pln šílené odvahy a vytasil dýku.

„Nelhal jsem, panáčku! Skoro jsem už umíral, snad jsem byl zdánlivě mrtev — a ten dareba pomocí podplacených doktorů, prohlásil mne za mrtvého — a když jsem k sobě přišel, dal mne odvésti do Ameriky, bez groše v kapse. Tam musím se živit agenturou, nemaje peněz na cestu do Evropy — ale jak je zahospodařím, pak běda tomu ničemovi! Objevím se jako meteor, pravda vyjde najevo —"

„Blbe, nehrej dále komedii! — A myslíš-li, že nepošel, ubezpečuju tě, že hniješ už dávno v hrobě — a že, nejsi-li pouhý můj přelud, jsi teď v říši stínu nebo kde!"

„Vím to dobře, darebáku!" zvolal jiným hlasem než dosud. „Zemřel jsem a vím, že jsem nesmrtelný, a že Bůh je nad námi, který trestá hříchy. Ničemo! tebe jsem vždy nenáviděl, vrahu, ty zabil

jsi mne a teď pracně mnou nastřádaného jmění za —”

Nedomluvil. Dýka má proklála mu srdce. A já jako šílený prchal k městu... Zdálo se mně, že jdou za mnou strašlivé kroky. Pomalu se ke mně blížily... V blížení tom bylo cosi nezměrně děsného.

Vlasy se mně ježily. „Rozdrtí mně to zcela jistě! Vždyť je to ve mně, vždyť je to má vlastní hrůza! kmitlo mně lebkou... Odvaha prchla před panickým, dětským děsem... Mohl jsem bojovat proti neviditelnému nepříteli? Znovu dal jsem se na zběsilý útěk...

Ale příšernému stihateli jsem neunikl... Znělo to již jen osm kroků za mnou, pak šest — čtyři... A již na mne zezadu něco sahalo... Něco nehmotného, ale strašnějšího, než každá hmotná síla, — něco vše rázem otravujícího a v hnutí přivádějícího...

Setmělo se... Postupně šklebily se na mne hvězdy. Nevěděl jsem, kam se potácím, klopýtal jsem cestou necestou. Ono strašné svíralo mne nevyslovitelně, nemyslitelně... Noc černá, tajemná zakryla vše kolem a já vyčerpán klesl na studenou, vlhkou hroudu země — —

Zde končí zápisky mladého muže. Nepodařilo se nám rozluštit, je-li to povídka či skutečný příběh, víme jen tolik, že byly nalezeny v chorobinici mezi rukopisy ošetřujícího lékaře.

Podivná příhoda

morální neboli ordinární člověk připustí, že nějaká nadlidská moc, démon, obrala si z důvodů čert ví jakých právě tebe za svůj příbytek, učinila tě jen svou hlásnou troubou, než aby sáhla k vysvětlení nejpřirozenějšímu: ten člověk je vznešený, já červ vedle něho. Věř, že skoro všichni tvoji „přátelé“ nenávidí tě jako ten Sicilián, ale nejsou schopni činu... On je typickým příkladem otrocké duše, vzdělance, naškrobené vyžehlenosti, morality. K tomu srdce neobyčejně temného, plného závisti a jedu; rancunesního. Připočteme k tomu, že je bohat; že je neznámým zde cizincem a patrně dobrodruhem, jemuž útěk po činu, zajisté ne prvním podobného druhu, je malicherností: že je Siciliánem, jemuž vražda je něčím daleko normálnějším, než Severoevropanu, a že konečně je jako všichni Jihoitalové v bahnitě hloubi své duše hluboce religiosní a že ve své bornovanosti považuje asi tvou popravu za nejzáslušnější čin před Madonou — a vše, co ti na věci připadá paradoxním, stane se přirozeným a samozřejmým. Jako vůbec bez výjimky každá paradoxnost zkrotne před upřeným, jasným pohledem v nevinnou možnost a hříčku všemocného ducha.

Historie

.

Nikdy nikoho nespatriil Ottomar v zahradě, sou-
sedící se zahradou jeho, vyjma starého domov-
níka starého domu zahradou tou obklopeného.
A bylo mu, že zří fantom, když jednoho červen-
cového večera, kráčeje podél plotu té zahrady,
uzřel za ním krásnou dámu. Mohutný, děsivý
červánek ležel na bledé, truchlé tváři její a mla-
dý muž se zachvěl, maje záhadnou ilusi, že je
všecka krví zbrocena... .

A příštího dne líbala večerní záře zlatý úsměv,
kterým na pozdrav jeho odpovíděla.

A třetího pozlacovala slast delšího rozhovoru s ní.
Sdílná a otevřená byla Livia a Ottomar zvěděl,
že se usídlila tu na neurčito se svým milencem,
synovcem majitele starého domu, který, mrtvicí
ochromen, trávil pusté své dny v hlavním městě.
Že prchala z otcovského domu, kde byla maltrait-
ována. Že společník její je člověk dobrý — ale
divný... Že milovala jej zprvu — jak se domnívá.
A dne čtvrtého večerní požár, s vůněmi rudých
růží souznící, slil se s ohněm, zapáleným jejím
políbením, mysticky v nejvyšší blaženost —
„Staň se mou ženou!“ naléhal, „opuť její! Prch-
neme od něho, bojíš-li se ho!“ „Nemožno teď...
Bojím se ho, ale mám s ním též velkou útrpnost.
Miluje mne šíleně. Jen mnou směje se svět na
nebohého. Ukrutné i nevděčné by to bylo...”

A na delší přemluvy odvětila jen polibkem. — „A teď nesmíme se zatím již vídat, mám strach, že něco tuší — na shledanou!“

A zmizela v houštinách... Co se to z nich ozvalo? Zaúpění větru? hlas usínajícího zvířete? jeden ze záhadných zvuků, na něž je začínající noc tak bohatá? či přelud?...

Večer následující nepřišla... Ale ve dne užel ji Ottomar na procházce s ním. Byl nehezke, omezené, odpuzující tváře; něco ztrhaného v ní bylo, věčně truchlého, zoufalého. Ale v té omezenosti kmitalo se cosi inteligentního, v té odpudivosti dojemného. A Ottomar si pravil. „Tot duše, která snaží se úctyhodně vysoko dospět a naprosto nemá k tomu prostředků — a výsledek je totální zrůdnost.“

Večer šestý byl mraky zahalen a jemný deštík padal. A ona přišla, přilétla — energická, změnná. „Miláčku — budiž! Měli jsme dnes výstup — a tu poznala jsem jasně, že nejen cítím teď odpor k němu, ale i že další spolužití bylo by nesnesitelné pro mne i proň. Má povahu naprosto nesnesitelnou — bojím se — žádný smysl by v tom nebyl, kdybych tu zůstala, staň se hned, co se stát musí!“

„Zítř!“ zajásal. „Zítřa večer budeme oba na nádraží ve vesnici C. Na peroně si sebe nevšimneme — teprve ve vagonu!“

„Ano! Hodí se to: odjel před hodinou, dostav

telegram, volající jej za hranice. Před pozíttkem se nevrátí."

„Tedy sama? ... Milenko — nemohli bychom teď pobýti déle pospolu — ale neoddělení touto mříží jako trestanci?"

Otálela, bojíc se čehosi Konečně směl přelézti plot — — Avšak dešť se vznášel a velké, studené kapky padaly až do lůna hustého, zanedbaného pralesa, podobného sadu ... A zachránili se odchodem do Liviina domu. A v komnatě, jejíž okno mohl Ottomar z vily své změtí stromoví jediné vidět, usedli na pohovku, objali se a čas změnil se na věčnost — — —

Přistoupil k oknu. Mechanicky zadívaly se o-pojené oči jeho trhlinou v žaluzii ... Trhl sebou ... A pak rychle jal se ji zdvihat. Ale chvílku trvalo, než zdařilo se mu rozmotat šňůru — —

„Proč jsi otevřel okno? Co tam vidíš?" ozval se zděšený šepot.

„Jen přáli-li, chtěl jsem vidět. Již ne —"

„Vskutku? Bojím se — — něco divného kol mne vane ... Mám ošklivé tušení. Bojím se — jdi už, miláčku!"

„Neměl bych právě proto zůstat, že se bojím?" rozvažoval. „A že ta bílá skvrna v koruně stromu — — ale nemožno, aby to byla lidská tvář. Tak rychle by nemohl slézt se stromu ... Či přece neměl bych se již od ní hnout?"

Ale šel. Však jak dlouho nucen byl hledět v její oči, když vtiskl jí poslední políbení!

Dopoledne spal. Odpoledne skládal své věci a pátral, neuzří-li milenku. A neuzřel ji ani na nádraží —

Hrobově tiše temněl se starý dům, když o půlnoci, přešplhav plot, před ním stanul... Čekal, pak Livii volal, hlasitěji a hlasitěji, písek do oken jejich házel. Hrobově němý zůstal dům. Zazvonil konečně i na domovníka. Nikdo necotevřel.

Teprve po východu slunce usnul. — V poledne navštívil veřejně sousední dům. A domovník mu sdělil: „Včera časně ráno poslal mne pán se vzkazem do městečka C. Vrátiv se dnes dopoledne našel jsem na stole jeho list, včera datovaný: „Musíme ihned odejet, nejisto, kdy se vrátíme.“ Ottomar letěl na nádraží; a vypátral, že soused jeho vskutku včera podvečer odjel v průvodu dámy, jejíž kusý popis hodil se dost na Livii. „Byla nucena z neznámých mně důvodů se mu podvolit... Ale tím je náš plán jen odložen. Zajiště dojde v nejbližších dnech její dopis.“ Jak se těšil, ale nezapudil tím z duše příšerný stín, nepřehlušil hlas: „Je ztracena pro tě — navždy...“ Míjely dny, míjely týdny, dopis nepřicházel. — A láska, bolest touha rostly stále více... Konečně vydal se na cestu, aby pátral. Proč, odjížděje, měl silný pocit, že milenku opouští, ne že se k ní blíží?

A když po několikaměsíčním marném hledání uzřel zase starý dům mezi holými větvemi pusté zahrady, proč pocítil náhle mocně, sladce, strašidelně její blízkost — záhadné, děsivé ulevení... Bylo mu tak vznešeně... A v šedém prosincovém podvečeru zavoněly omamně zas horké červencové červánky, zahořely rudé růže — a ona stála tu zase za mřížovím, že již již měl za to, že nejen duší, i zrakem musí ji uzřít. „Vysvětlitelno,” řekl by každý: „místa tato jsou s ní tak spjata, že spatření jejich musí vyvolat nejživější vzpomínku na ni...” A přece cítím mohutně, že zde něco záhadnějšího... Bože — aby tam tak teď byla!... Snad tam zase bydlí — —” A dal se v běh... Nebyla tam — po celou dobu jeho nepřítomnosti nezavítala tam...

Usídlil se opět ve své vile. Pocit Liviiny bytosti, třeba slabší, ho neopouštěl. A co noc měl o ní aformní, obludné sny. Po procitnutí zdávalo se mu vždy, že již již musí se z nich vyloupnout hluboký význam jejich a jakési děsné rozluštění celé věci — ale hned zase zavřely se mlhy nad světlajícím se místem. Dvakrát viděl ji i halucinačně, ale vždy hned zmizela, když rty její počaly se neslyšně pohybovat... A na jaře vydal se zas na cesty. Půl Evropy sjezdil, inseroval, detektivy najímal, ale nad oběma jako by se byl zavřel Oceán. „Je mrtva! Vylákal ji někam, tam ji usmrtil... Jinak byla by mně psala. Marno vše... Musím jen hledět zapomenout. Ale ve své vile

bych nezapomněl, zešlél bych tam. Usídlím se jinde... Zapomenout..."

Ale nezapomněl. — Čas vše nejen mění; ničí, usmrcuje, ale znovu oživuje. Bolest stávala se mírnější a sládlá, měnila se v langoureusní smutek, ten v resignaci, ta v mír... Nezměněně silně vzpomínal na svůj zhaslý, čarovný sen, ale co bylo dřív bouřným, olověným mrakem, změnilo se v luzný atříbrný obláček.

Čtyři léta po zmizení Livie nucen byl zavítat zas do své vily. City jeho nebyly teď hroživé, jen poetické; i rozhodl se, že se zde zas trvale usídí. Tři měsíce zde ztrávil. Tu jednoho jitra, když neoděh stál u okna, spatřil náhle — jej, odcházejícího rychle ze zahrady sousední s cestovní brašnou. A v tu chvíli jako by byl Ottomar upadl zcela do dřívějšího stavu... Málem byl by v košili vyběhl. A když, hodiv na sebe to nejnutnější, spěchal za svým sokem, nedostihl ho již.

Ale od domovníka zvěděl, že divný nájemník během posledních dvou let několikrát sem zavítal, vždy tu přenocoval a hned příštího rána zas odešel. Že skoro nikdy slova nepromluvil, činil dojen největší skleslosti a zoufalosti — a že mimo zahradu krácející noční chodci slyšovali divný mužský pláč.

Ottomar slíbil starci bohatou odměnu, bude-li mu ihned sděleno, až muž zase přijde... Ale měsíce plynuly, on nepřicházel. Nastalo jaro a domovník mu sdělil jednoho dne, že z domu od-

chází navždy: že majitel jeho zemřel a usedlost koupí přešla do cizích rukou. A brzy poté byl nábytek z něho odvezen a Ottomar slyšel náhodou, že v nejbližších dnech přijdou zedníci, aby opuštěnou budovu důkladně zrestaurovali.

Jedné z nejbližších nocí, podivně nemoha usnout, procházel se pokojem. Tu zdálo se mu, že okno starého domu, ono jediné, jež bylo možno odtud vidět, je světlejší než jindy. Uchopil kukátko — rozeznal v žaluzii žluté proužky. Zloději? ... Co činili by v budově zcela prázdné? Či snad již zedníci? Nesmysl! Nuže — — Stál pod osvětleným oknem, naslouchal delší dobu. A s hrůzou pozoroval, že duše jeho zcela se mění — uklidnění posledních dvou let jakoby vůbec nebylo bývalo, domněle zhaslé bolesti a nestvůrné pocity vyvstaly v hroznější tvářnosti než kdy dříve — cítil příšerně blízkost šílenství. Zaslechl prudké zaštkání, mužské... „On! Konečně jej mám! Musí mně říci pravdu i kdybych mu měl revolver přiložit na čelo... Mám vrazit do domu?... Ale chytřejší bude, vylezu-li na strom, a něhož nás tenkrát špehovala jeho hnusná tvář?“

Seděl na větvi dva metry od okna. A užel zas onu trhlinu v žaluzii. A za ní kousíček osvětlené stěny. „Musím měnit polohu, abych užel postupně víc!“ děl si a vylezl výše. Teď užel kou-

sek podlahy. Odsunul se stranou — něco bělavého viděl na ní... A pohybuje hlavou semo tamo dospěl k závěru, že to lidská tvář — ženská tvář... A vedle ní rozeznal po chvíli tvář jinou, vousatou... A zase vzlykot, zaúpění náhlé — pak tvář první jako by se povznesla — a zmizela. Zazněly pomalé kroky, bouchnutí dveří...

„Teď do domu!“ děl si v pološílení a slezl. — Tu všiml si hromosvodu, táhnoucího se poblíže okna. „Zkusím ještě vyšplhat se po něm! Bude-li oko mé bezprostředně u trhlíny, užím víc.“

A viděl teď celý onen nezapomenutelný pokoj. Zcela prázdný... Ale za chvíli otevřela se náhle stěna — malé tajné dveře, o nichž ani Livia tenkrát nevěděla! Vešel muž... Chodil pokojem, chvěje se na všech údech... „Nemohu ji opustit,“ slyšel Ottomar, „a vzít s sebou rovněž ne... Musím zůstat u ní —“ Klekl, modlil se, pak zmizel zase v tajných dveřích... A v tu chvíli musil se vysílený Ottomar spustit dolů...

Zůstal sedět. Divný strach a rej nepojmenovatelných pocitů ohromil jej teď, narkotisoval, vzal mu schopnost rozhodnutí k činu i domyšlení, co to vše znamená. Dlouho zůstal tam jak v polosnu. Konečně vstal, mechanicky zazvonil u vrat. Nikdo nepřicházel. Bušil na ně — marně.

„Zůstanu tu až do svítání,“ pravil si; „nemůže mně utéci... Pak najdu prostředek, jak vniknout dovnitř. Nejlépe, kdybych šel domů spát... Ale ďábelská moc mne drží — a zahubí. To je lho-

stejno. Nesmím ji opustit — když on ji neopustil. Jinak ztratil bych ji navždy — a jemu náležela by — tam — —”

Měsíc zašel. Ale jak slábl úsvit po něm na západě, sílil nový, záhadný na východě.... A konečně rozeznal Ottomar rozbitou tabuli skla v jednom přízemním okně. Tupě prostrčil ruku, okno otevřel, vhoupl se dovnitř, tupě kráčel po schodech za svým osudem.

Octl se ve známém pokoji. — Tajné dveře byly otevřeny. Vešel do malinké místnosti. Malá svítilna hořela na podlaze. A na skobě zdi visel muž s vyplazeným jazykem. A pod ním v otevřené bedně Livia... Nahá; bílá, krásná a mladá jako tenkrát; a ledová a tvrdá... Zvláštní silná vůně šla z ní... A tam, kde srdce nadzvedává žijící kůži, byla rudá, malá skvrna. Ottomar vzal její hlavu do svých dlaní a pomalu zhroutil se na její tělo. A tu něco obludného vyvstalo z jeho duše; zalilo ji celou a změnilo; jakoby duše zvířete nějakého byla se vestěhovala do jeho těla. „Proč se nehýbáš? nemluvíš? nelíbáš jako tenkrát?” mluvil k ní něžně. „K čemu ty hloupé okolky? Hleď, zase voní nad námi ty svaté večerní červánky a rudí spanilí duchové, z vůně růží stkání, obletují naše tváře. Otevři oči, probuď se konečně!... Bože, ty ženy myslí, že věčně musí dělat drahoty! Dost už! poroučím — sice budu tě bít!... Ha! to pomohlo! Tvá prsa se počínají zdvihát, ruce tvé počínají tlačit mé rámě — ha — tvé ne-

beské oči se otvírají — má jsi, věčně má, konečně
mál” A zdvihnuv ji a v náručí svíraje a líbaje,
pádil domem, zahradou, polí, chechtaje se a pláče,
líbaje a výskaje, dál a dál proti vycházejícímu
slunci — — —

Skutečná událost
sběhnuvši se
v Postmortalii

O půlnoci měl Genor sen, že je už ráno a že vstoupil do své pracovny, kde trávil většinu svého času šfoumáním se mezi prsty nohou — na zádech — v nose. Vstoupil — a co spatřil? Seděla tam již na stěně narudlá sluneční zář, kalná, tichá, zlověstná... „Jdeš ven, kurvo!“ rozkřikl se na ni, polekán a rozkacen. Ona však nejen že neposlechla, ale smála se a prohlubovala se jaksi do psychického těla příšerněji. Jako šílený byl by ji mlátil Genor pěstí, ona však trvala na svém místě — a Genor, čelo oblité studeným potem, slyšel, jakoby ze všech koutů vycházející chechtot... Vstal — a přišel k rozumu! „Tak ty tak?“ zařval; „nu uvidíme hned, nezajde-li ti smích!“ Řka to, běžel k zácloně — než tu padl pohled jeho na klec, u okna visící. — A co spatřil? Mezi semen- cem a trusem na zádech žlutý ptáček a nožičkama ukazoval k nebi. „Krucí,“ pravil Genor „vždycky viděl jsem jej stát na tenkých nožičkách — a teď tu leží najednou jako panna a v drápech drží vzduch!... Co to as medle znamená?... Ach! ovšem! bolí jej konečně přece nohy, ký diš, že si chce jednou odpočinout!“ Sotva to dořekl, o- vanul jej z posledního slova smutek a děs, které- mu nerozuměl — stále příšerněji stoupal z hlubin duše — tajemný vzdech zazněl nad hlavou jeho. Genor počal vzlykat dětským vzlykotem, nevěda

proč... Tu spatřil, že prsíčka kanárova se šku-
bou, jako by potutelné ptáče dech v sobě zadržo-
valo... Stále silněji se vlnila — div nepraskla —
až tu náhle se malý netvor zakuckal — rozchech-
tal — rozezpíval v nejvyšších tóninách kruté vý-
směšně, nevýslovně příšerně. Nohy Genorovy sta-
ly se necitelnými, vlasy se zježily — tu vystrčil
kanár nohu z klece — střelhitý pohyb — a již
zatkl drápy své do očí jeho, za očnici, a lví silou
přitáhl hlavu Genorovi až ke kleci. A pak opřela
se lebka jeho o zem, žluté tělíčko tím povyvatalo
— hrozný okamžik — pak — době ho! rozklovl
strašný zoban Genorovu lebku jako semenec a
ryl strašně v jeho mozku jako svině v hnoji. —
Genor se probudil, usedl a chrčel. Pak ohmatl
si lebku, na níž mezi zježenými zrzavými štětina-
mi slévaly se kapky potu v jednu kaluž; shledav,
že není rozklovnuta a vida, že v černém okně fos-
foreskují hvězdy, ulehl zas a usnul. A teď ne-
zdálo se mu už nic, a tak se stalo, že slunce osví-
tilo spící jeho tvář —

Přinutilo jej obrátit se. A v polosnu vystupo-
valy tyto myšlenky: „Co bude as dnes k obědu?
— Eh, stát to bude jako tak za hovno! Či snad
proboha budu muset žrát zas ty její stračky? Eh,
co na tom! Skočil jsem psu, čtrnáct dní chciplé-
mu, s plotu na břicho, on se vyblil, já to ochutnal
— a bylo to na mou duši lepší než sračky, které
ona ukuchtí... Tenkrát ještě chodila — kruci
prdel! docela jsem zapomněl, že už dva měsíce

chcípá, já sám vařím! Žil jsem jako pan Brouček docela v minulosti — větším právem než on, protože „empirická skutečnost“ neexistuje a jen idea a iluze jsou reální. — Kdy už jednou pojde? Včera — mordié! sláva!

Vyskočil na podlahu, řičel a psí jeho tvář zářila slastí. — Včera večer udělalo se jí tak, že jsem si řekl: „Vydrží-li do rána, bude to zázrak!“ Jistě je už pošlá! sláva! Nemůže ani jinak být! Co jsem se jí nadával arseniku, cyankali — padesát velryb by zcepenělo — ale na ženskou kampak s tou flintou! Ale jednou i hovno přestane kouřit!

A čile vyšel na chodbu, oděn jen špinavou košilí. Byl to mladík duše nešlechtné, odpuzujícího zevnějšku; tváří svou byl nápadně podoben psu nebo kryse, nos jeho byl rakovinou zcela sežrán a z věčně otevřené, bezzubé huby visel mu stále až na bradu zelený jazyk, z něhož ustavičně hnis kapal; zdroj jeho bylo však ložisko u kořene jazyku, kulaté, ve velikosti pětikoruny, z hrubozrné substance se skládající a vypocující ustavičně žlutavě růžovou, průhlednou materii, podobnou té, jež z uší některých lidí kape a na gelatinu na dortech upomíná, stále v požehnané hojnosti; z polovice vytékala hubou, z polovice kanula do žaludku; kdyby byl Genor býval hospodárný, byl by měl zavřenou hubu — a nebyl by musel ničeho jíst, představuje takto jakési organické perpetuum mobile. Mozkovna jeho byla tak malinká, že

pojmout mohla sotva tři náprstky mozku. Ruce jeho sahaly až ke kotníkům. Pravé chodidlo bylo úzké a metr dlouhé, levé normálně dlouhé a půl metru široké. Břicho jeho, úžasně zašpičatělé, bylo tak ohromné, že Genor rovněž stoje viděl jen nehty svého dlouhého chodidla. Jeho zadnice neskládala se ze dvou půlí, nýbrž tvořila jen jednu kouli, v jejímž středu černala se beze studu řiť, k tomu ještě silně vyšpulená, jak by chtěla líbat. Pomalu pajdal po chodbě, kupředu nahrben, kozí oči vyvaluje; chvílemi mával skrčenýma rukama jako ptáče křídly, když staří je krmí a říkal bl-bl-l jako čert na loutkovém divadle. Na zdech lpěl slabounký svit — velká hvězda. Strašidelný soumrak, tichý a tísnivý, byl nejen zde, ale i venku, vše chvělo se snově, paradoxně, tajemný tlak ležel na zemi, jako by na krajinu tlačilo s výše sta jiných, šťastnějších světů. —

Stanul přede dveřmi ložnice milenky své Geny. — Dychtivě naslouchal. — Bylo ticho... „Oh, pošla, pošla!“ plesal tiše. „Konečně jsem zde pá-nem —“ Tu se hrozně, tajemně ulekl — Za dveřmi ozval se děsivý zvuk, jako když natahují se hodiny... Ztichl — zazněl znovu — neustále sílil, děsivě! —

„Co to je?“ zastenal. „Což nepošla ještě? Nebo je to někdo jiný? Ne, je to ona, chroptí... Ale proč se bojím?“

Konečně mechanicky stiskl kliku. — Strašlivý puch jej udeřil — a současně rudá sluneční zář,

kalná, tichá, sedící na stěně nad postelí. Rozhlédl se kol — nikoho zde nebylo — Tichounce přistoupil k posteli.

Podušky a polštáře byly strašně zaneřáděny, pokryty tlustou vrstvou lejna, potřísněny materií a jiným svinstvem tak, že nebylo kus látky vidět. Uprostřed toho neřádu ležela hlava, mohla-li být tak nazvána. Kde nebyla pokryta lejny, byla samý vřed. Dolní čelist uhnílá. Jen oči nasvědčovaly člověku. Byly v sloupu. Nic se nehýbalo, jen ze strašné tlamy vycházel stále děsivý, nelidský hrkot — tu slabší, tu silnější, křečovitý, jako zápasící. —

Blbě hleděl na ni Genor..... Tajemná hrůza z čehosi skrytého, teprve nastávajícího jím prochvívala. Pomalu a tiše lezla sluneční zář po zdi k lejnité tváři. Hrkot stával se stále dunivějším, namáhavějším — a jakoby artikulovanějším — až konečně zazněla děsivá, dutá slova: „Oh, ta slast! ta slast! to světlo! neviděně přesladké! Je možno, že stkví se ve světě štěstí takové? tak božská lehkost! Vše břímně zázrakem ze mne spadlo — óh! proč jsem se s ním tak dlouho nosila?“

„Aha! je v agonii, hehehe!“ dovtipil se Genor. „Teprve teď chcípe — sláva! A hledí už patrně do nebe — pane bože, popřej jí je, já jí je také popřeju, jen když bude pryč odtud.“

„Co se to se mnou jen stalo? Co jsem? Nevidím! — a přece cítím kolem sebe nesmírnou zář — vidím již jinak, tajemně; neslyším — a nesmírně

symfonie hřmí v mé duši, staly se jí zcela; nehmátám — a přece celá má bytost chutná sladkost — celá stala se jazykem! nemám myšlenek, změnila jsem se celá ve slast, v čistou slast bez příměsku! O kéž je mně věčně tak!”

„Tedy se ti ulevilo, milá Geno? No to je dobře, to je dobře. Věděl jsem to, vypadáš také mnohem už lépe, docela zdráva, svěží jako zrána se rozvíjející poupě růže! Jen je třeba, abys ještě víc jedla, přinesu ti jíst, vid’?”

„Světlo — sladké světlo — lehké světlo všude — všude!... Avšak ne — přece jen ne — tam — tam dole jak bych viděla tmavou skvrnu. Či to není skvrna? Je to jen tlak na mou nekonečnou létající slast? Ano — ano — cítím, že mne to k sobě táhne, táhne níže — lehce — ale hrozivě — poutá mne to k sobě — nechce mne pustit — a je to něco nečistého, hnusného.”

„To jinak nejde, milá Geno, najednou nemůžeš být docela zdravá... Ale do večera budeš jako rybička — jen se hodně musíš najíst. Přinesu ti teplé mlíčko, udělám ti narychlo nudle, hodně je omastím, abys měla pěkné lejno!”

„Sladké světlo — chci umřít v tobě. — Však — co zatáhlo mne to nešetrně k sobě, dolů — Hu — ta hnusná skvrna se zvětšila — chci odletět od ní — výš — výš — mám strach — a mé světlo stává se tak kalným...”

Slova přestala a přešla v hrkot, stále více slábnoucí... Genora zachvacovala zas hrůza — Chra-

pot konečně ustal... Hrůza stoupala — cosi černého jako by vanulo nad ním, vše kol jak by se stěsňalo, ztichlo — pavučinami se potáhlo — Zář sluneční nad samým ložem povystoupila — a strašně uleknutému Genorovi se zdálo, jako by byla promluvila.

„Až sestoupí až na tu hlavu, nastane něco hrozného, nastane exploze,” řekl si — „a každý okamžik může na ni přeskočit... A náhle s křikem dal se na útěk a neztichl, dokud nestál v zahradě dům obklopující.

Chvilí hrčel, pak podíval se na okno ložnice. Nespatřil tam nic podezřelého; zahrada zvučela zpěvem ptactva a bzukotem much. Slunce zežloutlo a zjasnělo a Genor si oddychl: „Zdá se mně,” pravil a zasmál se vesele, „že jsem blázen. Dodělává, to je všechno. A snad právě dodělala... Neletí-li pak mezi větvemi její dušička? — Ne — nu je to přirozeno: její duše byla z hovna a zaryje se do země. Ach, konečně jsem se dočkal, — nejkrásnější den mého života svítí dnes!”

A radostí vyje dal se v pochod, pokud jeho podivná chodidla dovolovala. Svěží větřík nadzvedal jeho špinavou košili a ukazoval směřujícímu se ptactvu vyšpulenou Genorovu řiť.

Skoro kilometr urazil než se octl na konci zahrady... Bujné lučiny, pokryté potůčky a jezírky zastkvěly se před ním... Hemžily se přímo zvířít: stády koz, ovcí, králíky, zajíci, slepicemi, kachnami atd.; za ním zvedaly se pahorky, na je-

jich temenu však stýkala se obloha se zemí. Tam zaměřil Genor kroky své právě proti slunci.

Lučiny byly přes kilometr široké; čím dále Genor šel, tím méně bujná byla tráva; tím větší teplo, tím nápadněji zvětšovalo se slunce. Konečně stala se půda skalnatou a vystupovala do výše... Přes značné vedro stoupal jinoch výše a výše proti slunci.

Konečně octl se na místě, kde dotýkala se obloha temene. Byla z kamene poloprůhledného, tvrdého jako dýmánek. Slunce, měsíc, hvězdy byly otvory v ní; z toho, že byly světlé, bylo možno soudit, že krajiny za nimi byly rovněž více méně světlé... Podali bychom zde mnohé zajímavé poučení o astronomii, meteorologii atd. této končiny, kdyby nás kdy bylo zajímalo popisovat oděv člověka, neboť viditelný svět jest jen hadrem ducha, psyché je vlastní přírodou, kde kdo za něco stál, byl pouze psychologem, přírodověda je enfemismus povrchního človíčka.

O málo rychleji než hlemýžď stoupala obloha vzhůru. „Ty svině!“ zařičel Genor a kopal do ní a řehl a skákal: „Já jsem kůň, já jsem kůň!“ Nesčíslněkrát pokoušel se rozkopat ji — a vždy zlomila se motyka hned po prvních úderech! Nebylo východu z toho kulatého, hodinu v průměru majícího vězení, na němž spočinul tlak mnohých tajemných světů a jímž vanul stále smrad lejn — — byl uvězněn.

Helena Marná

!

•

.

.

Helena Marná byla nevěstou. Její milenec však Dr. Grabner, právě den před svatbou při svém lékařském povolání přivodil si otravu krve a přes všechny péči — umřel.

Netrvalo dlouho a jiný muž požádal otce o ruku krásné dívky a ona po chvilkovém váhání — svolila. Byl ustanoven den svatby a skončeny již všechny přípravy. Rozhodnuto, že manželé odjedou ihned na cestu.

Noc před svatbou Helena uléhala rozrušena k poslednímu dívčímu spánku. Trudné myšlenky vířily jí hlavou, zatím co sen se snášel na její víčka...

Náhle zdvihla se Helena potichu z lože a stejně tiše oblékla se v připravený cestovní oděv. Otec ve vedlejší pokoji silně chrápal... Vylvila z jeho kabátu na stěně visícího domovní klíč a jako kočka odplížila se pootevřenými dveřmi do předních pokojů z kuchyně. I zde měla štěstí: hospodyně se rovněž neprobudila. Pomalu otočila Helena klíč — a vyklouzla na chodbu. Po špičkách a spěšně sešla se schodů, otevřela domovní dveře — a octla se na ulici —

Zamířila k nádraží... Bylo jí tak hrozně divno v duši. Byla půlnoc. Ulice byly pusté a nikde

nebylo slyšet ani hlásku, jenž by pocházel od živého tvora. Mrzlo a silný vítr honil ulicemi mračno tvrdého, drobného sněhu.

Dobře známou cestou spěchala co nejvíce. — Necítila žádného strachu... Byla jako narkotisovaná. Šla právě ulicí, kterou do nejmenších podrobností znala...

Tu zaslechla znenadání blízký šum a četné hlasy. Ještě několik kroků — a stála před dlouhou řadou osvětlených, přízemních oken nějakého velkého hostince. Odtamtud zněly hlasy tak nějak divné a tiché, slabá hra na piano a šoupání jako když se tančí. Překvapena stanula — O existenci tohoto hostince nevěděla nic — ba zdálo se jí, že ví určitě, že v místě tomto žádný hostinec není... Nerozmýšlejíc se a sama nevědouc proč, vešla do průjezdu domu, z něhož vedly do taneční místnosti dveře... Divila se, kde se v ní ta odvaha bere. — Ale zvědavost a ještě něco divného strkalo ji přímo dále. Vešla do dveří a stanula na kraji nevelkého sálu...

Tanec právě přestal a tanečníci vraceli se ke stolům v pozadí sálu. Byli Heleně neznámi a připadali jí nějak divní... Nevědouc proč, stála stále vedle dveří... Tu přistoupil k ní jakýsi pán a pokloniv se děl:

„Buďte nám vítána, slečno a račte jen bez okolků vstoupit dále! — Máme zde nedostatek dám! Račte mne následovat, odvedu vás k vašim známým!“

„K mým známým?“ tázala se udivena. „Což mne znáte?“

„Ano, mám tu čest!“ — A již chopil ji za ruku a táhl sálem ke stolům... Nevědouc proč následovala ho bezvolně... ale něco ji zamrazilo.

„Zde si račte usednout!“ děl, došed k nevelkému stolu a postavil s úklonou před ni židli. Usedla, popatřila na své spolustolovníky — a hrůzou stydla jí krev...

Všechny osoby, které vedle ní seděly, dobře znala: byl zde její strýc, její babička, jeden z jejích učitelů, jistý lékař, přítel jejího otce, jeho manželka, sestra hospodyně u jejího otce a osmiletý chlapec, syn otcova přítele... Ale všichni tito lidé byli již delší dobu — mrtvi...

Děsem zkameněla, vlasy se jí ježily, srdce strašně rozbušilo... Znovu popatřila na strašidelné společníky, nemýlila-li se... — ne! Omyl byl nemožný... I hlasy tytéž... Příšery si jí nevšíмали, jako by jí zde nebylo, a bavily se tiše, ale horlivě mezi sebou o lhostejných věcech. Ani na ni nehleděly... Ale zato pokukovali po ní lidé od ostatních stolů... A i mezi těmito poznala mnohé své známé — ale mrtvé —

Ve ztrnulé lethargii a bezmyšlenkovitosti seděla zde delší dobu... Počal nový tanec... Nikdo ji nevyzval k němu... Byla ráda a tupě seděla dále — Ani jí nenapadlo opustit strašidelnou společnost. Tanec skončen, znovu přisedli k ní její

soustolovníci... A stále seděla zde bez ducha a bez hnutí, jako by byla z kamene...

Dáno znamení k tanci novému... Tu otevřely se dveře vedlejšího lokálu a jimi vstoupil, tentokrát rychle — Dr. Grabner. Heleně mrzla krev.

„Ať žije pan pořadatel!“ zvolalo několik hlasů.

„Kdy přijde to hlavní?“

„Hned po tomto tanci!“ odvětil Grabner. „Hned po něm bude hostina!“

Shromáždění radostně zatleskalo a pak řadilo se k tanci.

Helenu něco prudce zamrazilo, trhla sebou a vší mocí snažila se povstat — ale byla dosud z kamene... Hrůza její rostla kvapem... Pianista ubíral se již k svému nástroji... Tu naklonil se syn vedle sedícího lékaře k otci a tázal se zvědavě, klátě se při tom po způsobu dětí sem tam:

„Tatínku, co dostaneme k té hostině?“

„Živé maso, Karlíčku! Živé, mladé, dívčí maso!“

„A co dostaneme k tomu pít?“

„Krev! Živou, mladou, dívčí krev!“

A v tu chvíli spustilo piano a tanec započal...

A tu se konečně osvobodila Helena, která zaslechla hovor otce se synem, od své bezvládnosti. V nepopsatelné hrůze vyskočila a prodírala se tančícími ke dveřím, odkud přišla. Nikdo jí nezadržel, nikdo si jí nevšímal... Uchopila kliku, — ale dveře byly zamčeny...

Zoufale cloumala klikou — ale dveře se neote-

vřely. Tu si vzpomněla, že za sálem jsou lokály další... Snad se jí podaří jimi uniknout... Rozběhla se tanečníky nazpět, a vběhla dveřmi, jimiž před chvílí Grabner vešel, do vedlejší místnosti. Byla rovněž osvětlena... Seděl zde mladý, jí známý úředník, objímaje v pase její známou přítelkyni; ale oba byli rovněž již mrtvi... Místnost neměla oken — ale vzadu byly dveře... Jako šílená vběhla jimi Helena do místnosti třetí... Tato byla prázdná, opět bez oken — a žádné další dveře nevedly do ní. Byla zde v pasti...

V zoufalství rozhlédla se kolem, chtějíc se aspoň skrýt... Nohy pod ní klesaly — Tu spatřila u zdi velkou, pootevřenou skříň... Vskočila do ní... Pojednou zpozorovala, že někdo tam právě byl a utíká před ní: byl to Grabner... Zmizel za zadní stěnou skříně a přirazil ji za sebou.

Helena bouchla dveřmi a tma ji obemkla.... Nohy jí klesaly... Polomrtvá usedla... Stále zazníval jí ve sluch klavír a šustot tančících nohou... Asi minutu tak seděla... Tu rozpomenula se na hostinu — vymrštila se vzhůru...

Upamatovala se, že Grabner zadem skříňně někam unikl... Pootevřela dveře, aby viděla a spatřila v zadní stěně železný kruh... Táhla k sobě, — stěna se otevřela — a Helena vběhla do tmavého otvoru a v čiré tmě pádila dále. Stále ještě pronásledovaly ji zvuky valčíku... Konečně jich již nedoslechla... Beze strachu, že někam padne, že si hlavu rozbije, běžela dále úzkou chodbou;

jak bylo lze poznat, cesta skláněla se s počátku dolů, a pak to šlo vodorovně...

Ubíhala asi deset minut... Tu se chodba slabě osvětlila neznámým světlem... Po chvíli spatřila Helena, že něco před ní leží: byla to rakev...

Přeskočila ji a běžela dále... Znovu ležela před ní rakev a zas nová — a zas nová. A teď rozeznala, co to chodbu osvětluje: byly to fosforeskující hnáty, lebky, na zemi ležící, ze stěn a stropů vyrůstající... Patrně octla se na hřbitově, pod hřbitovem, mezi rakvemi...

Ale Helena nepocítila z toho hrůzu... Pomyslela si zcela chladně: „Aha! mrtví z toho hřbitova odešli podzemní chodbou na svět, aby se tam obveselili!“ Myšlenky její zabývaly se stále jen Grabnerem, který před chvílí před ní ze skříně utekl... Bylo jí, že musí jej uzřít co nejdříve — a byla teď jen zvědava, jak jej spatří — čím její ženich vlastně je...

Tu náhle zaslechla za sebou hluk stále se vzrnávající a vzteklý dupot.... Ale brzo rozeznala hlasy: „Hostinu! hostinu! Živé dívčí maso a krev! — Grabnere, drž slovo a zaopatři nám je!“

Nová hrůza ji pojala a ona střelhitě ubíhala dále. Stále se umrlci blížili a doháněli ji... Stále nové rakve přeskakovala. Tu zakopla o jednu — a padla... Rakev se rozkročila — a z ní vyskočil Grabner — a postavil se uprchlíci v cestu, s rozepjatýma pažema schvátil do své náruče, strhl

z hlavy její dlouhý, cestovní závoj a omotal kolem krku —

Druhý den, když šli vzbudit nevěstu, našli ji na lůžku vlastním závojem uškrcenu. Nešťastná náhoda či sebevražda? — Nikdo nezvěděl.

V létě 1902

V létě 1902 mnoho hluku způsobil proces se slečnou Sentou G. v Torinu, obžalovanou z vraždy své mladé přítelkyně. Žaloba vinila ji ze sapfické lásky k ní a z vraždy z vlnosti — jednoho večera v hlubokém lese. Mnohé okolnosti svědčily proti ní, ale skutečného důkazu zde nebylo. Přesto byla Senta G. odsouzena k smrti; hlavní, tajnou příčinou byl jistě dojem, jímž působila démonická, zarážející tvář její a její hrdé, chladné, vši obvyklé zkroušenosti obžalovaných prostě počínání; a pak i to, že bylo zde temné podezření, že mimo tento zločin dopustila se dříve ještě dvou vražd. Milostí monarchy dostala dvacetiletý žalář. Já, bydlící tenkrát v Neapoli, cítil jsem se být hned, když jsem o některých podrobnostech případu tohoto četl, uchvácen tajemnou, mocnou přitažlivostí k dámě té. — Co mohlo být příčinou její? Částečně jistě shoda inklinací — narodil jsem se nesporně se silnými zločineckými instinkty; částečně romantičnost případu toho a tajemnost jeho; i doslech, že obžalovaná je dámou nanejvýš krásnou a zajímavou; a zajisté i, v míře ne nejmenší sadistický soucit s čarovnou, teď trpící bytostí. Ale hlavní příčinou bylo zajisté ještě něco nevysvětlitelného, telepatická sympatie duší... Vždyť nejednou dříve v podobných případech cítil jsem k ženě teplý zájem, ale ni-

kdy dosud cit tak silný, záhadně téměř z ničeho povstávší.

Cítil jsem jej ještě dříve, než uzřel jsem v časopisech její portret. A teď zesílil ještě nesmírně. Byla to tvář dívky asi dvaadvacetileté, dokonale krásných tahů římských, až na to, že linula se z nich nanejdvůž dráždiví teplota passivity a srdce, římskému typu cizí. Ó jak čarovně snoubila se v nich s výrazem síly čistě ženské, té neskonale dojemné, čarovně ženské síly! Jaká dno duše rozdrásávající tajemnost utrpení lila se sladce, mocně ze zázračných sametových očí — tak unyle a přece pevně, časem, jak zdálo se, ohnivě a přímo divoce planoucích! Jak nevýslovně rozkošně spaly na sobě malinké rtíky, s dětským nevinným výrazem! Ta chvějná něha, to mysterium vyšší ženskosti z každého tahu jejího vyzařující! Hlava zatočila se mi chvílemi při pohledu na tento obrázek: „Ó, přece jsou vyšší bytosti v tomto světě bídém, odsouzené, aby zde trpěly s námi, obyčejnými červy v prachu!“ myslil jsem si při tom; jak jsem šťasten, že žije se mnou na téže hroudě, že snad někdy vzduch, který pobyl v jejích božských plících, vnikal až ke mně, že přáno mně bylo jej ssát! A ona — ona úpí teď ve vězení! Proč bych já, já, nenesl s rozkoší všechny bolesti, které osud mně uštědřuje?“ Zamiloval jsem se do ní tak jen, jak možno se zamilovat do toho, jež osobně známe. Myšlenka na ni mocně mně vždy duši sladkobolně rozvlnila.

Byly hodiny, kdy jsem z toho zuřil. Velmi často navštěvovala nejsladší mé sny. A i ve bdění měl jsem často ilusi, že za mnou stojí, že proti mně sedí, halucinačně skoro slyšel jsem dvakrát její šepot — jednou slova: „Ó, tebe miluji, tys volný jako já! ne otrocky statečný jako všichni ti „rytířští mužové“ — ne! samostatný proti celé společnosti, tys Bůh!“

Tento stav trval asi dva měsíce. Byl jsem v silném pokušení odjetí do V., kde byla vězněna a pokusit se poznat ji. Ale netečnost je v duchu lidském silnější snad mocí než síla...

Pak vášně má povychladla. — Přítští dva roky několikrát jsem četl v novinách podrobnosti o jejím vězení, o tom, jak je snáší. Jak, stále vážná a chmurná, všechnu hanbu a utrpení nese mlčky, neusměje se nikdy, ale též slzy neuroní. Pokaždé vlila tato zpráva něco oleje do matně blikající mé vášně.

A třetího roku nečetl jsem o ní již pranic. A zapomínal jsem a téměř zapomenul jako na vše zapomínáme a zapomeneme. —

Uplynulo pět roků od jejího odsouzení.

Bydlel jsem v dosti velkém městě, rozkládajícím se usměvavě na ohromné rovině. Jen skupina nevysokých pahorků asi 15 km² veliká, cele zalesněná, jejíž východní strana počínala za městem již asi deset minut, ji okrašlovala.

Brzo po usídlení svém ve městě zamiloval jsem se do toho pahorkatého lesa jako sotva kdy do

kterého koutku v přírodě.... Již značná blízkost lesa u většího města má v sobě cosi poetického, ale tento les byl mimo to tak krásný, lahodný, zvláštní! Nebudu tento dojem svůj blíže líčit, podotýkám jen, že doprovázela jej v mysli mé zcela nevyslovitelná nálada, vyvírající snad z bůhvíjakých snových nebo praegentních vzpomínek... Nevím, co to bylo, co vléval do mne pohled do temných, svěže zelených lůn lesíků, co zář lučin mezi pahorky tak tichá, tak hladká, tak mírná. Bylo to tajemně nevyslovitelné, ale tak sladké! ale vím, že musil jsem považovat tento les za zvláštní, divem povstalou bytost, že tento les zdál se mně zde tím původním a pahorky teprve druhotným: že ony jen proto se rozvlnily nepřirozeně na širé rovině, aby les stal se tím skvostnějším.

Bylo krásné červnové odpoledne. Ani mráček nekalil temný azur. A přece jeden: malinký, polokulovitý nad východem — první čtvrt měsíční, druhé strašidelné slunečko dne — tajemné druhé hodiny odpolední —

Ubíral jsem se ve šťastné, snivé náladě tímto lesem — hned černými jeho lůny, hned pasekami a plochými lučinami mezi kopci, potůčky oživenými, půvabnými, za rejdiště pro tanec vil stvořenými... hned do kopců, hned po rovinách... A stále více dopadalo na mne něco poetického, mne jemně si podmaňujícího —

A musil jsem stále myslet na ubohou Sentu...

Zas po dlouhé době. Všechny čarovné vzpomínky ožívaly, sletovaly se na mne proti mé vůli, že jsem se tomu divil. Zas ožívaly všechny jednotlivosti onoho zázračného léta, jakoby z hrobu vyvolány kouzelným dechem jejího jména; zase spala na zahradách tichá zář slunce, jiná než záře všech jiných let, dýšící všemi vůněmi a tušeními a tajemstvími; zase s křikem vzbouzely se v duši všechny tehdejší vůně — ty nejtajemnější vůně léta, mnohem hlubší a čarovnější než jarní — a slévaly se mysticky v jedno s čarodějkou, která jim vdechla hlubší duši... Zase divem překlopil se nazpět kus minulosti, zazářil tu jako skutečný, ale kouzelnější, svítivější — a duše má zachvěla se nejsladší ze všech hrůz: hrůzou minulosti, času, Živého — Mrtvého — propasti Všetajemství.

Ale záchvěv přešel a myšlenky mé vrátily se znovu ke sladším a lehčím vzpomínkám. Vcházel jsem právě z lesa do údolí se smaragdovým dnem, až sto metrů širokým... Sladce zurčel a zvonil jím potůček, jako shluky objímajících se milenců tmavěly se roztroušené přede mnou skupiny stromů. Vůně se zdvojnásobily, ticho stalo se hlubším. Pěšinou uprostřed louky šel jsem kupředu —

A vzpomínky mé zase rychle slíly, nevysvětlitelně tak, skoro zázračně rychle — neboť po velmi intenzivních, myšlenkových blescích nastává jakési vyčerpání, a vracení se do tišších, sladkých

kolejí nenastává bez přechodu. Skoro náhle zavalila mne zas opojná slast oné doby, že v spáncích se mně to rozbušilo, — a vše bylo tak cizí, jako zvenčí na mne hozené. — Senta — Senta — šeptalo listoví stromů, van teplého vzduchu zdál se mi být jejím dechem, jejž cítit tolik jsem se natoužil, vůně teď, zcela tytéž jako tehdejší, mysticky změnily se v její rozzářenou bytost — a náhle vyvstal mi v duši zcela neobyčejně ostře její obraz z novin... A fantasie přikouzlila k němu hned bílý oděv na svůdném, vysokém, štíhlém těle — viděl jsem ji celou v duši tak nevýslovně jasně, že až se mně vše v ní zatemnilo — nebesky hrozný okamžik — nevím, co se v tu chvíli vlastně se mnou dělo —

— ale rázem spatřil jsem ji očima, deset kroků před sebou, z hustého nitra skupiny stromů — — Byla to její bledá, kouzelná tvář! Zcela! — Byl to tentýž liliový oděv, který jsem právě v obraznosti zřel! Kráčela úzkou pěšinou ke mně.

Co jsem hlavně cítil — bylo leknutí, byla i jistá hrůza. Myslím, že nepochyboval jsem, že je to přízrak, možno-li mluvit o nepochybování ve stavu šíleného zmatení. Šla těsně vedle mne, zřetelně jsem pocítil lehký dotek jejího oděvu na své ruce. Šla jaksi kolísavě, hleděla mi v oči a myslím, že pohled její musel být velice plachý a podivný, — když později mohl jsem se rozpomenout, že na mne učinil dojem plachosti — ve stavu děsného omámení.

Přešla. Zůstal jsem stát, ale nehleděl jsem za ní. Aspoň minutu mohlo trvat, než probral jsem se ze své narkosy a ohlédl se. Spatřil jsem ji ještě na okamžik, pak zmizela za skupinou stromů.

„Je možno, že ji ještě uvidím?“ otázal jsem se, snaže se přijít k jasnému myšlení. Šel jsem dále — vzdaluje se od ní. Jíti hned za ní, vidět ji opět tvář — nebyl bych v tu chvíli naprosto nalezl odvahu.

Zanedlouho přišel jsem zase zcela k sobě a pocítil jsem neobyčejnou nevypověditelnou touhu.

„Musím za ní!“ řekl jsem si, „ať přízrak, ať skutečnou, musím ji vidět, musím ji oslovit! Ó, má Sento! I přízrak — jsi to pořád ty! A jak sladké s přízrakem mluvit, sladší, čarovnější než se skutečnou!“

Hoře skoro bojechtivou odvahou co nejrychleji dal jsem se nazpět; ale zřetelně jsem cítil, jako by dole v údolí duše válely se husté, divné mlhy. A za chvíli uzřel jsem ji opět. Zajásal jsem — ale zároveň jsem se i lekl. — Za chvíli se ohlédla, já bezděky zmírnil krok... Postála chvíli, jako nerozhodnuta — ale pak rychle dala se stranou přes palouk a zmizela v lese, ohlédnuvši se za mnou ještě jednou.

Téměř jsem běžel za ní. Vešla do lesa po úzké stezce, doufal jsem, že ji tam ihned dohoním. Ale vkročiv dovnitř, neviděl jsem ji... Běžel jsem dále, napínal zrak i sluch — nikde stopy po ní! A les nebyl přece tak hustý. — Počal se ve mně

vynořovat divný děs — vše zhrozivělo, zdálo se mi, že něco nestvůrného z toho lesa mne zavalí, zadusí... Spěchal jsem nejkratší cestou ven a byl jsem rád, když jsem stál v polích.

S počátku jsem nepochyboval, že to byla halucinace, vyvolaná předrážděnou fantasií, velmi silným fantasmatem. Ale ponenáhlu vznikala ve mně myšlenka stále silněji se zakotvujíc, že mohla to být přece jen bytost reálná. Což nemohlo se stát, že blízkost dámy, ať už Senty samé nebo ženy jí tělesně a tedy i duševně strašně podobné, již od vstupu mého do lesa telepaticky na mne účinkovala tak silně, že ve chvíli, když byla mne nejblíž, vyvolala tak úžasně silný její obraz, obraz skutečné, několik kroků vzdálené, oběma zcela podobný? Běželo by jen o přesmyčku.

Tak nebo tak — tato příhoda mne rozechvěla, znovu lásku mou vzbudila, učinila ji větší než kdy dříve — touhu vznítila po čarovném zjevu — třeba to byl přízrak. — I to mne lákalo. — Chtěl jsem nemožnosti, žil jsem tento den v pohádce. Nebudu popisovat, co vše jsem cítil, — je to nemožno. A následující den v stejnou dobu ubíral jsem se v stejná místa.

Nebe bylo zcela pod mrakem, řídká mlha ležela na krajině, padal sotva znatelný deštiček. Jaký kontrast k včerejšku!... V kročil jsem do lesa. Neočekával jsem, že myšlenky mé budou se opět zabývati Sentou tak silně a divně jako včera, věda, že něco podobného často se neopakuje, a že

právě, když člověk myslí: přijde ta nálada? přijde? — zpravidla nepřijde. Hleděl jsem tedy myslet na jiné věci a velmi jsem byl překvapen, když již po několikaminutové chůzi lesem, zcela samy od sebe, počaly se všechny myšlenky mé točit kol Senty, rychle, úžasně jasně. Cítil jsem, že v tom musí vězet jakýsi zevní tajemný vliv...

A tak octl jsem se zase v onom údolí. Mlha byla zde hustší než v kraji, místy srážela se v rozeznatelné kotouče. — Hned při vstupu pocítil jsem záhadnou elektrickou ránu do celé své bytosti, bylo mně, jako bych byl vkročil do báchorového světa, jako bych byl v zemi vidění — — Zvláštní narkosa obestřela mně duši, strach slabě se zmítal na jejím dně, ale bylo mně, jako by se mohl náhle strašně provalit... Něco neviditelného, hrozivého, jako by se na mne se všech stran tlačilo.... Měl jsem chuť obrátit se z těchto strašidelných míst nazpět — ó, jak jsem se v tu chvíli bál objevení se čarovného vidění! Ale stud mně v tom zabránil —

Přicházel jsem k oné skupině stromů; sotva mohl jsem dýchat. Nikdy nepodmanil si mne pocit zvenčí pocházející do té míry... Napjatě hleděl jsem do temného lůna malinkého lesíka, oddechl jsem si — nic jsem tam neviděl — nic tam nemohlo být, — nejtěžší úskalí bylo obepluto... Ale sotva jsem to pocítil, palčivá bolest zažehla mi v duši: *ji nechceš vidět! ji neuvidíš!* Ó, jak jsi bídný —!

Tu trhl jsem sebou hrozně — nalevo na louce běhalo se něco silně — pohlédnu. Chvilí jsem s hrůzou patřil — —

Ale ne! — nebyla to ona, — jen chumáč mlhy neobyčejně hustý a bílý, — a mající klamavé obrysy lidského těla, jakoby teprve se tvářícího a vlnícího. Ale jaká to byla děsná podobnost v té mlžné atmosféře mezi chuchvalcem páry a bíle oděnou ženou! Srdce mně strašně bilo — tu nové leknutí!

Asi třicet kroků přede mnou stála v mlze bílá postava... Viděl jsem, jak rozpínala paže. Dodav si náhle odvahy vrhl jsem se vpřed. — Ale ruce se tvary počaly rozplývat, postava znetvořovat, na stranu klonit, — ne, zas to nebyla Ona! Prošel jsem — jejím tělem, — ale co jsem to v duši zaslechl? Nejtajemnější výkřik lásky touhy, bolu, něčeho mimo mne ve mně — a já cítil jasně, jako by ubohá krásná duše Senty, obletující mne, toužila zjevit se, obejmout mne, snažila se zoufale nabýt těla — ale nemohla —

Strach ustoupil vášnivě srdnatosti a slastiplné touze... Prošel jsem několikrát údol, přes vzmáhající se dešť, šeptal jsem Sentino jméno, volal ji — marně. Nezjevila se — nepřišla.

Slunce zazářilo rudě nad samým západem, v roztrženém, jinak celou oblohu příkrývajícím mra-ku, když vstupoval jsem do domu svého, teď teprve hoře láskou a přísahaje si, že po celý rok, den co den ve tři hodiny odpoledne budu na pa-

louku. A pak rozhořely se neobyčejně mohutné červánky, jako by byly iluminací na oslavu příštího velkého dne —

Myslím, že měl jsem této noci nejlepší sny, neboť dávno již neprocitl jsem v náladě tak růžové, dávno již nebyl jsem po celé dopoledne ve stavu tak bujarém, srdnatém, naděje plném... Pořád bylo mi v duši, v níž jakoby neslyšitelné vítězné písně stále hřměly, že tohoto dne potká mne nečekané světlo. — Nebe bylo od rána většínou jasně a stále jasnější: a když jsem ve dvě hodiny k lesu pádil, již jen několik něžných beránek, sotva se hýbajících, rozveselovalo azurnou poušť... Ale ani jediný z nich neodvážil se přijít až k slunci: jak veselé jsou beránky na azuru, tak náhle zvažní, stanou se hrozivými, zakryjí-li slunce, stlumí-li jen částečně jeho zář; i nejmenší může se stát příčinou nejhroznějšího — nic není malého. —

V lese jsem tentokrát skoro na Sentu nemyslel. Jen zvláštní, útočné myšlenky: vše, celý vesmír, celou věčnost ztéci, rozmetati, zdrtiti, hřměly mně opojenou duší.

A zase zaskvěl se přede mnou tajemný údol. — Démantově ležela na něm tichá, nejmohutnější zář slunovratu, skvěl se křišťálovým, nezemským jasem. Stromy se nehýbaly, ptáci jakoby náhle ztichli, jednotvárná hudba much nápadně zeslábla a jen jako sen zněla jakoby ze zapadlé dálky. Zase pocítil jsem zvláštní úder při pohledu na

tento kousek země a bezděčná neplná úzkost stlumila moji bujarost — Divně, ale ne nesladce, kolísaje mezi srdnatostí, úspěchem si jistou, a strachem, jenž měl však v sobě cosi svůdného, až sexuelně dráždivého, krácel jsem dále. Nad výchoďem, ale značně níže než předevčírem v tuto dobu, bělala se duchově třetí čtvrt měsíce jako přízrak. —

Již užel jsem onen lesík — a v něm bílou postavu. Krev se mi zastavila, stanul jsem, ale hned nato tím pádněji vykročil — Postava zřetelněla — byla patrně obrácena ke mně zády, neboť nad bílým oděvem temnilo se to jako noc. Čím více jsem se blížil, tím více stahovala mi úzkost hrdlo. Téměř jsem běžel, cítě, že kdyby to déle trvalo, pozbyl bych vši odvahy; bylť jsem odhodlám ji oslovit. Již jsem byl jen asi deset kroků od ní vzdálen — stála u samé pěšinky — tu otočila se ke mně známá nebeská tvář... Ještě několik kroků — já chtěl pozdravit, ale zmaten jsem stanul — a ona, hledíc na mne několik vteřin, rozepjala náruč — a padla mi v objetí. Nebudu líčit nevyličitelné pocity. Bylo v nich mnoho omámení, strašidelnosti — ale — přeci převládal pocit, že objímám — bytost skutečnou. Nesmírná slast, vesmír obejmající, mne opanovala — a já, cítě rty její na svých, prsy její na své hrudi, tiskl jsem ji šíleně k sobě a hladil celou, celou. — A ona, sotva od prvních polibků hlavinku povznesla, počínala si též šíleně, že vzhle-

dem k její mramorově klidné, hrdé tváři, působilo to až nepřirozeně. Zmítala tělem i všemi rysy tváře, svírala mne rukama i nohama, smála se a plakala — a zas líbala — a ne právě cudně objímala — — A ten bezedný pohled jejich féerických očí —

„Ó, miláčku! tedy přece, přece! Ó! Ó! Zemru! Vidím tě, vidím, ty můj dávný sne, můj jediný sne! Neztratila jsem tě, nic se neztratí — ta zář Všeho! Nebesa se otvírají! Vidím tě — teď — teď — Ó, možno-li? Není to sen? Zemru slastnou závratí! Ó, můj dávný, mé srdce, má duše, mé já, mé nebeské tajemství! A ty mne miluješ též — to aspoň vím! Já šťastná — nešťastná — vidím tě — zde — takto — takto —”

„Miluji tě!“ zvolal jsem šile opojením. „Ty má nejslastnější! — Ale — kdo jsi jen? Skutečná či přízrak? Živá — či mrtvá? Senta? nebo jiná? Ó, pověz! —”

V zasněném údolí

V zasněném údolí u jezírka stojí zámek hraběte N. N.

Nad zámkem vypíná se vysoký, porostlý kopec. Lesem jej pokrývajícím prochází se denně časně ráno paní hraběnka sama, jen s knihou v ruce. Její skvěle bleďá, tajemně zářící tvář zajala mne hned po prvé a krutě pak zajatce mučila. — Jak mohl chudý básník doufat, že dosáhne toho, bez čeho přece nemohl být?

Den co den docházel jsem jako blázen, přes všechna opačná předsevzetí, v místa, kde komtesa prodlévala. Jen to mně dodávalo trochu radosti, že, ač musela vědět, proč tam chodím, neustávala místa ta navštěvovat a na mé pozdravy vždy vlídně děkovala. Ale jak ledově přísně hleděly vždy oči její na mne! —

Konečně přihodilo se něco, co vznítlo v žití mém den štěstí, den, za jehož opakování bych dal zbytek života. —

Očekával jsem ji sedě na lavičce a píše v zápisníku. — Nešla a krutá bolest drásala mně duši. Slunce stálo již vysoko, — a já odcházel — Tu uzřel jsem v dálce bílou skvrnu — srdce mně zabušilo. — Ale nevím proč, ztratil jsem odvahu nechat dnes spočinout na sobě její zraky. — Plaše odplížil jsem se houštinami stranou a skryl se. Šla pode mnou — a usedla na lavičku, kterou jsem

opustil. Jak jsem byl blažen, že právě tomu dřevu, jež mne neslo, prokázala milost, že tlačila je svým nebeským tělem! Umínil jsem si, že po odchodu jejím usednu na totéž místočko, které teď zaujímal. — Abych je lépe určil, připlížil jsem se blíže a opíjel se barvou jejích vlasů, vlnami zad a boků! Náhle se sehnula, zdvihla cosi zelenavého a dlouho na to hleděla; pak přiblížila to ke tváři — sotva o šířku dvou prstů byl předmět vzdálen od jejích rtů — tu rozhlédla se rychle kolem a položila jej na klín... Za chvíli rozhlédla se ještě jednou — a uschovala jej plaše do kapsičky. — Co to bylo? Utržená, dosti nečistá deska mého zápisníku, který v mé ruce několikrát spatřila. Není to větší vyznání než nejvášněji vyřčené: „miluju tě?“

Následující den odvážil jsem se usmát se na ni. — Jako blesk zasáhl mne hněvivý pohled. Byl jsem sražen s nebe v peklo: „Vykládal jsem si včerejší událost špatně,” řekl jsem si neznaje dosud ženy —

A v mínění tom utvrdilo mne i to, že následujících pět dní nepřišla. Strašnou láskou k šílenství tlačén rozhodl jsem se, že prchnu, abych zapomnul, bude-li možno.

Tři týdny nechal jsem se unášet ruchem velkoměsta, namlouvaje si stále komicky, že mně to svědčí — ač jsem se vlastně cítil stále nešťast-

nější. — Konečně jsem pochopil, že zevní život zvyšuje prázdnotu duše, činí vnikání přirozených myšlenek tím snazší. Snažil jsem se oddat se meditací, poesii a filosofii — Ale za několik dní zmocnila se mne touha po milence a po lese nad zámkem tak mocná, tak divná — že jsem neodolal a vrátil se do městečka k své matce. —

První noc ztrávil jsem v rozčileném bdění a v pravdivých snech. — Sotva první úsvit zabělal se v mých očích, oděl jsem se rychle a spěchal k drahé homoli, šeřící se na kouzelně temném, hvězdném západě. —

Slunce vytrysklo právě nad hory, když jsem vyšel do mého lesa. Bylo mně tak tajemně! trapně, tušivě slastně! Vyšel jsem na mýtinu a spatřil temný zámek sluncem dosud nerozveselený... Nechci popisovat divný, uspořádáním mých myšlenek nevysvětlitelný dojem, přicházející zvenčí jako pravá inspirace... „Je to přirozeno," obelhával jsem se, „vždyť vidím tento kraj po tolika dnech odloučení."

Obešel jsem štihlý kopec, stanul zas na mýtině, zahleděl se na zámek — hluboko cos jako zaúpění prolétlo mně duší — ale tu zazářila již v jednom z oken sluneční jiskra zářící stále silněji. A tajemná tíha rychle padala s mé duše — a když celý zámek sluncem znovuzrozen se skvěl, taková tajemná radost zalila mou duši, že proti vůli své bezděky jsem jásamě vykřikl: Ó, jitro! Ó, jitro! Ty nejjasnější slovo! Ty slávo věčná, záři

božího oka, prince Všedobra! Ó, ty azurná lučino, posetá zlatými a stříbrnými shluky květů, že nemohu padnout na tě jako na ženu a zlíbat tě! že nemohu tě vypít, ty moře záře! —

Rychle obešel jsem znovu palouk... „Přijde! přijde! miluje mne přece jen!“ zpívalo mně stále v duši — Slunce vymrštilo se vysoko nad obzor, zář jeho skelně zbělela — — a nedaleko zasvítíl jako pruh sluneční záře v šumící šero lesa vhozený její sněhový šat — A již byla přede mnou — a stanula.

Já též... Krásné splynutí pohledů — a již objala mne, krásnější, éternější, tajemnější než kdy dřív. — Vzplály ruce mé pružné, nebeské tělo obepínající, vzplály, duši rozžala rázem elektrická jiskra z dotknutí rtů — — Nevím jak dlouho, vědomí mne opustilo —

„Miláčku můj! Miluju tě, miluju! ty mne též? Ó, jaké zaslepení ničit v sobě to nejsvětější... Proč jsem ti, šílená, blbých předsudků otrokyně, nepadla v náruč již dávno. Konečně přeci konečně! Zas tě vidím — —“

Nemysle chvěl se můj duch v bouři nejněžnější slasti. Ji! ji! milující tiskl jsem zoufalý již, k sobě — marná slova — —

„Nevíš, — jak potrestána jsem tím, že jsem se hloupě na tebe zamračila. Pět dní vzdorovala jsem hříšně božskému citu, proti němuž vše lidské je nicotné — a pak šla jsem zas — Ale tys již zde nebyl. Potom jsem se těžce roznemohla,

již se mně zdálo, že smrt kol mne se točí, již jsem zoufala, že tě nikdy neužfím, nikdy již! ta hrůza! Ó, jak jsem šťastna! Pojď, miláčku můj jediný, tam mezi ony houštiny, ať neznesvěcuje nás pohled lidí —”

A ztopili jsme se v bluboký mech, v divě vířícím snu. — Nikdy nebyl bych věřil, jak dovede žena lásku svou projevovat... Konečně bylo na mně, abych byl rozumnější než ona — ta, nedávno tak ledově hrdá šlechtična —

Odsedla — a v jejím jak sen se chvějícím obličejí vzplanul zmatek — zděšení — „Bože můj!” zašeptala příšerně. „Bože! — Co je to se mnou? Ó!... Co se to se mnou stalo? Nedávno — strašné — ó! ó! — aby tak — hrůzná myšlenka — ó!” — „Neděs se toho, milenko! Vždyť jen příroda zvítězila v tobě nad druhou přirozeností, kterou vám ubohým ženám vštípilo otroctví —

„Ó, to není to, miláčku! Miláčku! přitulila se ke mně v zoufalé bázni, „zachraň mne před tím nejstrašnějším! Ta myšlenka — právě se mně zdálo, že — — Hu! Byl to sen? — Ale vše je sen — — miláčku — zešílím — těš mne — já jsem — ne! nesmím ti to říci — musím pryč — — ale na shledanou! věčný bože! teď teprve — ó! vždyť mohu být šťastna, protože věčně — — ta slast! vím to! vím to! — Ale hrůza! vždyť jsem mrsohem, miláčku — rychle! ať nejsi — šílený — na shledanou, ano! věčně na shledanou!”

A letmo mne polsbivši odešla mlhavě a velmi

brzo splynula se slunečními zářemi metanými
v šero lesa —

Nebudu mluvit o myšlenkách a citech, které mne
doprovázely po cestě domů, vzpírajíce se tomu
nejhoršímu.

Doma však řekla mně matka: „Víš co je nového?
Umřela dnes paní hraběnka, bůh buď její
čistě, vznešené duši milostiv! Opustila tělo právě,
když slunce do pokoje nahlédlo —”

„Na shledanou, — věčně na shledanou!”

Následující den šel jsem do lesa zas, ač padal
a kalné oblohy na setmělou zemi drobný dešť. Jak
jsem toho litoval! Duše kouzelnictví: slunce bylo pryč — a sotva jsem ve ztajené údolí nahlédl,
prchal jsem jako před mrtvolou — To nejdrahocennější, co život má, skvělá iluze, byla z polovice zničena! Jen na vrcholech stromů třáslo se bolestně něco lístečků a šeptaly: pozdě již —

Pak musel jsem městečko opustit. Teprve za měsíc opět jsem se vrátil.

Nízké, smutnou melodii zpívající slunce osvětlovalo žluté, něžné stráně. Údol v tklivé své krásě usmíval se na mne sladce a náhle jakoby úderem vichrové perutě rozvířila se voda a — — —
— na hladině jezírka stála nahá žena. Či nebyla to žena? Měla cos hadího a cos kočkovitého; či-

nila dojem lilie i ledového květu. Však co na tom záleží? Dojem, jímž působila, byl dojem všedrtící, omamující, usmrcující krásy —

Jako obláček sunula se blíže, vody a trav se nedotýkajíc, nebeská příšera. Usmívala se na mne, — byl-li to úsměv, nebyla-li celá jen ztělesněným úsměvem — Již rozepjala štíhlé paže hořící jako sluncem ozářené stříbro — Klesl jsem na kolena čekaje, že duše má každý okamžik v nic se rozplyne, boje se k smrti jejího objetí a k smrti si ho přeje —

„Čehý! Sakramentský prase!“ zařval nade mnou oráč, „Čehý! Zabije tě hned, pacholku!“

Jako sfouknutý plamen zmizela — a duše má cítila a slyšela ještě, že údol se zachvěl a toužně zastenal —

„Co tam klečeš, mladý pane? Modlej se? — Nu to je dobře, beztoho víra v Boha schází už ze světa! Kruci fajfka, nestůj, Arone, nebo tě přerazím —.“

Delší dobu ležel jsem skoro bez vědomí. Pak potácel jsem se údolím, minul jezírko a vystupoval na protější stráň. Ale ještě než jsem byl nahore, ohlédl jsem se a — rozpomněl jsem se, že údol ten jsem již s místa toho viděl.

Bylo mně čtrnáct let, když jsem těžce onemocněl. Jednoho večera proměnila se světnice rázem v rajské údolíčko, usmívající se na mne nebeským světlem. Jasně jsem věděl, že stráně, stromy, voda nejsou hmotou, ale dušemi. A z těchto hru-

bě hmotných duší tryskaly rozpustile v podobě par a světél duše jemnější. A neslyšitelný, mystický hlas šeptal sladce: „Utec, hochu, od těla svého žalárního! Staň se svobodným duchem a přebývej u nás, u nás!“ Obláčky mne líbaly, hladily, ale zůstal jsem tichý a nehybný. Tu zvířilo se jezero a vynořila se Ona — „Jdi ty, duše duší našich,” rozhlaholil se radostný hlas, jdi k němu ty, paní milovaná, a přemluv jej.” Ona blížila se ke mně. „Zemři, hochu, ta lidská špína není pro tebe! Nech se obejmout — a duše tvá slije se v mou a nalezne štěstí, jež ani tušit nemůžeš!” „Chci, chci!” zvolal jsem a vztyčil se. Ona rozvřela paže a — v té chvíli matka mne vzbudila. Jaká škoda, že nedotkly se mne tenkrát ruce matky aspoň o tři vteřiny později!

Minula zima, jaro se zazelenalo. Teprve počátkem června bylo mně možno městečko opět navštívit. Byl bujný den, v něm jaro líbalo se s létem. — Duch můj byl otevřený, těšil se na smrt v náručí přišerné krásy, a srdce bušilo, když jsem se blížil na místa pro mne posvátná. — Tu slyšel jsem úderý a lidské hlasy. — Nikoho jsem kolemkola neviděl — patrně tedy vycházely zvuky ty z mého ráje — Byl jsem v pokušení vrátit se — ale ježto již zítra musil jsem zas odjetí, šel jsem dále a stanul nad svahek —.

Asi deset lidí pracovalo pode mnou rýčemi, mo-

tykami, sekerami. Trávník něžných strání byl podupán, keře a stromy skáceny, umíraly na zemi, břehy jezírka rozkopány a z jezírka zbylo bahno a louže asi metr široká —.

Jen jednou pocítil jsem podobnou bolest: když zemřela mně má krásná, sladká, o rok mladší sestra — Jako malý hoch utíkal jsem pryč a klesl konečně na blátivou stezku — Jak dlouho jsem plakal, nevím. A tenkrát vznikla ve mně nenávist k lidem a opovržení jimi. Neboť co znamenají všechny ty praktické, prašivé snahy lidí, jejich průmysl, blahobyť, štěstí, proti minutě, kterou jsem prožil v ráji svém.

Delší dobu ležel jsem skoro bez vědomí. — Slunce již zapadlo, když vypotácel jsem se z údolí.

Pět let uplynulo. Byl jsem již mužem, může-li dítě, zvané básník, nazván kdy být mužem. Ale jako kol Boha-slunce točí s hypnotisované temné planety, tak točily se stále všechny mé myšlenky kol oné minuty. — Konečně našel jsem něco, co mne na slunce ono upomínalo, — ba co, jak jsem tušil, bylo s ní v tajemné souvislosti.

Byla v stejném věku se mnou a cizinkou. Ženy i muži se jí vzdalovali, přisnili si ji hnusili. Nevím, zda cítil nebyl bych k ní pocity podobné, kdyby mne k ní nebylo poutalo něco mystického. —

Byla štíhlejší než kterýkoli lidský tvor. Bylo by pošetilství, kdybych se pokoušel karakteri-

sovat výraz tváře její. Plet její byla stříbrně bílá, oči ve chvíli klidu temně modré, ve chvíli rozohnění — které však jen v nich bylo viditelné — jasně zelené; podobně i vlasy zdály se být podle toho, s které strany jsem na ně hleděl, modravé nebo zelenavé. Tvář, pohyby, řeč její byly mrtvolně, zkaleně, rostlinně ztuhlé a planoucí ve své nehybnosti jako plamen lampy. — Byla krásná? Ne! Byla mimo krásu a ošklivost. — Když jsem ji spatřil, tuhla mně krev v žilách — ale vášně démonická, nemající s mým já téměř nic společného, mne zachvátila. — Bezděky sepal jsem ruce, — a ona mne políbila, sotva deset vteřin mne znajíc. — A stali jsme se milenci — — Co hrůzného a slastného, trapného jsem cítil, když jsem nahé tělo její k svému tiskl, proto není slov... Ale nikdy necítil jsem k této nelidské ženě nejmenší nechuti. —

Byla bohatá. Nechal jsem studii, totiž přípravy k vydělávání chlebička a uchýlil jsem se s ní do malé vesničky v klínu Alp. Těch slavných dob! Zdálo se mi, že jsem polobohem, ale mezi čtyřmi stěnami s bohyní.

Její duše byla ještě zvláštnější než její zevnějšek. Ač nebyla právě „vzdělaná“, měla o všem hlubší úsudek než největší z renomovaných lidských duchů. Dal jsem jí číst filosofy. Telepatické i věštecké síly byly v ní značně vyvinuty; též čtení myšlenek. — Nebyl jsem si před ní jist. Ale nade všechno její láska k přírodě, smysl pro

ni! Byla nešťastna, musela-li se jen půl hodiny zdržovat pod střechem. — Zнала vše dopodrobně, i pohyb molekulární. Zvěř nechala se jí hladit. Suchý květ ožil, dýchala-li naň.

Tušil jsem, — že tato žena je pokračováním... Ale nevysvětlitelný ostych bránil mi. — I ona nemluvila o svém minulém životě.

Rok žili jsme blaženě. — Tu jednoho dne při koupání utonula v jezeře. Její mrtvola nebyla nalezena — —

V letní podvečer, štván divným nepokojem, vyšel jsem na procházku.

Slunce rychle padalo na zemi. — Kráčel jsem spěšně širou, úrodnou rovinou. S nepokosenými rolemi střídaly se stále řady keřů a stromů, tu cestu vroubíci, tu i po mezi rozseté, tu v malé lesíky seskupené. A stále bohatší byl kraj na stromy a keře. —

Šel jsem dále a dále. Pekelná touha počala ve mně opět řádit a marné bylo úsilí, zapudit strašné ženské fantomy. S určitostí příšernou, až halucinací hrozící, zřel jsem před sebou tvář milenky své, stále se vynořující a stále zhasínající s její nelidskou krásou, smrtící svůdností omamných tajemství, trpící dojímavostí jako inkarnací, symbol všech nejlákavějších, člověku nedosažitelných tajemství — a svíjel jsem se trýzní, že nemohu, že nikdy nebudu moci infernální krásu myšlenky

své — neboť cítil jsem, že milenka jest jen myšlenkou mou — do sebe vstřebat. A hned zas vynořila se mi žhavá představa jejího těla, jak jsem si ji z doteku jejího vytvořil: těla jako sklo třpytného, hladkého, tvrdého, s krví růžově světlě prosvítající — a bytost má změnila se v šílenou žízeň po spálení tímto ohněm, po vypití té nádherné krve, po přelití jejím do mých žil. A ani ono, ani toto jsem neměl, ač jsem je mít musil. Nesmírná soustrast nad sebou samým mne sevrěla a vypudila mi z očí slzy —. Již jen polovice slunce zatřpytila se v nich.

Pak upadl jsem ve stav otupilého snění, jímž tu a tam se zablýskla bolestně nebeská tvář a žhavý, tělem kroutící pocit doteku ženských nohou. Ale stále řidčeji. Stále slabší bylo snění moje... Sotva jsem cítil, že kráčím pořád dál. —

Náhle bylo mně, jako by mne bylo něco slabě udeřilo. Stanul jsem bezděky, divně uleknut, hleděl jsem roztržitě před sebe. — Konečně upoutal mne dlouhý stín na narudlé zemi. Rychle jsem se obrátil a spatřil silně se lesknoucí úplněk, vymaňvší se již z mlh obzoru. —

„Měsíc již svítí,“ děl jsem si dost lhostejně, cítě divnou lítost. — „Vždyť právě zapadlo slunce... Ale — ovšem, červánek již dohořívá. — *Přelétl* jsem kus času. Půjdu nazpět, ostatně je to vedlejší.“ —

Kráčel jsem vstříc měsíci a zdálo se mně, že znatelně se k němu blížím... Údiv můj zmizel

a na místo jeho vevalila se jím, jakoby dříve vytlačena, bezstarostnost, lhostejnost, úplná bezbojácnost. — Bylo mně tak divno — a tak sladce... Vše kol jakoby se bylo změnilo. Stromy a keře měly podobu tak divnou, chladnoucí vzduch vůni tak nezvyklou, i tvrdý dotek půdy, stále skalnatější, byl tak cizí... Ale slastně koupal jsem se ve všem, splýval jsem se vším.

Šel jsem dále a dále, luna zbělela úplně. Plesně zrychlil jsem krok. Přicházel jsem k řídkému lesíku, sotva korec velkému, bohatému, stejně na skaliska jako na stromy. Vědomí moje bylo teď slabé... Tu spatřil jsem pod jedním skaliskem divnou bílou skvrnu.

„Co to?“ řekl jsem si. — „Je to sníh? či světlo měsíce? či světlo měsíce na chladné zemi v snáh sražené? To sotva, neboť je to srdci mému drahé. — Tedy je to jistě milenka moje! — Vskutku — vždyť se to pohnulo —”

Tiše jsem se plížil křovinami, dbaje, abych nebyl spatřen. Ukryl jsem se za křovím asi patnáct kroků od pohybující se bělosti.

Tu zaduněl hlas mé milenky, jako z tajemného skleněného sálu:

„Piju měsíc. To světlo není, to je propast a bolest očí jen! —”

„Jak nízko nade mnou se klene černá oblaka! Jak nízko hvězdy jsou! Jen v malém ohvězděném pokojíku ležím!”

„Jak hrozně se temní tenké snítky koldokol!

Zda zřít kdy bude v nitro těchto dušiček? To písmo jen! zda číst je naučím se kdy?"

„Tak skála — stín tak divně drnčí v tělo mé; z ní paže vystupují záhadné a blíž mne k sobě vinou, blíž!"

„Mé tělo stín je rovněž jen; — jsem bez váhy, jen duše má věcmi prolétá... Jsem přízrak!"

Zmlkla delší dobu. — Chápal jsem vše, co řekla, chtěl jsem již spěchat k ní, tu zaduněl zas její hlas:

„On blízko je — já cítím to." A lkajíc klesla k zemi tváří a její tělo se křečovitě vlnilo. —

Vrhl jsem se k ní. Střelhitě unikla mým pažím a zasmála se podivně. Skočil jsem za ní — zas unikla — a zas, skáčíc stále pozpátku a smějíc se stále veseleji a příšerněji. —

Má žízeň rostla. Počínal jsem si směšně jako pes a jako šílený. Les byl stále neschůdnější, zdálo se mně, že blížíme se ke třem žlutým bodům v dáli svítícím.

„Ó, nech se chytit!" prosil jsem, „nech se políbit! Nemiluješ mne?"

„Miluji, ale políbit se nenechám!" — A tygřím skokem octla se o deset kroků dále —

„A proč? a proč?"

„Protože tvůj hnus ke mně vchází tvými ústy ve mne a dusí mne."

„Hnus?" zvolal jsem — podivně uleknut, jako chlapec při špatném kousku přistižený; „hnus? není to pravda, není to pravda!"

„Je, je, je!“

Novou silou vrhl jsem se za ní. — — Marně... Tančíc unikala mi stále. — A žlutá světla stávala se většími, liany a podrost stále hustšími, že tímto jezerem rostlin sotva jsem mohl již kupředu. — Dále trvala honba mezi stromy a keři. Milenka má trhala při tom vinoucí se liany, hrála si jimi, šlehala po mně, ovíjela si je kol hlavy a těla, až byla jimi plna.

Byli jsme již docela blízko žlutých světél. Nemohl jsem již skoro dál a stanul. Ona též. — Z dálky zazněl hlas lidí. — Zachvěl jsem se, nevěda proč. —

Sepjal jsem ruce: „Ó, nech se políbit! Nech se konečně, zemru bez toho!“ žadonil jsem.

„Nuže, nechám se tě, ale nelíbíš se mně takto, jsi zcela rozcuchán... Ověním tě dřívě, přistup sem ke stromu —“

Uposlechl jsem, chvěje se radostí a tajemným strachem.

Milenka má jala se mne ovíjet liany kol vlasů, zpívajíc. Stále příšerněji mně bylo. — Tu stisklo mně něco hrdlo —

„Co to činíš?“ zvolal jsem a povznesl ruce — abych lianu přerval, jíž mně kol stromu připoutala. Marně jsem se namáhal. Snažil jsem se rozvázat ji vzadu; ona poodstoupivši, smála se di-voce. —

„Sám to nevedeš, pomohu ti!“ — A vedla mě ruce. A náhle cítil jsem, že i tyto jsou vzadu se

stromem spoutány. — Vykřikl jsem děsem, zoufale sebou trhal — marně. Stále děsněji se smějíc, trhala se mne hrůzná milenka oděv a poutala mne od hlavy až k patě.

Zblízka zazněly hlasy lidí a to bylo poslední, co vnímalo mé vědomí.

●

Probudil jsem se na lůžku v lesní chyši. Dřevorubci zaslechnuvše můj výkřik, šli po zvuku a našli mne v bezvědomí, nahého a spoutaného. — Četníci, v domněnce, že jsem byl v lese potulujícími se cikány přepaden a i o šatstvo obrán, marně pátrali po pachatelích, když já nemohl jsem udat popis jeho, tvrdě, že se nepamatuji na nic.

●

Ó, milenko má, ty nekonečně svůdná! ty krásopropasti a peklal ty záři temnot i světla! Byla jsi hvězdou či jezerní nymfou? Pryč jsi navždy a kdo mi tě vrátí, můj mrtvý, drahý miláčku! —

Arta

Arta byla z Londýna vypovězena se lhůtou desetidenní. — Nebrala si to k srdci, ale smála se blaženě. Ale než odjela, očekávalo ji ještě malé překvapení. Byla zatčena na nařknutí dědiců jistého vévody, že prý ho podvodným způsobem připravila o nějaké skvosty. Nebylo však pravda, že od něho jakýkoli skvost obdržela.

Přes to sotva byla by ušla odsouzení, nebýt té okolnosti, že měla asi 30.000 liber. Byla, pozbyvši z nich 29.000, uznána za nevinnou. Vesele opustihla blátivý Albion.

„Čert vezmi všechnen světský úspěch, — — nic blbějšího nad pachtění se po něm. Teď si rozumím! Jen dokud jsem byla *vlastně* všední, usmívalo se na mne štěstí; když zvítězila ve mně vyšší stránka, ukázalo se, že ušlechtilost nenechá se srovnat se „šťestím“ ve světě. Žádná energie nepostačí vyššímu člověku, aby se nějak obstojně v blbě lidské společnosti udržel. Neobyčejnost a úspěch mezi lidmi, — haha! spíše snese se oheň s vodou!“

Usídlila se v malém městečku českých pohraničních hor. Měla ještě dosti peněz, asi na tři roky. Žila v samotě skoro eremitsky, toulajíc se většinu dní lesy jako jejich víla, strašíc zjevem svým ženy a děti, které potkala, plníc hrudi mladíků, kteří schválně navštěvovali místa, kam chodívala,

bolestnou, marnou touhou: tak mrazivý byl výraz úchvatného obličej. Byla teď v svobodě své poměrně šťastna; i touha její po neurčitém, ač jí bolestně prošlehávala duší, byla jí příjemná. — S nikým skoro nemluvila; později však vzala si k sobě dvě sličné dívky, s nimiž žila jako Sapfo — obě se do své velitelky zamilovaly a byly náruživější ještě než ona; přes to se jejím rozmarům za jejími zády smály.

Sladkou, klidnou láskou k ženám nahrazovala si lásku k mužům. Neznajíc jí dosud, toužila po ní tím více. Všichni mužští, které dosud poznala, se jí přímo hnusili a jen několikrát pocítila v jejich objetí trochu smyslné rozkoše; tato kurtisána byla ve skutečnosti čistší než sto bezvadných žen. A i nyní její sny o lásce měly v sobě poměrně málo smyslného, nebo spíše smyslné bylo učiněno vznešeným, ideou. Tato žena byla vlastně schopna milovat jen ideu, ale jako žena dovedla milovat ideu jen ztělesněnou, totiž v podobě krásného muže. — Vysněný milenec její byl *bytost nadpřirozená*, byl Bůh. Byla si jista, že nemohla by se do něho zamilovat jinak, než jako do Boha, sestoupivšího na Olymp, že by v něm s nábožnou hrůzou milovala jen to nejvznešenější na něm. Sny o této bytosti byly u ní tak živé, že působily jí náhlá zastavení tlukotu srdce, bezesné noci, ale i překrásné dny bolestného štěstí, jaké může poskytnout jen touha —

Tento milenec však nepřicházel, touha po něm

rostla. „Snad přeci přijde! Snad dostaví se k vůli mně zázrak!“ šeptala si teď často, pološilená vařící se krví. „Svět je studna tajemství, a kdo spíše než já byl by hoden, aby příroda své lůno otevřela a vytoužený skvost mně darovala.

Konečně vydala všechny peníze. — Mohla sice přijmout dary dřívějších svých zbožňovatelů — ale skálopevně si umínila, že nepřijme již žádných almužen, že se bude živit poctivě... Rozhodla se, že odjede do Prahy. Ale než opustila své zákoutí, událo se ještě něco neobyčejného: našla vytouženého milence — Boha.

Byl jasný, říjnový den a pozdní odpoledne. — Naposledy ubírala se přátelskými lesy, aby se s nimi rozloučila — Bylo jí nezvykle divně v duši — tak nevýslovně smutná — a šlo jí kanuly na mokrý meč, jak kdyby byla v nějakém takovém, tolik touží po lásce, po něčem, po čem se rozplynutí se v jiném světě.

rozumí! Nikdo nevidí, jak je to smutné, jak nešťastné! Nikdo nechce plakat s tebou, a já bych tak ráda, já ubohá, vydechla duši svou v duši miláčka! Nikdo nechce tě rozdrtit — sladce rozmáčknout. Slzy mé, proč kanete? Proč se svírají mé svaly? Proč svíjí se mé ubohé, nekonečně milující srdéčko?”

Rozplakala se hlasitě a klesla. — Větr přišerně šuměl nad ní. Černý havran kmitl se nad korunami, náhle se obrátil ve svém letu a anesl se zcela nízko nad ni. — Usedl na větev a nepohnutě na

ni zíral svýma hloupě směšnýma a příšernýma očima... Ale ona ho neviděla. Duch její se nořil do snů — —

Povstala a jako štvaná spěchala dále. Jak dlouho — nevěděla. Konečně octla se u jezera dřímajícího mezi zalesněnými, skalnatými stráněmi. Nikdy u jezera toho nebyla... „Kde se zde vzalo? Vždyť není na mapě!“ kmitlo jí usínající duši — Rozhlédla se, stanula, zbledla. — — Nikdy neviděla něco tak mrtvého. Nehybné bylo zsinale modré nebe, nehybné nízké, mlčící, příšerně žluté, osamělé slunce na něm... Ani vánek nepohnul stromy a křovinami, ztuhlými jako ledové květy. Ptáček se neozýval. Bylo ticho jako v zimě o půlnoci. — Ani vlny jezera se nepohnuly, jakoby byly zledovělé. — Příroda zemřela — jen smrt zde vládnoucího, nebo spíše smrti, neviditelně škláběným, ideou. Tato žena ho

* ~~na milovat jen ideu, ale~~ ~~ho~~ ~~se~~ ~~děsila~~: nebylo. ~~vat ideu jen ztělesněla~~ ~~na své strachy~~ a rychle ~~myřala se bez myšlenek~~ a přece tak tíživě hrozně v duši, po břehu jezera, prodírajíc se houštinami. Náhle stanula, slabě vykřikla. Před ní zelenala se a hnědla maličká louka. A uprostřed, asi pět kroků před ní, stál zcela nahý, mladý muž — Jeho velmi štíhlé, bílé tělo bylo vytesáno krásněji než kterákoli antická socha. Hrdě se na něm tyčila příšerně bledá hlava, ohraničená na krk splývajícími vlasy, černějšími nad noc. Jako uhel černé oči plály intensivněji než rozžhavený kus

kovu. Nevýslovně žensky krásné, mužné spící tahy vyhazovaly ze sebe transcendentální magickou příšernost. Něco strašného a hrůzné svůdného linulo se z celého zjevu a děsnou nadektričností podmaňovalo a v prach vrhalo.

Arta pocítila, že jí srdce opět bije — a stále silněji a hrozněji. — Nekonečná slast, slast lásky, slast z náhlého uskutečnění všech tužeb ji zdrtila. A hrůza, o níž nemohla říci, je-li tím nejstrašnějším nebo tím nejkrásnějším, spojila se a láskou v nebesko-pekelný chaos. Bylo jí v té chvíli, že octla se v srdci života, že je bohem, který je tímto srdcem... Znovu vykřikla — rozpjala paže. — A jinoch rychle k ní přistoupil, objal ji, políbil. Mrazivě horká slast jí projela, jí stále projížděla. — Přitiskla se k němu — a klesala. — Zadržel ji pevně — Jala se mu líbat oči, čelo, nos a při každém polibku prochvívala jí nevýslovná blaženost — — —

Náhle se vzpamatovala, — odskočila, temně zarděla. Přejela pohledem nahé tělo — vykřikla — „Cizí nahý člověk, — a já — —“ Její žensky stydlivé srdce bylo zdrceno tím, co učinila.

„Kdo jste, pane?“ vypravila.

„Miluju tě a chci, abys byla mou!“ odvětil hlasem, který jí div neporazil. Miluješ mne též?“

„Kdo jste?“ zajektala.

„Kdo jste? — Co je to za neslušnost — takto nahý — vypravila se sebe napjavši všechnu — vůli... „Jste podivný, mluvte!“

* *bylo to depadé, když se přejívala, když: po roznošení vody, vyhrzené ruce a...*

„Miluješ mne?“ otázal se po třetí a takovým způsobem, že Arta podlehla. Znovu v ní zavířila děsná, metafysická láska. *

„Miluju tě nekonečně!“ vzkřikla — a rozepjala náruč... „Proč bych to neřekla? Vždyť ty jsi ten, po němž tak dlouho jsem toužila. Ó, buď se mnou věčně! věčně!“

Znovu se objali a líbali..... On hladil jí tělo slastí se chvějící — A tu cítila, že rázem všechen oděv s ní padá, že je nahá jako on — Novou, čistou slastí ji to naplnilo... Dala se do pláče a přitiskla nahé své tělo k tělu jeho — A klesli na mech a stali se manžely —

Nevymanila se ani pak z objetí jeho — ale pokryla jej celičkého polibky.

„Zůstaneš se mnou, viď?“ šeptala. — „Bez tebe nechci, nemohu žít! Ty jsi mně vším, jsi mnou samou, mým tělem, mou duší, bez tebe nejsem nic, nic! Zůstaň u mne stále, věčně, musíš! Jak teple bezpečně, bude mne u tebe! S tebou chci být do smrti v žaláři přikována — jaká slast! S tebou mučena, umučena, jaké nebe!“

„Budeš mou, ale ne hned! — Jen branou *Smrti* vejdeš ke mně!“

„Branou smrti?“ zachvěla se... „Hrozná slovo!“

„Což nemiluješ smrt?“

„Miluju ji! — Jak často mne láká, jak se na ni často těším jako dítě na štědrovečerní dárek! Ale jindy šklebí se na mne tak děsně.“

! „Vše vskutku krásné je děsné, vše děsné je krás-

né. Vy lidé nechápete, že utrpení je slastí! Ty to aspoň tušíš! Vše ve světě je slastí, bolest jest jen klam."

„Ano, ano! Ale smrt — je zničením."

„Není zničení, není špatností, není nepřátelství, není nemožností."

„Budu tedy po smrti žít?"

„Smrt je život v nejplnějším rozkvětu, jádro a pravé tajemství života! Vzhledem ke smrti jsi vlastně teď mrtval"

„Zdálo se mně často, že život je smrtí. Ale co je konečně pravda?"

„Že je život smrtí, smrt životem, pravda lží! — Ale smysl těch slov zatím nepochopíš!"

„Miláčku, tys můj! můj! nic tě mé duši nevezme, neboť tys se mnou!"

„Ano, dokud se neomrzíme! Ale jen smrtí dosáhneš mne zcela!"

„Chceš zemřít!"

„Chceš? Nebojíš se?"

„Chci se bát! Strach je slastí jako vše! — A vše je — —"

„Láska! — Zemřeš, to jest: vejdeš brzo v pravý život. Přivedu tě k sobě."

„Učiním to — a tak ráda! Vše je lehké! Ale kdo jsi, miláčku můj?"

„Jsem ten, kterého jsi od prvního probuzení vědomí svého milovala, — jsem mysterium života, jevící se nejjasněji v jeho nenáhlejším zániku, t. j. jsem Thanatos! Jsem souhrn myšlenek, je-

jichž předmět je tajemstvím rození neboli smrtí, souhrn myšlenek zhuštěných v bytost, která může se částečně jevit i v podobě člověka."

„Bože, tys smrt! —"

„Život! Nemiluješ smrt?"

„Ó, více než dříve! Teď teprve vidím na tobě, jak je krásná. Nemilovala bych tě, kdybys nebyl pln hrůzných tajemství! Miluju tě, protože se tě bojím. Nemilovali bychom život, kdyby nebyl hrozný. Miluju tě nekonečně, neboť miluju život, miluju věčnost, miluju Věčně. Chci snad zemřít, abych zrychlila let svůj, abych jen s tebou, jen v tobě stále dlela, chci jen stále zmírat a zmíráním žít! Ale" — dodala smutně: „přec jen tebe nedosáhnu... Tys bůh, já červ. Nejsi pro mne, — hrozní!"

„Vše je božstvím, vše jest jednoho původu, — jedno je vše! Jsi mnou, já tebou. Kdysi byl jsem červ, jednou staneš se bohyní a dojdeš nejvyššího. Nic není před ničím uzavřeno. V každém okamžiku jsi vším, ale nechápeš toho. Aby to všemu bylo dokázáno a tím vůbec skutkem se to stalo, musí vše projít vším, sloučit se se vším, stát se vším. Teď budeš mne mít jen částečně a někdy, protože mne nechápeš; ale stále více a více budeš mnou — až splyneme v jedno... Až přijdou doby, kdy staneš se zcela tím, čím jsem já a já zcela tím, čím jsi dnes ty — a budeme se zcela stejně milovat, jako dnes."

„Jaká to krásná myšlenka! Zešílím z ní!"

„Buď šťastna! Dokud v tomto světě pobudeš, neuzříme se již; v říši stínů však budeme se často scházet. Zemřeš brzo, a toto je proroctví Thanata: Až hrom třikrát zarachotí, až zvony budou znít a sluneční vetřelec na podlaze vedle tebe ležet — pak jdi tam, odkud dosud nevyvanul umrlčí zápach! Tímto činem dokážeš, že jsi hodna být mou milenkou! On přivede tě velmi brzo v mé objetí! A jeden z nejkrásnějších osudů očekává tě po smrti. Avšak ne hned po ní. Uchystal jsem milence své osud, jaký nebyl dosud dopřán žádnému člověku. Nahlédneš jím v taje věčného života hloub než každý jiný, — a touze tvé po tomto světě, po těch, kteří jsou ti v něm milí, bude částečně vyhověno, třeba časně zemřeš. — Zvláštními cestami povede tě osud, aby mohl tě uvést do Údolí Šťěstí. Buď šťastna a mysl na mne, kdo miluje věčnost, miluje vskutku život, musí milovat nade vše smrt, kdo nemiluje smrt, je mrtev, zatím co žije!”

„Miláčku!” vykřikla, „vezmi mne s sebou — musíš — touha po tobě mne umučí! Usmrť mne hned, rozdrť mne — jak sladké to bude!”

Odvétil jen úsměvem a zmizel. Elektrická rána udeřila hromem tělesnou i duševní bytost Arty. Něco s ní spadlo — jezero zmizelo — — —

Na obloze válely se nejasně hrůzné mlhavé přízraky se sněhově bílými, dlouhými vlajícími hávy. Nejvíce jich tísnilo se u okna baronovy ložnice, jako by se již nemohly dočkat duše umírajícího starce. Ve vedlejší komnatě choť jeho, baronka Arta, zdrcena, krčila se v poduškách.

Nikdy dosud nepocítila cosi tak příšerného. — Nejspodnější elementární stavy duše překlopily se na povrch. Zachvátil ji nesmyslný strašný strach před smrtí; její jedinou touhou bylo teď žít, žít stůj co stůj, aspoň den, hodinu, minutu — dřívější její láska k smrti zdála se jí být tak nepochopitelnou, hloupou . . . A vše všední, jak bývá, probudilo se v ní s láskou k životu: touha po penězích, po spokojeném, bezbolestném životě, dobrém vycházení s lidmi — ctností. — Skryla se pod podušku — skoro bezvědomě modlila se — Otčenáš.

Již delší dobu zněl jí ve sluch rozčilený hovor baronův, tu a tam zděšení prozrazující. — A náhle proryl vzduch výkřik.

Vzchopila se a chtěla běžet k své sestře. — Tu zavzněl řev baronův znovu. Stanula nerozhodně. „Bože všemohoucí!“ slyšela. „Zase — zase — — a hrozněji než dříve! Ó! — zblázním se — ta hrůza — to mrtvolné šelestění — to hnutí hrobu a přece — ta propast — noc — lepkavost života

— závrať — točení — a nic. — Nic, ó! Kéž by už byl konec — tam — tam — pro boha — strašidlo kouká se sem oknem — aby mne udusilo, ta hrůza hrobu — posmrtného snu, — vy to necítíte — pustte, — nedržte mne — zabijete mne!”

„Držte jej!” zvolal jeden z lékařů. — Ublíží si — přerazí si holé nohy, překouše si tepny na rukou — všude plno krve — držte jej — provazy sem!”

„Ježíš Maria, nepoutejte mne! Vždyť se musím hýbat a rozptylovat, — nevíte, jak je to hrozné!” vyrážel strašně trhaně; bylo slyšet kácení se nábytku. „Pustte mne, ať uteku z domu, jen to mne spasí — nebo vyžeňte tu můru — leží tam naproti nahá a posílá všechno na mne — Ježíši — smiluj se — zas to jde na mne — něco se v duši mé provalilo — stoupá to stále výš — teď neodolám — konec, vím!”

„Držte jej, — rozbije si hlavu. — Provazy — na nohy — tak — držte pevně — tak — zachráním jej — ale nevydržím to dále, kolego — je mně též jakoby strašidla mne obletovala — kdybych neseděl vždy pevně v sedle, stal bych se pověřivým... Tak — spoután — co — teď — dělat —” Zavzněl nový výkřik Melanie . . . Baronka, bez vůle jako dítě, rozpakovala se, má-li běžet na pomoc jí nebo — baronovi. Taková soustrast se jí znocnila —

„Pro boha, rozvažte mne!” řval stařec. „Rozum mne opustí — umírám — kdo by to vydržel —

Pokoj plný strašidel, — umlouvají se, — teď se shodli — se všech stran blíží se ke mně... Klid jde — ke mně — mír — ne — nerozvažte mne — ať je konec — hrob — Nic — propast — prázdná — hrůza všeho — ne — rozvažte mne přece, ať mohu — utéci —”

Poslední slova byla tak strašně zařvána, že se baronka rozhodla. Jako furie řítila se k ložnici baronově, aby zmařila všechnu práci své sestry. Vytasila dýku — a byla odhodlána nejen pouta atarcova jí přefezat, ale i do doktorů ji vrazit, postaví-li se na odpor —

Ale ještě než do ložnice doběhla, zavzněl ještě jeden výkřik nejstrašnější.... Vrazila dovnitř a jala se řezat provazy — Lékaři, při pohledu na ni, couvali do kouta — a jejich pomocníci též. Nikdo nepochyboval, že by odpor zaplatil smrtí. Ale když přefezávala provazy na rukou, ustala — a vykřikla — Viděla, že osvobozuje od pout — mrtvolu.

„Milostivá paní, ustaňte!“ zvolal jeden z lékařů.
„Zahubíte její!“

„Osle!“ řekla Arta náhle, skoro klidně. — „Je mrtev, nemáš oči?“

„Omdlel!“ zvolal druhý, chvěje se jako osyka... „Amoniak sem!“

„Ale dyť je mrtvý, pane doktor!“ řekl přítomný řezník. „Nehýbá se, hubu má otevřenou, voči vyvalený a ze skla, černá. To bych byl neuměl zabít žádnéj dobytek, abych to nepoznal.“

„Není mrtev!“ stál na svém doktor. „A kdyby byl, pak, pak — nu pak je to vědecky vysvětlitelné.“

„Můj drahý muži!“ vzkřikla nepřírozeně vdova, — padla mrtvole tváří na prsa... Ale hned se vzchopila. „Zešílím, nemohu na to hledět!“ vzkřikla — a ubíhala pryč... Všechna energie se jí vrátila s radostí, že je svobodna. — A zmizel strach transcendentální. Dýchala opět volně, vzduch byl čistý. — Se smrtí baronovou rozprchla se strašidla.

Proběhla pokoji, vyrazila dveře, vedoucí k Melanii... Ta ležela na zemi bez hnutí; nemohla ji zburcovat. Ale poznala, že drahá bytost není mrtva —

Rychle a duchapřítomně zabarikádovala si dveře, odstranila vše, co by mohlo zavdat podnět k podezření, že bylo zde čarováno. Chtěla tím ovšem jen předejít malé mrzutosti, vědouc, že žije v osvíceném věku, kdy každý, kdo v možnost magie věří, platí za blbce —

„Vím — sestřičko!“ příšerně nezřetelně mluvila Melanie. „Ale — já — budu jej asi následovat... Neděs se — a zešílím-li — snad zas — nabudu rozumu. — Zas to jde na mne — uspi mne morfiem — až bude světlo — spíše — tomu — odolám... Strašný, nejstrašnější je můj osud, jen to mne těší, že po každé noci nastane jítro — Co jsem již přetrpěla, zasloužím — hrůza! hrůza!“

Arta uposlechla. Poté spěchala zas k mrtvole, teď již oficielní: neboť mužové vědy se zatím shodli, že fyziologické atomy v baronu přestaly fungovat — —

Když se Melanie probudila, byla šílená... Nedalo se to tajit — Byla dopravena do blázince. — Ale Arta, změněna v ocel, doufala v její uzdravení a štěstí v tomto světě.

Nastal den pohřbu. — Baronka byla nemocna a nezúčastnila se ho; sotva by se i jinak byla propůjčila hnusným ceremoniím a stavěla se na odiv blbým divákům.

Obřady v době odhyty, rakev snesena — a za hlaholu zvonů vzdaloval se rozsáhlý průvod... Baronka, ležící na posteli, osaměla úplně.

Konečně nastalo ticho, ticho, mající v sobě za těchto okolností něco divně příšerného — ticho, které zavládne v domě, jehož pán je právě nesen na hřbitov... Taková hrůzná pustota, vymřelost. — — Začala cítit temný nepokoj a strach. Vstala z lože, nahlédla oknem. Na ulici nebylo člověka. Zvony stále připomínaly, že se v dálce něco příšerného děje; Artě zdálo se, že zvoní na poplach jí... Ulehla opět toužebně čekajíc na návrat lidí. Žluté, odpolední květnové slunce lilo se tiše a mrtvě plným proudem na podlahu... „Jak je to divné, že ta sluneční mrtvá obluda v mém pokoji, vedle mne, leží!“ pomyslíla si. „Co to asi za bytost, jež, světlá a nehybná, směle, ba drze vedle mne leží?“

Náhle sebou trhla — zbledla. Vzpomněla si na slova milence svého Thanata — —

„Až zvony budou znít a sluneční vetřelec na podlaze vedle tebe ležet, pak jdi tam, odkud dosud nevyvanul umrlčí zápach! Tímto činem dokážeš, že jsi hodna být mou milenkou; on přivede tě velmi brzo v mé objetí,” šeptala a skončila drkotáním zubů. — Studený pot vyvstal jí na čele —

„Bože můj!” zašeptala, usednuvši na loži.....

„Teď, teď to strašné přišlo, zrovna teď! A já nejsem pranic připravena, miluju teď tolik život, bojím se tolik smrti! Strašné! Teď ta hrůzná vážná věc — — Nemohu — ne — ta cesta je cestou k smrti. — Ne — či snad mám být bídná, zkazit si budoucnost ve věčnosti? Nemám síly tam jít — smrtelný děs vane na mne odevšad — zvony znějí tak příšerně — teď vcházejí asi na hřbitov. Zastenavši klesla bezmocně, prožívajíc pekelná muka. — Náhle se její tvář zjasnila —

„Neshoduje se to, — nejsem povinna tam jít! Vždyť řekl ještě: „a než hrom třikrát zarachotí.” A to se nestane! Vždyť je obloha tak čistá —”

Jako laň vyskočila a pohlédla okny. — Zajásala. „Na západě nebe úplně modré, — — odtamtud vane vítr, je tedy úplně vyloučeno, aby bouřka přišla dříve, než zvony přestanou znít. Ano! Nejsem povinna tam jít — neshoduje se vše! Ach!” Všechna tíha s ní spadla... Jala se zpívat... „Ať to přijde později,” myslila si, „jen co budu lépe připravena. Dnes — nic hroznějšího — nej-

horší ze všeho je přece jen nepřipravenost a — Tu zaslechla slabé zvuky, podobající se šelestění větru v lesních korunách... Poté zpěv drozdů a kosů... To spustili ve vedlejším domě fonograf... Arta se slabě lekla nevědouc proč — Šelestění přecházelo v hučení stále silnější... Arta náhle smrtelně zbledla — a v zápětí zarachotil dlouze hrom.

„Přece jen — ó! Sudba se strašně splňuje — Ne — ne nepůjdu —! Ale mám se stát nehodnou jeho objetí? Ne! Statečnost je to nejkrásnější — Ale — brzká smrt — jeho ložnice, — snad nebude opakován.“

Bez ducha čekala. Po hromu následoval liják, hučení bystřin... Pak sláblo zas — vítr usedał, konečně jen slabé šelestění — a ptačí zpěv v to zazníval.

„Opakuje se to!“ zašeptala... „Musím se rychle rozhodnout — než po třetí — pak byl by Thanatos pro mne ztracen.“

Ulehla a poměrně uklidněna přemítala. Hrom zarachotil, po druhé, vody hučely — tichly — a les zas jen šelestil.

„Po třetí se to opakuje!“ zvolala. Zrak jí křečovitě vzplál a náhle zahořel bujnou odhodlaností. „Půjdu! Ukážu se býti hodnou, miláčku můj! Vše je lhostejno, jen statečnost ne! Jdu — haha! ničeho se teď nebojím!“

A ještě dříve než hrom po třetí zaduněl, vyřítla se z komnaty a vrazila do bývalé baronovy

ložnice! Zvony ztichly, slunce již nesvítilo v hrobové tichou místnost. Arta dosti klidně usedla. Uplynulo pět minut a děs vkrádal se v její duši... Snažila se vši silou jej zapudit, nemohla. Ticho bylo stále hlubší, něco jakoby z něho vystávalo.

„Učinila jsem, co mně Thanatos řekl — mohla bych tedy jít —“ řekla si a vstala. Ale nedošla ke dveřím. „Teď by to bylo zbabělé, neboť se bojím... Počkám ještě — nu, pět minut... Pak mohu spokojeně odejít... Br! Ten strach! Ale co na tom! Strach možno učinit příjemným...“ Usedla zas a snažila se, aby tak učinila — Ale nedařilo se jí to, strach byl stále větší a nepříjemnější. Vyňala hodinky a toužebně čekala. Ale čas strašně pomalu lezl. — Stav její byl stále nesnesitelnější. Povstala — pobíhala komnatou. Ale za chvíli, čelo majíc studeným potem zbrocené, usedla opět...

„Ještě dvě minuty!“ zašeptala. — „Uteku... Ne! zůstanu! Ale potřebuju celou svou sílu — jak je to hrozné! Jsem nemocna — tato strašná místnost — zase zmocňují se mne strašlivé pocity, tytéž, které mne uváděly v šílenství než on zemřel. Není pomoci proti nim. Ale vydržím to...“ Minuta uplynula... Zmocnila se jí děsná otupělost. Zaradovala se z toho... „Již nepřivolá má duše záhrobní duchy!“ dělala si. — Přistoupila k oknu — čtvrt minuty uplynulo. —

Tu zaslechla za sebou šramot. — Nový strašný

děs se jí zmocnil. Otočila se. Šramot vycházel ze zdi, oddělující místnost od vnějšku. Zněl tak trochu slaběji. Rychle skočila ke dveřím, — naslouchala se zježenými vlasy — a vrátivši se ke stolu pohlédla na hodinky — „Ještě dvacet vteřin!“ zašeptala. „Vydržím, ať stane se cokoli — a ať se třeba za tu dobu zblázním...“

Nemohla stát, usedla. Bylo тихо a každá vteřina věčností. Tu zarachotilo to náhle — a ve stěně otevřela se dvířka jí neznámá. Vykřikla, chtěla povstat — nemohla — a dvířkami proplížil se baron v rozhaleném županu, klepaje pantofly.

Kráčel těsně mimo ni, usmívaje se pošklebně, ke dveřím, zamkl je a klíč uschoval. Pak hekaje odebral se ke stolu a sedl tři kroky od své choti. „Chu, chu — co to zvoní?“ chrochtal. „Pohřeb, ne? Kdo má pohřeb?“

„Nevím,“ vypravila ze sebe se vším úsilím.

„Chu, chu — jsi bleďá, — a myslím, že se bojíš? Čeho se bojíš? Cheche! Já jsem se poslední dobou také mnoho bál... Div, že jsem ještě živ z toho, Nu, teď je mně zas docela dobře, jsem docela, docela uzdraven. Život je přece jen hezký, cheche!“

„On myslí, že žije!“ pomyslila si radostně. „Nechá mne na pokoji. Nemusím se ničeho bát, čeho se vlastně bojím? Ale — bože můj, co to mluvím? Nebát se — a umrlec právě do hrobu spouštěný, mluví se mnou! Vlasy se mně ježí... Dotkne-li se mně, zemru jistě —“

„Chuchu — pořád zvoní... Teď jej asi zrovna spouštějí do hrobu! Br! Smrt ošklivá věc! Blaze žijícím!”

„Proč?” dodala si odvahy. „Každý musí umřít, smrt je krásná a je to život!”

„Hlouposti! Hu! pořád zvoní. Nevím, proč to na mne dnes tak divně působí... Jako by zvonili umíráčkem. Není ti také, jako by zvonili tobě?” Mráz jí prochvěl. Jak mohl vědět, co se před nedávnem v její duši dělo...? Díval se na ni a ušklíbal se...

„Nu, blaze žijícím! Dobře, že nezvoní nám dvěma, cheche! Kde mám tabatěrku? Jaký to zde divný nepořádek od té doby, co jsem zde naposledy byl! Kdo to ztropil? A co to tu za zápach? Jako v umrlčině...”

Otevřela zásuvku a šoupala k němu po stole tabatěrku. Šňupl si. A ona dodala si odvahy.

„Proč jste zavřel dveře? Otevřte!”

„Ale proč nechceš chvíli se mnou zůstat? Cheche. Jsem tvůj muž.”

„Jsem nemocná! A co je to za způsob mne zavírat?”

„Způsob nezpůsob! Jen tu ještě chvíli zůstaň, chvilka postačí. Zvony ztichly — už je pod zemí. Teď bude se nám to hezky mluvit!”

„Otevřte ihned, sice budu křičet!”

„Křič jen, cheche! Víím, že jsi mne nikdy neměla ráda!”

„Jak mohla bych mít ráda tak protivného dědka?“

„Tak proč sis jej brala? — Vždycky ukládala jsi mně o život... Cheche! Víím, že chtěla jsi mne probodnout než přilétla můra.... Ale teď je můra v blázinci.“

„Jak — to — všechno víš?“

„Cheche! Víím ještě víc, víím víc, cheche! Mám uvnitř víček chlupy, cheche!“

„Hraje se mnou jako kočka s myší!“ pomyslela si Arta, a děs větší všech ostatních vstával v ní. Vyskočila, jala se lomcovat dveřmi a křičet —

„Starého muže připravily jste o krátký život!“ zařičel teď hlasem, jakého dosud od něho neslyšela. „Zasypaly jste jej mokrou, studenou, tmavou, hnusnou hlinou, — hu, hu! hrůza! Ale ještě je spravedlnost, ještě je Bůh! Na vaši hlavu padne má smrt! Tobě také zvonily ty hrozné zvony.“ Povstal a pomalu šoural se k ní. Praštila lenoškou do dveří, — ale ty byly pevné. — Již stál za ní. Odskočila, mrštila lenoškou po příšeře. Ale ta, zachechtavši se jen, šla pomalu za ní. — Hrozný děs vzal jí síly. Skrčila se do kouta. — Přiblížil se, rozepjal ruce — klesla na kolena. — „Ještě je spravedlivost, ještě je Bůh!“ slyšela ještě nejasně a pocítila na tváři dotek ledových dlaní...

Našli ji mrtvou. Při pitvě se zjistilo, že praskla jí srdeční tepna.

Melanie zemřela v blázinci o rok později.

Cestuje do města D.

.

Cestuje do města D. dorazil jsem do vesnice M., již jen několik minut od cíle mého vzdálené. — Byl konec října, dopoledne. Z neposkvrněné oblohy zářilo vesele slunce a oblažovalo snivou, dojemnou září nivy i černý, ohromný les, který — na východ od vesnice se rozprostíraje — mne dělil od cíle mé cesty.

Zastavil jsem se v hostinci a občerstviv se tá-
zal jsem se hostinského, jak nejlépe bych došel
do D. — Odpověděl:

„Nejkratší cesta je přímo lesem, protože jím
za tři a půl čtvrté hodiny můžete být směle ve
městě. Ale upozorňuju vás, že je neradno jít tím
lesem bez průvodce: jsou v něm nesčetné křižo-
vatky a rozcestí, skoro každý cizinec, který tuto
cestu dělá sám, zabloudí v něm. Jinak můžete les
na jihu obejít; dojdete však do D. teprve za pět
hodin. — Směrem severním obejít nemůžete —
tam se les táhne asi deset hodin daleko.”

„Půjdu lesem — a bez průvodce,” odvětil jsem,
„většími a pustějšími lesy jsem už prošel — a
ztratil-li jsem pravou stezku, protože jsem veden
svým znamenitým smyslem pro směr: všemi pus-
tinami šel jsem jen pořád za nosem — a vždy
došel jsem cíle.” —

„Jak je libo, pane —. Jen aby vás to nemrzelo.

Člověk ani neví a v lese zbloudí. — A pak —
povídá se — hm —”

„Co se povídá?”

„Eh, hloupost! já tomu nevěřím!”

„Nu, ven s tím! Že jsou tam loupežníci? nebo
hejkadla, hehe?”

„Ale smál byste se mně!... Ale nezabloudíte,
budete-li se přesně držet údajů, které vám po-
dám —”

A dopodrobna mně vysvětloval, kudy musím jít,
každé rozcestí popsal, žádného krucifixu, žád-
ného nápadného balvanu neopominul. — Čtvrtku
archu jsem si popsal — a poděkovav rozšafnému
muži vydal jsem se na další cestu.

Bylo deset hodin. Několik bělostných obláček
svítilo s nebe a činilo jednotvárnou azurovou
poušť veselejší. — V nejradostnější bujně náladě
spěchal jsem k lesu — na nějž nikdy nezapome-
nu —.

Octl jsem se u první borovice a v témž okamžiku
skoro rázem přestalo slunce svítit. Slabý, nepří-
jemný pocit zachvátil mne ještě dřív než mne
napadlo: Hle! právě, když vstupuješ do tohoto
lesa, zatmělo se slunce, dnes po prvé... Bylo
mně trapně, pokušení les raději obejít se mne
zmocnilo... Ale zastyděl se ponořil jsem se do
zeleného pološera. — Slunce hned zas vysvitlo,
a veselá nálada se vrátila. Brzo poznal jsem, jak
užitečné, jak správné byly pokyny dané mně
hostinským. Skutečnost shodovala se bezvadně

s mými záznamy. Mohl jsem se jim svěřit jako nejlepší mapě. —

Asi hodinu jsem tak kráčel bez nejmenší přehody. S počátku potkal jsem několik lidí, ale pak už nikoho. Hrobové ticho rušené jen kroky mými a tu a tam nějakým zašuměním provázelo mne věrně — a ukolébávalo mne do snění. Obláčky na nebi stávaly se četnějšími a většími, azur mezi nimi šedl stále více — až konečně slila se oblaka v jednotvárnou šed, z níž však zářil po mé pravé ruce rozmazaný kotouč sluneční.

Snění mé stávalo se stále hlubším, zašlé časy vstávaly z mrtvých, žil jsem v nich jako v přítomnosti, ztrácel jsem smysl pro to, co mne obklopovalo, necítil chvílemi ani své tělo... Jak dlouho tento stav trval?

Když vyrušil mne z něho hukot bystřiny, zdálo se mně, že jen několik minut... Pohlédl jsem na hodinky. Bylo tři čtvrti na dvanáct. Když jsem na ně posledně hleděl, ukazovaly čtvrt na na dvanáct; a od té doby nevěděl jsem nic, nic, vyjma to, co se dělo v mé duši.

Bystřina, lávka přes ni... Nic v tom nebylo v mých poznámkách — a hostinský upozorňoval mne na předměty daleko méně nápadné... Zbloudiv jsem... Jdu-li přes to správným směrem? Hledám slunce — marně! Šedivá nebeská zeď zhoustla, že ani paprsky všemocného slunečního oka nemohly jí proniknout. Ztratil jsem i směr... Pocit, který se mne teď zmocnil, byl prašeredný,

hyperbolický. „Jsem ztracen!“ tato směšná myšlenka vynořila se ve mně. „Nějaká příšerná moc drží mne ve svých spárech — ona zatměla slunce při vstupu do tohoto lesa, ona hodila na mne osudné zatmění, ona mne zničí —“ Napadla mne záhadná slova mého rádce. —

Ale vzmužil jsem se hned. „Vždyť mohu jít nazpět a brzo octnu se v místech, o nichž mluví mé záznamy!“ Tak jsem si řekl, zasmál se a spěchal nazpět. —

Ale zapomněl jsem na křižovatky. Již za minutu jsem stál u jedné. Papír mi o ní nepravil. — Kam teď?

Nezbývalo mně nic jiného, než rozhodnout se pro jednu z cest — zkoumat, dovede-li mně k zaznamenaným místům; nestane-li se tak, vrátit se ke křižovatce — kterou jsem si dobře v paměť vryl — a zkoušet cestu druhou —

Kráčím tedy vlevo. — Ale brzo dělí se cesty zas. — Dám se opět vlevo — za několik minut však nové rozcestí.

„Ne, zde bych nakonec zbloudil!“ děl jsem si. „Vrátím se k původní křižovatce a dám se šťastnou cestou pravou. Snad za chvíli octnu se u předmětu, o němž je řeč v mém papíru —“

Stalo se... Ale i pravá scesta vysílala větve na všechny strany... Odvážil jsem se hloub než po levé — konečně jsem stanul —

„Kdybych šel ještě dále, netrefil bych na křižovatku původní, na jediný pevný bod, který mně

zbyl... Vrátím se tam — a budu raději přemýšlet.
Času dost — teprve čtvrt na jednu —”

Sotva se mně zdařilo vrátit se tam; rozčilení, divně se ve mně vzmáhající, kalilo již mou rozvahu... Hluboce jsem si oddychl, když jsem se tam octl... Usednuv na pařez a zapáliv si cigaretu přemýšlel jsem — — A nebe temnělo stále víc, tmavé koruny jako oživené příšery šuměly a zmítaly se stále silněji, vzduch ochladl a zima zalomcovala mými údy —

„Zbývá mně dvoje,” děl jsem si, „buď pomalu prostudovat celý tento kus lesa, trpělivě a systematicky procházet všemi stezkami, až dojdu nutně v místa, o nichž mé záznamy vědí. — Ale to by mohlo trvat několik hodin — a jakou pozornost bude vyžadovat, abych v tom labyrintu nezbloudil zcela! Nebo mohu jít nazdařbůh za svým nosem — ale stále jedním směrem, neohlížeje se na pěšiny. — Jsem zhruba uprostřed cesty mezi D. a M. Za půldruhé hodiny musím být z lesa venku, dám-li se na východ, jih, západ. — Ale dám-li se na sever? Tam táhne se les deset hodin... Osud mne pronásleduje — jistě šel bych zrovna k severu!... Co to bylo? Kapka s nebe... Přenocovat v mechu, mokrém jako houba a pokrývkou mít promočený šat? —

Rozkošná alternativa! — Rozhodl jsem se pro možnost první.

Dal jsem se vlevo, rozhodnut, že se budu s počátku držet každého rozcestí cesty vedoucí vlevo.

Třikrát, čtyřikrát jsem tak učinil. Ale pak byly křížovatky tak četné, jako by tam byli les rozměřovali a klestili geometři. Skoro zoufalý a stále zmatenější jednal jsem neustále podle svého plánu — ale nikde nic, co by mne mohlo uvést na pravou stopu. — Hustý dešť šlehal kvílicí koruny, dopadaly na mne těžké kapky. —

„Ne, zde je nemožno postupovat podle mého plánu!“ zvolal jsem zuřivě. — „Zase se vrátím — jinde snad bude to pro mne příznivější!“

Vracel jsem se — ale nevrátil —. Zbloudil jsem úplně v tom labyrintu. Zuřivě a bez rozmyslu jsem již pobíhal sem tam — šaty mé byly už prosoáklé — konečně jsem stanul.

„Vezmi čert všechno!“ zvolal jsem. — „Tahle prozíravá, systematická metoda nikam nevede — ani v mé situaci, ani v životě, ani v politice. Odvahu! ta činí zázraky! Odvážný skok dovede dále, než to hloupé tápání knihou! Co víme? co víme o prospěšném, o škodlivém? Co je náš rozum? Jsme v rukou osudu, ten miluje srdnatost! Půjdu za svým nosem — tři proti jedné, že vyhrají! A půjdu-li na sever — čert vezmi to vše! Což neohrožuje nás to nejhorší stále a stále. Nežleblí se na nás smrt z nejsmavějšího úsměvu?“ A jak jsem stál, tak vykročil jsem prudce vpřed, odhodlán, jít přes hory a doly, potoky, nejhustší houštiny...

Kterým směrem jsem šel? Teď to vím...

Půl hodiny jsem kráčet... Tu zmocňovala se

mne opět zoufalá nálada. — Již dříve napadlo mne, že měl bych volat o pomoc... Snad i v tomto nečase jsou lidé nablízku. Ale to volání zdálo se mně být tak potupujícím, že jsem se k němu nemohl odhodlat. — Teď konečně však — přeci! „Škodit to nemůže," řekl jsem si — a houkl vši silou: „Pomoc! — pomoc!"

Stanul jsem. Bylo ticho. — Spěchám dál —. Zdá se mi, že přede mnou les se světlí... „Pomoc!" křiknu po třetí...

„Hej! kdo to?" dutě zazněl silný hlas.

Podivno! místo, abych se byl zaradoval, pocítil jsem leknutí. Bylo to konečně přilozeno: uslyšíme-li po dlouhém tichu v hloubi lesa pojednou silný hlas, ulekne se vždy — jak možno pozorovat v čítárnách, když úředník hlásí, že je čas opustit místnost! Což teprve v hloubi lesa! Ale uleknutí mé bylo nezvykle silné, podivné, skoro strašidelné... Kolena až pode mnou klesala. — „Zde!" houkl jsem konečně. „Zbloudil jsem, poraďte mně —"

„Jdu!" — zaznělo to tak silně, jako by byl neznámý vzdálen deset kroků — A přece neviděl jsem nikoho... Konečně užel jsem asi sto kroků stranou vysokou mužskou postavu rychle se blížící. — Teď teprve pocítil jsem konečně radost. Šel jsem mu vstříc...

Stanuli jsme tváří v tvář a nové zděšení se mne zmocnilo.

Neznámý byl mužem prostředního věku. Tma-

vý, polo městský, polo vesnický oděv kryl jeho údy. Bledá tvář obrostlá byla černými vlasy a vousy; něco děsivého leželo v jejích ztrnulých, zlověstných tazích. Temné oči měly cosi mrtvolně ztrnulého a zpola divokého. Celek působil silným, narkotisujícím dojmem, jakého jsem neměl v přítomnosti žádného člověka. Stále hleděl na mne nehybně, beze slova.

„Cesta do D.“ vypravil jsem konečně ze sebe, — „a ztratil jsem směr. Jdu tímto směrem nadsařbůh — kam bych se dostal?“

Neodpověděl, upíraje na mne stále zcela nehybně svůj strašný zrak. Opakoval jsem svou otázku. Zase žádná odpověď.

Vzpamatoval jsem se a opřen o strom, skříživ ruce na prsou, hleděl jsem na podivného člověka stejně upřeně jako on na mne. — Asi dvě minuty uplynuly v této divné situaci. Znovu znepokojen rozhlédl jsem se kolem — a všiml jsem si jasněji než dříve, že les se silně světlá směrem, kterým jsem šel. Ano — nebylo pochyby — konec lesa! A povzbuzen, zvolal jsem zlostně:

„Co znamená vaše podivné mlčení? Mluvte nebo jděte k čertu!“

„Šel jste,“ odpověděl konečně hlasem, jehož tišeost kontrastovala nápadně s dřívějším houknutím, „šel jste nejhorším směrem, šel jste k severu. Vaše štěstí, že jste mne zastihl!“

„Tak?“ zvolal jsem ustrnut — „Ale vždyť tamto je konec lesa!“

„To je jen velká mýtina, za ní les ještě devět hodin dlouhý, plný skal a srázů. V noci mohl byste si tam krásně zlomit vaz — vaše štěstí. Jdu do C., vesnice blízko u města. Pojďte se mnou, vyvedu vás z lesa.“

Mluvil pomalu, trhaně, jako s děsnou námahou. Ale nebylo v tom nic směšného, tím však více děsivého. Nabídkou, že mám s ním jít, nebyl jsem nikterak nadšen. „Je to snad lupič, člen rotý, která se v tomto lese skrývá,” napadlo mne. — „To napověděl mně asi hostinský...“

„Děkuju. — půjdu!“ děl jsem. Ale dovolte — nahlédnu dříve do té mýtiny — — k vůli orientaci.“

„Tak s pánem bohem, opatruj vás tu rota jeho!“ řekl a rychle odcházel... Stál jsem chvíli a pak jako psík spěchal jsem za příšerným člověkem.

Kráčel jsem chvíli beze slova za ním; on se ani neohlédl. „Snad jsem vás neurazil?“ tázal jsem se konečně —

Žádná odpověď —

„Chcete mne vyvésti z lesa?“

Ticho. — — Zlost se mne zmocnila — rychle rozhodnut, zaměřil jsem nazpět, tam, kde se les světlal — „Čert tě vem, chlape!“ pomyslel jsem si... Pomohu si bez tebe!“

Neušel jsem ani třicet kroků, tu jsem zaslechl: „Ale pojďte! Vyvedu vás!“

A po chvíli otálení spěchal jsem k němu po druhé.

Sotva jsem se octl za ním a hleděl na jeho černá záda, opustila mne zase srdnatost. — Něco těžkého, příšerného lehalo na mne a mátló mé myšlení. —

Delší dobu nemohl jsem se zmoci na otázku. — Konečně jsem pravil:

„Jak brzo dojdú do města?“

Zase nedostalo se mně odpovědi. — — A já — mlčel . . . Asi deset minut. Tu náhle se ozval:

„Za půl druhé hodiny jste z lesa venku, za čtvrt hodiny v městě.“

„Snad je to šílenec!“ pomyslíl jsem si — „Kterým směrem jdeme teď?“

„Snad vidí v této otázce nedůvěřivost —. Hněvá se na mne — Proč by to nemohl být dobrý člověk?“ A umínil jsem si, že budu jej bez řeči následovat —

Asi půl hodiny uplynulo. — Tu řekl jsem si: „Vždyť jdeme po čertech křivo! Jistě již opsali jsme polokruh — takto sotva dojdeme cíle —“ A řekl jsem mu to.

„To se vám zdá, jdeme dobře —“

Ale mně se tak dále nezdálo. Mlčel jsem však stále, podvoloval se zbaběle. Zvláštní ponurost se mne zmocnila — ta černá záda jako by mne magnetisovala. Všechna vůle vyprchala ze mne. —

Síunce chýlilo se k západu, světlý pruh zhasl, dešt ustal, byli jsme v pustém lese, soumrak rostl. „Hodina již uplynula — jsme venku?“ vykřikl jsem konečně slabošsky zuřivě —

„Teď se rozejdeme,” pravil nedbale, „musím na-
pravo, abych se dostal včas do své vesnice. Vy
jděte stále přímo, nemůžete už zbloudit. Za ně-
kolik minut octnete se na mýtině; tam se cesta
dělí: jedna jde vlevo, druhá přímo přes mýtinu.
Touto půjdete. Brzo dojdete k plotu; přelezete
jej; je to sice zakázáno, poněvadž je tam lesní
školka, ale nebojte se! nikdo vás tam teď nepři-
stihne, a kdyby — lépe pro vás, zaplatíte-li dva
zlaté pokuty nebo zlatku podplatného, než abyste
školku obcházel, zabloudil a možná srazil vaz
ve skalách. Pak půjdete ještě minutu lesíkem —
a uvidíte světla městečka.”

A bez pozdravu odcházel... Já překvapen sta-
nul.. Tu náhle jeho kroky ztichly — a postavu
nemohl jsem již rozeznat —

„Schoval se do houští,” napadlo mne... „Jde
o úklad — teď asi přijde to nejhorší... Co dě-
lat?”

„Co dělat?” — Na to nebylo možno s určitostí
odpovědět. Co jistého jsem věděl? Mohl jsem se
o něco opírat? Snad to byl lotr, snad šílenec —
ale snad docela dobrý člověk, jenž trestal mne
celým svým podivným chováním za mou nedů-
věru. Snad čeká v houští jen proto, aby mne po-
tají sledoval, aby mně ukázal pravou cestu, kdy-
bych zbloudil — aby mně nakonec podal s do-
bráckým smíchem ruku.. Jít teď nazdařbůh?
Ale, je-li to lotr, dovede mne jistě on a jeho rota
napadnout všude — neuteku jim! Má-li však

pravdu — pak bych strašně pochybil, kdybych neposlechl. Ano — poslechnu!”

A šel jsem udaným směrem. Za chvíli stanul jsem vskutku na mýtině — cesta se tam opravdu dělila — dal jsem se přímo přes mýtinu velmi blátivou stezkou. — Za tři až čtyři minuty octl jsem se skutečně u plotu. — Nade mnou čněla tabulka; co na ní stálo, nemohl jsem již přečíst — a sirky zhasl silný vítr okamžitě... „Proč jen to hledím přečíst?” řekl jsem si. „Vždyť přece vím, co tam je; jsem duševně depotencován, že takové hlouposti dělám.” A přelezl jsem plot — Kráčím dále po cestě stále blátivější, že div jsem boty v ní nenechal. — Ale tu se počal ve mně probouzet nový, divný strach. Byl velmi nejasný, stejně však intensivní.... Konečně stáhl mně hrdlo, zvolnil krok... „Bože, co se to se mnou děje? Přijde teď to hrozné, co věstilo mně zatmění slunce?” — blesklo mně hlavou.

A tu náhle zazněl — hlas zvonku — klekání... Oh! nikdy nezalil mne zvuk takovou radostí. Po utrpení hodiny trvajícím, strašném, nevysvětlitelném — tichý, posvátný, něžný hlásek zval mne k spáse, kynul mně vlídně k sobě — vznešeně zaléтал ve smutnou temnotu hrozného lesa... A zřetelně jsem postřehl, že zní s levé strany — i soudil jsem, že sotva čtvrt hodiny odtud vyvírá stříbrný ten zdroj...

A — sotva nohy z bahna vytáhnuv — pádil jsem nazpět, aby hlahol nezhasl, dotud nepřivede

mne na pravou cestu. Doběhl jsem ke plotu, přelezl, přiběhl k lesu a kvapně dal se zmíněnou již cestou nalevo.

Tu zazněl náhle blízko za mnou strašný hlas:
„Co děláte? Vratte se! Utikáte ve svou záhubu!
... Stůjte, blázne! Zabijete se tam!.. Poslechněte!
... Vratte se, nevíte, co děláte! Blázne!...
Babo! Blbče! —

Ozval se rychlý dupot za mnou, stále běžícím.
— Vlasy stály mně na hlavě, ale pádil jsem rychlostí ještě větší dále... Dupot ztichl — ozval se chechtot — děsným, nelidským, dlouho trvajícím chechtotem jako by se smál sám ten příšerný les...

Konečně unikl i ten — a zase ovládl ticho stříbrný, svatý hlas, teď silnější než dříve... Ale jen na chvíli... Ztichl..

Avšak — skoro v témž okamžiku spatřil jsem, octnuv se u záhybu mýtiny — tři, čtyři žlutá, nehybná světla několik set kroků před sebou —
Nebudu říci své pocity —

Strašně zřízen octl jsem se mezi domky chudické vesničky; pokud jsem mohl ještě rozeznat, byla ze tří stran obklopena lesem, ale ze čtvrté táhla se už pláň — Nedaleko mne hulákalo několik chlapců... Ó, nikdy nenaplnil mne pohled na lidské bytosti takovou slastí, takovou láskou k nim jako teď! A přece jsem zapochyboval, nejsou-li to přízraky...

„Kde je tu hospoda?“ vykřikl jsem jako opilý.

„Vždyť koukáte na ni!“ zněla odpověď.

„Díků sláva, hurá!“ vykřikl jsem. — A dětský chechtot zněl za mnou, ale i za ten byl bych kluky zlíbal.

„Dostanu tu nocleh?“ vzkřikl jsem, vřítiv se do výčepu, kde byl v té chvíli jen mladý hostinský, inteligentní tváře, a jeho stará matka.

„Dostanete,“ odpověděl s ustrnutím na mne hledě —.

„Sláva!“ zvolal jsem zas . . . I kdyby D. byla vzdálena jen několik minut, nebyl bych tam šel, tak zamiloval jsem se do této vesničky, tak rád jsem byl, že našel jsem nějaký asyl... „Jsem promoklý — půjčte mně nějaké šaty nebo pytle — zaplatím za ně, co budete chtít.“ A hned odhodil jsem kabát —.

Hleděli na mne zprvu podivně, ale brzo nápadně přívětivě: tak usmívavá byla má tvář, tak bodré, šťastím překypující mé počínání. V několika minutách byl jsem převléknut a bos. Ó, jaké blaho jsem pocítil, když teď bezpečně odpočívaje, u teplých kamen jsem se usadil, když napil jsem se špatného piva, které zdálo se mně nejlepším na světě!

„Tak, kamaráde, jak daleko je do D.“ tázal jsem se teď.

„Nu, za půl čtvrté hodiny můžete tam být.“

„Tisíc hromů!... Na které straně lesa jsem?“

„Na západní... Musíte projít jím celým, abyste do D. se dostal.“

„Ó, ten padouch! Vepř!... A — je snad na blízku V.?”

„Za čtvrt hodiny můžete tam být.”

A proto jsem sedm hodin lesem běhal! To aby —, a teď jsem klel, že nemožno to opakovat. — A vyprávěl jsem pak vše...

Poslouchali mne s největším napětím. Žena několikrát se pokřižovala. A když jsem mluvil o tom, jak zvuk klekání přiměl mne, abych školkou dále nešel, vpadla mně v řeč:

„Děkujte Bohu na kolenou! Ještě několik kroků dále — a byl byste zapadl do močálu pod kolenou — byl byste zapadal stále hloub, za čtvrt hodiny zavřelo by se bahno nad vaší hlavou! Svatý hlas vás zachránil, Bůh vás miluje. Bůh vysvobodil vás z drápů pekelné moci.”

„Pekelné moci?”

„Byl to lesní duch — nebo umrlec — nebo ďábel sám! Každý říká něco jiného — ale člověk to není — Zjevuje se v lese zabloudilým pocestným, asi tak jednou za pět let, od nepaměti lidské. Vždy na podzim, když po jasném dopoledni zatmí se slunce a strhne se vítr a dešt. Dnes řekla jsem synovi — vid', Josefe? že dnes zase přijde, zabloudí-li v lese nějaký nešťastník! A přišel! Vodí lidi dlouho sem tam, konečně zavede je do močálu, kde obyčejně vezmou za své. Někdo myslí, že je to duch tohoto lesa: dřív, dokud se lidé toho skoro nevšíмали a raději les obcházel, nezjevoval se, ale od té doby, co vysekali v něm

spoustu cest, mstí se prý za to, že byl vyrušen ze svého klidu a sekerami poraněn. Jiní praví, že je to duše jistého divokého muže z vesnice Z., kterého utopili před pár sty lety v tom močále opilý chasníci z vesnice M., protože si namlouval nejhezčí děvče této obce. Proto se mstí!"

Sta a sta žen

Sta a sta žen měl hrabě Cortini. Láska zhnusila se mu nakonec víc než jídlo a pití, než jeho vlastní krása, než celý svět. A stalo se, že dívku, kterou nejvíce miloval a ze všech nejvíce si hnusil, zavraždil puštěním žilou. Ve starém hradě vnořil její mrtvolu, balsamovanou ve skleněné rakvi, do tajné skrýše pod podlahou. Noc co noc rakev otevířel, mrtvolu krásnějši, zduchovnělejši, živějši než byla dříve za života, vyňal, na lože ji klad, plakal nad ní, líbal ji a líbal — — — A byl v tom šťasten, neviděl jiných žen, manželce své zůstával od té doby věren.

Nemiluje člověk více než cokoli reálného stíny, iluse, strašidla? Nemiluje všechno skutečně jen proto, že zrcadlí se mu v tom mysticky cosi od věčnosti mu známého, od věčnosti mu neznámého? Všechna krása spočívá v nekonečné čarovnosti, čarodějnosti Bytí. Ale jak dobré jest, že ubohý lidský duch hloubky tyto neproniká, že v podstatě své duše, své bytosti vidí perversnost. Kdyby viděl, že duše jeho, kterou vidí, chápe, je veskrze perversností a že jen to, co pod ní se tají, co plní jej nekonečnou hrůzou, před čím po celý život křečovitě oči zavírá, jest jediné pravé a čisté, jeho ubohá existence praskla by ihned jako ztuhlá skořápka země, kdyby centrální oheň zemský vyhřměl nad povrch.

Jednoho večera hodoval Cortini se svými přáteli. Přišla řeč na thema: pokud jsou dány člověkem jisté meze jednání, z nichž beztrestně nesmí vystoupit.

Kníže R. pravil: „Jsou velmi určité a těsné, tajemnými zákony vázané, pro každého bez výjimky platné, ať je mudrc nebo omezenec. Běda tomu, kdo z nich vybočí. Ne-li hned, jednou zaplatí mu to věčná Nemesis strašně i s úroky.“

„Názor trochu, pardon — vulgární!“ odvětil hrabě Cortini. Výstředníku mohlo by se to strašně přihodit jen, kdyby to přivolal jeho babský strach, pravá statečnost nezná kolejí, nezná omezení, rozpíná se podstatně do nekonečna. Co je davu ctností, je duchu silnému nečestí a naopak. Pro člověka vysokého ducha začíná zajímavost, poetičnost, pro mne za mne i Hrůza, prostě cena, právě tam, kde obvyklé koleje lidské zamezují krotkému množství dalšího rozběhu a rozhledu. Jen v excentricitě je ctnost. Každá prozřetelnost páchne mrtvolnou ztuchlinou — —“

Tu se hrabě zarazil při pohledu na knížete, jenž nápadně zbledl, oči vytřeštěny, jako by spatřil strašidlo. „Co je vám, kníže?“ zvolal.

„Nic — nic,“ řekl tiše oslovený zastřev si oči. Po chvíli otevřel je opět. „Už je to pryč.“

„Co to bylo?“ volali všichni.

„Jen šálení myslů... Viděl jsem — zdálo se mně, že vidím — proč bych to konečně neřekl — v obličej vašem, hrabě, obličej dokonale nejstraš-

nější mrtvoly, jakoby hrůzou zabité... Ale nic to nebylo, trpím častěji podobnými momentálními přeludy."

Hrabě byl vpravdě statečný muž; říkal-li o sobě, že není věcí, která by mu dovedla nahnat strachu, nebylo v tom vychloubačství, bylo to jen konstatování fakta. Ale v tu chvíli provanul jím cizí, neznámý pocit jistého metafysického děsu, jenž sevřel mu na okamžik hrdlo tak, že sotva mohl vydechnout, mávl však hned rukou, povstal, zasmál se i vlil do sebe pohár vína. A zapomněl.

V půlnoci vracel se domů, veselý a rozjařený. Otevřel dveře do své ložnice, rozžal světlo a — zůstal stát jako bleskem zaražen. „Co to bylo?“ řekl si po chvíli. „Doopravdy jsem se lekl. Čeho? Vždyť není tu nic nezvyklého... Toť pouze následek nějaké poruchy v organismu. Ano, už když ten moralista mně blábolil o mé tváři, projevilo se to. Ale přece bylo mně, jako by se na mne vrhali číhající lupiči. A není tu nikoho! Vlastně je tu — Ona —"

Usedl na židli. Bylo hrobové ticho. Avšak jakoby naň volalo strašnou, pozapomenutou, posměšnou řečí. Strašidelně plálo nehybné světlo. A hrabě zaslechl náhle údery slabé, stále víc a víc sílející —.

„Fuj, jak mně srdce buší, zlořečený moralista, zlořečený organismus, zlořečené víno! Ale přejde

to, jen se vyspat a bude dobře. Avšak dnes bych věru neměl chuť — Ji obejmout, huul!"

Tu zaslechl ostrý zvuk, zpola šelest, zpola zazvonění, vycházející právě z toho místa podlahy, pod níž Ona — —

Měl podivný pocit na lebce; sáhl na ni, podíval se do zrcadla. „Vakutku — vlasy zjezeny! Fuj, dosud jsem zbledl v životě nanejvýš vztekem, strachem nikdy, a teď dokonce takové nectné babství?" Zakousl se do rtu. „Tomu třeba učinit přítrž! Zaútočit na strach! Princípiis obsta! Je to jako s nemocí neb láskou, neudusím-li strach v zárodku, čert ví, co z něho vyroste. Nesmím si zapřít: mám z Ní strach... Útok! Ať mně chutná nebo ne!"

Prudce pokročil, sehnul se, několik doteků — podlaha se rozevřela. Jediným trhnutím vytáhl mohutnýma pažema rakev, postavil ji na stůl přímo pod světlo. Majestátně krásná ležela pod zraký jeho dívka. Tělo bílé jako sníh, ale tváře růžové. Nikdo, kdo by ji byl uzřel na loži, nebyl by řekl, že je mrtva.

„Strašný — jaký mrtvolný vzhled. — Hu! Nic hroznějšího přece nad tělo, z něhož se vystěhovala duše... Jakoby nebyla balsamována, jakoby byla v pokročilém rozkladu. Ale zase jen moje třeštění! Vypadá spanile, svěží, úsměvně jako kdy dříve... Rychle, rychle, jinak cítím, že nebudu mít síl!"

Vyňal mrtvolu, odnesl ji na lož. — Zavřel oči

ulehl vedle Ní, ovinul její paže i nohy kol svého těla, vtiskl ji na ledové rty políbení. Zachvěl se, zdálo se mu, že omdlí. Ale mocná jeho vůle zvítězila. Bylo však třeba veškeré její síly, aby — pokračoval — obvyklým způsobem. Dutě bila půlnoc, a každý úder jakoby byl strašidlem, z černé noci vyvstávajícím, jakoby byl smrtícím úderem do hlavy ubohého šílícího. Ale ten teď upadl v tajemný lethargický stav. Nebyl si skoro vědom, co činí, strach jeho pohasl zdánlivě, aby tím hrozněji snad náhle vyšlehl.

„Dobře tak, dobře tak!“ mumlal si... „Je to všecko hloupé, lhostejné a k smíchu. Ha, ha, ha! Jak jen mohl jsem mítí strach!“

Ale tu slyšel temné údery z hloubi své hrudi, přílišně stále mohutnější. „Jakže? dosud neztlchla ta hloupá věc? Ale vždyť je to jen pokračování úderů věžních hodin... Tak, tak — —“

Míjely vteřiny. Tu pocítil náhle hrabě tlak na své tělo, slabý, ale silnější než dřívě. Na tu část svého těla, kterou ovíjely nohy mrtvoly...

„Co to?“ zarazil se. „Ale ne, to se mně jen zdá! Hle, už to zmizelo. Hloupost. — Ona, rok mrtvá, s vyřatými všemi vnitřnostmi —“

V ten okamžik zadrhlo mu něco hrdlo jako pět bandity a srdce rozbušilo se rázem desetkrát hlasněji — duněním bubnu. A hrabě, ztrnulý, cítil teď zcela určitě, jak děsné, ledové nohy i ruce i paže tlačí jen víc a víc a víc — —

Zařval, chtěl se vymrštít, ale náhlým výbuchem

hrůzy zkamenělé údy nedovolovaly. A hrůza rostla do onoho bodu rozžhavení, který vyvolává všechna vidění, tvoří nové světy... Údy ledové milenky svíraly jej tak silně jako hroznýš tělo své oběti. A mrtvé rty počaly se pohybovat, oči pootevírat.

„Pust, — pust, ďáble!“ řval hrabě, zápase bezmocně. „Hrůza, oh, hrůza všech hrůz! Proč jsem to udělal? Oh, ten moralista, kníže, měl pravdu, člověk s veškerou silou svou je bezmocnější než pírkó na větru. A nejvyšší moudrost je — ha, dusím se — vyhnout se — vichrům — žít — v závětví v nízkosti, poslušnosti... Příshero, nestruhuj mne k sobě.“

Slova přešla v temné, zdušené vytí. Hrabě klebal tvář svou na tvář strašidla stále níže; viděl ještě strašně otevřené oči, bez duhovky zcela bílé — bílá tvář žloutla, hnědla, zelenala — rapidně měnila se ve hnijsící masu a hrabě padl tvář svou na ni — — —

Sběhli se sluhové přivolání jeho řevem. Našli jej mrtvého. Obličej jeho byl tak děsný, tak zhmotněním nevyslovitelné příšernosti, která jej usmrtila, že odskakovali a neodvažovali se již znovu pohlédnout. Čarokrásnou dívku vedle něho považovali za živou a pokoušeli se vzkřísit ji z mdloby — —

Tento beletristický výbor z pozůstalosti Ladislava Klímy, svěřený mně redakcí Pyramidy k vydání, je druhou ukázkou Klímovy epiky. První bylo groteskní romanetto Utrpení knížete Sternenhocha, vyšlé r. 1928 ve Sbírce Plejada č. 4. nákl. dra. Rud. Škeříka. Základem textu tohoto výboru je u *Slavné Nemesis* průklep autorova diktátu, u *próz* ostatních vyjímajíc poslední opisy pořizené autorovou přítelkyní, pozdější dědičkou pozůstalosti, z originálu, jež byly psány měkkou tužkou na chatrném materiálu a autorem před smrtí spáleny. *Próza* poslední je Klímův diktát. Autor pojmenoval jen čtyři prózy, jsou to Slavná Nemesis, Jak bude po smrti, Historie a Podivná příhoda. Druhá próza byla otištěna v Rozvoji, třetí a čtvrtá v Tribuně. U ostatních próz jsem učinil názvem počáteční slova. O době vzniku jejich uvádím Klímova slova z dopisu A. F. ze dne 16. XI. 1918 otištěném v *Oznamovateli Symposia* č. 24. v září 1929: „Vše, co jsem v oboru novellistiky vytvořil, povstalo od r. 1906 do 1909. Předtím — ani řádka.“ K tomu třeba poznamenati, že Slavná Nemesis má ještě připsáno datum 1926, patrně rok definitivní úpravy (viz i závěr těchto poznámek).

Při revisi textu upravil jsem interpunkci, odstranil několik germanismů, kterých by ne-

M E Z I S K U T E Ě N O S T Ě
A S N E M

Z beletristické pozůstalosti
filosofa

L A D I S L A V A K L Í M Y

Hledání strašidla

V sedmihradských Karpatech vypravuje lid tento příběh: Nedaleko městečka D. leží údolí neobyčejně příšerným dojmem působící. Od nepaměti koluje o něm pověst, že posledního dne každého měsíce o poledni se tam objevuje stařec s tváří nepopsatelně strašnou, malinký jako kočka, na zadních nohách stojící. Zavítal-li tam někdo v tu dobu, vždy prý se buď šílený vrátil, nebo tam byl nalezen mrtev s tváří děsem znetvořenou, nebo zcela zmizel.

Jednou zavítal do D. cizinec, mladý a bohatý, s tváří, jež odhodlaností a statečností tak planula, že nikdo nedovolil si naň toho nejmenšího. Slyšel pověst tu a projevil ihned rozhodnutí, že se na zajímavého stařečka půjde podívat. Zrazovali mu to, on se jen smál. I ustali, pravíce si: Neodolal-li nikdo té hrůze, on snad přece! A pak se dozvíme od něho něco zajímavého.

Posledního června se tam vydal. Ješel do hlubokého údolí, zabočil z něho pak do postranního, pak do dalšího; stále hustší

a hroznější byla příroda; i nebe bylo neobyčejně hustými mraky zastřeno, že bylo šero jako po západu slunce. Na místě, které mu bylo zevrubně popsáno, vešel do uzounké rokle, jejíž ústí bylo bujnou vegetací tak pokryto, že nezasvěcený nebyl by ho ani ušel. Šel několik minut hlubokým, temným korytem, - pak světlalo se to před ním - - víc a víc - a náhle ohromen stanul.

Před ním rozprostírala se skalní kotlina, asi čtvereční kilometr rozlehlá, obklopená skoro čtvercovitě ohromnými, kolmými skalními útesy, někde jako malá věž vysokými a štíhlými, nejpodivnějších často forem. Jako by pomníky to byly na zakletém hřbitově obrů nebo duchů. Všechny skály i půda měly zcela neobvyklou světle šedivou, skoro bílou, sinou barvu. Nikde stopy po rostlinstvu, ni zvířatech. Celkový dojem k nepopsání příšerný - něco divě mrtvolného, živě ztuhlého, stuchlého, infernantně šklebivého.

Od doby dětství nepocítil takový zachvív hrůzy. Byl v první okamžik v pokušení utíkat zpět, cítil, že by byl proti zjevu příšery teď bezmocný. Ale hned vzbudil stud jeho sílu. Zavřel oči, s napětím celá těla

vytvořil si v duši okamžik zářné srdnatosti. Zasmál se bujně, otevřel oči a shledal teď okolí jen pitvorným. "Nyní netřeba se mně už bát, má povzlétnuvší duše je nedostupná všem strašidlům - duchům jen mocálů nížin! Učinil jsem dobře, že jsem svůj strach - podmínku, aby se mé přání splnilo zabil? Ne, neměl jsem to činit, bylo to nadějně. Snad podaří se mně vsugerovat si strach stejně, jako právě zmužilost!"

A kráčel do nitra kotliny, snaže se bát se; ale přesvědčil se, že lehčí je všude pouhými myšlenkami přejít od stavu horšího k lepšímu než ~~ma~~ k horšímu od lepšího. Místo, aby se bál, byl nucen sám sobě se stále smát... Tu náhle zaslechl před sebou tiché kroky... malinko se ulekl. Obešel skalisko a užírl - elegantně oděnou dámu. Zase se ulekl - zasmál se. "Proč se lekám žehy? Ach, přirozeno! Lekáme se jen nezvyklého, všeho nezvyklého, ale zjevení strašidla bylo by tu pravděpodobnějším, než příchod samotné dámy. Nu - rozkošné!"

Instinktivně schoval se za skalisko. Kroky se blížily. "Jde přímo sem!" Nesmím tu zůstat, aby mne nepovažovala za číhající-

Nudím se krátce, proto jsem přišla."

"Věříte ve strašidla?"

"Myslíte, že jsem tak poverčivá, abych v ně věřila? Vlastně nemá otázka vaše smyslu, následkem i nejvědecktějšími idioty nepopíraného faktu, že existují "halucinace", t.j. že vidíme něco, co "není", t.j. co konvenční realitě špatně se hodí; ale toť jsou již strašidla! Halucinace je totéž co strašidlo, jen učenější pojmenování pro ně, jeho zalakováním, - něčím, co umožňuje vědě "čestný" ústup. Řekne se snad: Halucinace je něco číře subjektivního, čemu nepřísluší jsoucnost o sobě, což o pojmu "strašidlo" neplatí. Ale toť, hluboce vzato, nesmyslné, protože problém subjekt - objekt, otázka, existuje-li něco mimo mě já, je věčně nerozluštitelná. "Halucinace" může být aesthesií nebo vůbec spatřením něčeho, pro co jsme zpravidla slepí; a navzájem toto údolí i vy, monsieur, se všemi hvězdičkami můžete být jen mou dlouhou trvající halucinací, snem, výplodem mého já. Trvá-li halucinace, sen, jen jednu noc, jednu vteřinu nebo sto let, je vzhledem k věčnosti zcela lhostejno."

"Směl bych vás tu, obdivuhodná, doprovodit?"

"Nic se nám nezjeví, půjdeme-li spolu a i kdybyste odešel, má krásná, tajemná nálada, která je předpokladem toho, je pryč. Ale mám půl hodiny času. - " A hodivši sebou na skálu, pokynula svému společníku, aby ji následoval.

Přesně za půl hodiny - podala mu ruku. "Moje cesta vede onou roklí, vaše západní - Mějte se dobře. Ale slyšte ještě: Za měsíc přijdu sem zas - ale ~~neopovížděte~~ neopovížděte se vy přijít sem a zas mi to zkazit, rozhněval byste mne nanejvyš! Později postavte si tu vilu nebo krčmu!" Podala mu ruku.

"Ale což se již neuvidíme? Neřeknete mně nic bližšího o sobě?"

"Pošlu vám během týdne dopis!" pravila. - "Nezapírám, že se mně líbíte. Proto vám také řeknu, že jsem cizinka, která bydlí přes léto v jedné obci, několik hodin odtud vzdálené. - V září odjedu. Sbohem!" Odkvapila. Nejapně zíral za ní. Tu se otočila a zmizela za skálou. Více než alkoholem opojen byl láskou, když domů spěchal. ---

A ta rostla den ode dne. - Neviděl než její tvář, neslyšel než její hlas. Jak se těšil na dopis! - Ale týden minul - on nedošel. Dva minuly - tři - stále nic. Všechno pátrání po širém okolí zůstalo marno. Co zbývalo zamilovanému, než přestoupit zákaz milenčin? Rozhodl se však, že přijde již o 11. hodině, že vystoupí na některé skalisko uprostřed a ve šterbině jeho skryt, bude svou dāmu pozorovat a že k ní přistoupí teprve, až bude odcházet - nebo kdyby jí snad hrozilo nebezpečí.

31. července byla obloha co nejjasnější; nezjevilo se mu údolí proto méně děsivým, naopak; vlídné světlo na něm ležící bylo čímsi nepřirozeným, nepřirozenost však působí strašidelně. Opozdil se značně, bylo již bezmála dvanáct.

Spěchal do středu údolí --- Tu zanedlouho zaslechl blízko před sebou kroky. Běžel k nejbližšímu balvanu, aby se za ním skryl - tu vynořila se - ona. Stanula, zbledla, vzkřikla:

"Tak respektujete moji vůli? Jste negalanční pes, vážený pane. A já se tak těši-

la." Vybuchla ve vztekly pláč.

Uchopil ji konejšivě za ruku. "Jedině proto jsem přišel, že jste mně neposlala slíbený dopis." - Pozdvihla hůl, nenechala ji sice dopadnout, ale - plivla mu do tváře a utíkala k západní roklí.

Zdrcen stál tu chvíli - pak ovládnul jej hněv. Rázně odcházel - na povrchu duše hněv, v hloubi zoufalost.

"Stůj, stůj!" zaslechl tu - spatřil ji, jak k němu pádí nazpět. Letěl jí vstříc. "Užřela snad ten přízrak?" pomyslel si - ale ona - padla mu divě v objetí a plakala --- A pak strávili spolu celou hodinu zas ležíce na skále. Ale hned čekalo jej zklamání. Sotva ulehla, zcela zchladla, začala mluvit o nejvšednějších věcech. Hned koketovala co nejrozkošněji, hned se mu posmívala, urážela jej, hned zas pronesla něco, co zvedlo jej do nebe, hned řekla, že je jí naprosto lhostejný - a při všem nechávala nekonečný půvab svítit. Ubohý nerozuměl z toho na konec ničemu, tím více zuřila v něm vzteklá jeho láska. Na rozloučenou políbila jej, ale tak suše, že bylo to novým bodnutím. "Za měsíc přijdu sem zas,

tentokrát však čekám zcela jistě, že vás tu neužřím - sice --- Je to pro mne poslední příležitost. - Prvního září odjedu a nikdy se sem nevrátám!"

Láska jeho rostla v nekonečno. Ale dopis nepřišel. A opět zůstalo hledání marno. A nepohřešovatelná odjede prvního září. A láska rostla v nekonečno. Bylo nutno posledního srpna zase jíti do údolí.

Již v devět hodin tam byl. Vylezl na skálu, schoval se a čekal. Nebe bylo ještě temnější než poprvé, byla polonoc. Silný strach, jakoby děsným tušením prosycený, se probouzel v mladém muži. "Dnes, kdyby se mně zjevil, nevím, jak by to na mne působilo. Ach zcela, zcela jsem se změnil. - Láska to způsobila - mne měkkým, všemu přístupným, takovou mycí houbou učinila. Vůle, síla, rozum, statečnost, hrdost vystěhují se z duše, kam se nastěhoval cit -... Po nekonečných třech hodinách uzřel - s leknutím - sněhový šat u východní rokle mezi skalami se propletávající. Křížovala údolím. Zdála se rozčilenou. Často stanula, rozhlížela se kol sebe, zvláště směrem západním. Posléze viděl, jak přibližuje často

satek k očím... Dohadoval se významu toho - ale před jednou hodinou nesměl skryš svou opustit.

Byly tři čtvrti, když kráčela právě pod jeho stanovištěm. A tu slyšel úpěnlivým hlasem pronesená slova: "Nemiluje mne. Kdo vskutku ženu miluje, šlape po její vůli, cítě, že činí ji to šťastnou. Nepřijde-li již, je konec mému krásnému snu. Ó ta má nešťastná šílená povaha! Zbývá mi jen smrt ---"

Něco s třeskem dopadlo před ní. Vrhla se na to... "Ty zde - ťó krvácíš - s takové výše skočit! Nezlomil sis nohu? Že ne, vskutku ne?" Nebránila se mu v nejmenším--- Byl v extasi štěstí.

"Dosáhl jsem cíle cílů!" - Cítil: "Ji kdybych ztratil, ztratil bych vše i sebe sama!" --- Tu zděšeně vzkřikla: "Tam - tam - vidíš jej pro boha? ha...!" "Kde? Koho? To strašidlo? Nevidím nic - neboj se ničeho po mém boku, haha!" "Musíš jej vidět - je to on! Tvář šedivá jako myš - nevýslovně hrůzná - oči bez iridy - zcela bílé - omdlím!" "Nic tu není, máš jen přelud - - vstaň!" "Musíš hledět víc napravo - už

jej vidíš?" "Nic, blázínku!" "Ještě víc na pravo - ještě víc - blíž..." "Ale pak musím hledět na tvou tvář!" "Tedy pohled - hahaha!" "Co to? Mohla tě hrůza tak znetvořit? Nejsi k poznání, stále strašnější, šedivější, tvé duhovky se rozplývají - tělo scvrkává se kvapem -- ha! Strašidlo! Ty...! Byla jsi - rozumím! Od počátku jen příšerou tohoto údolí -- ztrácím tě - nikdy jsem tě, šílenec, neměl --- propast šílenství přede mnou - ztrácím vše, i své já --- Vzhůru - - nemohu, údy jsou z kamene, - sílo má, pomoz! Ach, mrtvé je, láska ji zabila - - rozumím teď tvému pekelnému plánu...! Nepřibližuj tvář ke mně, pryč! Chce mne políbit - už - nekonečná propast hnusu a hrůzy --- "

Za několik měsíců skonala v zamřizované cele ---

Reč oblohy

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13
14	14	14
15	15	15
16	16	16
17	17	17
18	18	18
19	19	19
20	20	20
21	21	21
22	22	22
23	23	23
24	24	24
25	25	25
26	26	26
27	27	27
28	28	28
29	29	29
30	30	30
31	31	31
32	32	32
33	33	33
34	34	34
35	35	35
36	36	36
37	37	37
38	38	38
39	39	39
40	40	40
41	41	41
42	42	42
43	43	43
44	44	44
45	45	45
46	46	46
47	47	47
48	48	48
49	49	49
50	50	50
51	51	51
52	52	52
53	53	53
54	54	54
55	55	55
56	56	56
57	57	57
58	58	58
59	59	59
60	60	60
61	61	61
62	62	62
63	63	63
64	64	64
65	65	65
66	66	66
67	67	67
68	68	68
69	69	69
70	70	70
71	71	71
72	72	72
73	73	73
74	74	74
75	75	75
76	76	76
77	77	77
78	78	78
79	79	79
80	80	80
81	81	81
82	82	82
83	83	83
84	84	84
85	85	85
86	86	86
87	87	87
88	88	88
89	89	89
90	90	90
91	91	91
92	92	92
93	93	93
94	94	94
95	95	95
96	96	96
97	97	97
98	98	98
99	99	99
100	100	100

Jako nad animalitou zářivě lhostejná
nezranitelná Božskost, tak nad zemskou
hroudou klenete se, oblačné kraje! To nej-
zázračnější, co země má, lidmi skoro nevi-
dění! Stříbrně zářící království krásy,
stříbrná pěna vzduchového moře, v níž kou-
pají se světlí duchové! tekoucí hory, volné
architektury, hudby ve světlo sražené! sym-
boly všeho, reflexy všech zemských věcí v
zrcadle nebe! mramory pro ruce duchů, krypt-
ogramy, jež píší pro lidské oči, význam-
nější než řeč, kterou bez přestání dávají
člověku obyvatelé jiných hvězd. Neslyší ji,
nevidí - slepý od narození - jeho duch, co
znamenáte vy, nebeské kresby! "Vodní páry,
slepě poslušené nárazů slepých větrů", tak
vypořádá se s vámi člověk, nevěda, že větry
jsou jen slepým nástrojem věčné Mysli, nade
vším kralující. Jen zřídka kdy zasvitnete
ve vidoucí duše, vy vznešené runy. A kvůli
těmto okamžikům neustávají duchové ruce
vaše dále a dále psát, dále neúnavně mode-
lovat svou zářící hlínu za tajemnými cíly...

Jasná byla onoho jitra hned po procit-

nutí má duše, jako to červencové nebe za okny, teplá jako vlídný slunečný ohen na lože padající. V bezdůvodnou radost změnila se tajemně. Jako ze stříbrných pěn zlaté rybky, tak vyskakovaly ze světla nálady hustě třípytné myšlenky, omamně nejasné pocity vonně zvonící tuchy. V smích rozkvétala slova, v tanec kroky se rozespívaly. Krutá slast vybičovala mne z domu, štvála světlem niv dál a dál... Zabít chtěl já - - rány rozněcovaly ještě víc; své nejtmavší noci pokládal jsem za světlo své - to zanítilo je vždy okamžitě... Proč to, proč to? ptal jsem se - bez odpovědi... Včera byl jsem chmurný jako včerejší nebe a od včera se nic nepříhodilo. Možná, že jen slunce to bylo, které v hloubi duše rozžalo záhadný oheň, fantasma svých reflexů na povrch házějící a duše stravující?

K třetí hodině odpoledne ležel jsem na holém vrcholku hory. Bezedný azur nade mnou, bezedné ticho pode mnou - bezedná touha ve mně po neznámém. "Marno", zasvíjela se černá žízeň, "nedosáhnu nikdy, nikdy toho, co jedině dosažení je hodno, jen nicotnostmi je vše, čeho se dosahuje. Nikdy." - A v tu

chvíli uzřel jsem na zenithu pojednou jeden obláček, mátožně řídounký... Ale kvapem houstl a rostl, vřel a vířil a vařil se tajemným cyklonem tam na vysostech michán. A bral na se podobu tváře - s dlouhými ka-
deřemi, tváře štíhlé, jemné, čarovné... Krev ve mně stydla - tvář rostla, blížila se, padala na mne, rozkvétala v krásu stále omamnější - otevřela oči - děsný blesk ozá-
řil mně duši.

A věděl jsem, že ji, ji jsem dnes v no-
ci líbal, ji mel - ve snu, jenž je vyšší
skutečností...

Když prozřely zas pozemské oči, jen
beztvárné cáry rozplývaly se v azur tam,
kde se zjevil nebeský vision. Co před chví-
lí se mně zdálo marnou touhou - to jsem teď
spatřil jako dosaženo a uskutečněno - Sebe,
Zviditelnění všeho nejvyššího, Sebe dala
jsi mně, milostivá, a poznání k tomu, že
není žádného "nikdy" ve věčnosti.

A bylas od toho dne stálým hostem ve
snění mých dnů a v polosnech nocí a jistě
i v nejhlubších snech; a ty, jen ty prozla-
covala jsi jako zářivý sluneční paprsek
zázrakem odkudsi do půlnoci padající, těžká

léta, jež následovala a činila mně život nesnesitelným. -

Proč byla hned po procitnutí má duše tak temná, těžká a děsivá jako ta říjnová obloha za okny? Bezedný smutek, něco horšího než smutek v ní zelo. A jako z černé propasti vystupují přízračně kotouče dýmu, obludné tvary na se beroucí, tak vyskakovaly ze smutku hrůzné, šílené, ale zcela nejasné představy. Jako ocean olova leželo něco na mně a nedalo mně vstát z lože, nedalo rozkvésti nijakému rozhodnutí. Hvězdy své nejjasnější házel jsem do noci své, abych ji jimi rozžehl; uhasil je okamžitě víchr věčné tmy... Co se to jen stalo?... Žádná odpověď! Jako svítilny v plynech dolů zhasínaly všechny myšlenky, které jsem do propasti své poslal.

V podvečer stál jsem u okna. Zběsilou rychlostí uháněly oblohou, jen tu a tam mrtvolně modře skvrnitou, k severu mračné příšery. "Aeterno", modlil jsem se, "vzplaň opět jako jindy ve mně, zapuď mé temnoty! Oh, jen jednou tě vskutku zase spatřit, těmato očima spatřit - jen jednou ještě!" Celá má bytost se vzepjala v nesmírnou

touhu po ní - a: Na nebi ženské tělo leží nahé, temné. Věčná krása její tváře usmrce-
na bezmezným děsem a bolestí; dlouhé vlasy
vlály před ní jakoby ji kamsi stahovaly.
Pomalou otevřely se oči - Byl to klam? Neko-
nečná blaženost v nich bleskla. Hned poté
přestaly mé oči vidět, neboť před duší
rozevřel se druhý svět. -

Dnes v noci, když v objetí mém spočíva-
la, objevila se náhle za ní ohromná černá
pěst, dávno námi s hrůzou očekávaná, ucho-
pila ji za vlasy, odtáhla ji ode mne, stáh-
la v podzemí. "Sbohem, neuzříme se nikdy
již!" byl poslední její výkřik, když se
propadávala. -

Sny mých nocí oněměly, mšedlo snění
mých dnů, zpustly jste zázračné nivy oblač-
né. Marně bičoval jsem touhu svou, aby při-
bičovala k vám duchové ruce, by napísaly mně
vámi, co činí ztracená. Ale - jsou ztráty?
a je marností? Stále a stále dáváte mně
tajemná znamení; co záleží na tom, že jim
nerozumím? A onen blesk nekonečné blaženos-
ti v oblačných očích - rozumím mu! Že nikdy
se už neuzříme, zvolala jsi, Aeterno, a
shledalas náhle, že zříme se zas, že není
žádné "nikdy" ve věčnosti.

Donna Maria

Mladé, krásné donně Marii nebylo nic nového zpozorovat, že je muži stopována, ale tentokrát oba chlapci, které nápadně často spatřovala, byli tak rozdílní od obvyklých jejích obletovačů, že si umínila mít se na pozoru, tím spíše, poněvadž v tehdejší době - v 16. století - panovala ve Španělsku anarchie a zvláště mocnějších šlechticů, proti nimž zákony byly směšny. Ale od takového rozhodnutí k ^{jeho}raznému provedení je ještě daleko, zvláště v duši dívky. Zcela hladce se stalo, že jednoho večera byl její kočár, jímž se vracela z návštěvy u příbuzných do Saratogy k rodičům, zastaven, oba sluhové zabiti, donna Maria spoutána a s roubíkem v ústech do pytle vstrčena a na koně přivázána,

Celou noc se jelo cvalem. Když se den začal světlat, probudila se donna Marie z polomdloby a cítila, že byla s koně snata a kamsi nesena. Trhlinou pytle uzřela nad sebou mohutný, na skále jako strašidlo čnící hrad. "On je to - on, ježž jsem již v dětství ve snu s tajemnou hrůzou často ví-

dávala! Již tenkrát říkala jsem si, že on něco strašného v životě mém bude znamenat - nyní je zde - jak strašné!"

A když na padacím mostě uzřela seňora Pedra Conzaga, omdlela.

Červeně zlatý svit bylo první, co vědomí její připoutalo. A hned poté pocit, že jí nemožno vládnout údy a slabá, palčivá bolest celé zadní strany těla. Ležela zcela nahá na znaku, na zemi v prostranném, jen lampičkou osvětleném sklepení, v pasu k zemi připoutána, s roztaženými rukama a nohama, rovněž k zemi připevňovanými. A tu se vzbudila vzpomínka, co předcházelo ---

"Don Pedro," zašeptala, znovu zápasivši s mdlobou, "o němž jde pověst, že nesčetné mladé ženy z pohlavní zvrhlosti na hradě svém umučil... Ó čím jsem se provinila, Panno Svatá, že mně je to souzeno! Ne, to nemůže být! Ještě před několika hodinami šťastná, celý svět se na mne smál jako slunce - a nyní - oh! nemůže, nemůže to být! Ach! proč ta bolest v zádech stále větší?... Ne, pomlouvají jej - snad má se ženami nějaké úmysly - ale ne tak strašné - snad jedná se při všem o něco nevinného,

ušlechtilého... Ó, jak to pálí - oh!"

A teď poznala, že leží na železném kole, horkém, stále více se rozehřívajícím --

Podél stěn stály nehybně mužské postavy jako sochy. Nejmenší pohyb neprozrazoval v nich život; byly v brnění, ověšeny podivnými zbraněmi, jakých se již neužívalo. Jen jeden, uprostřed nich, zbraní neměl; jeho kabátec leskl se četnými světélky, spodky rovněž; z tváře jeho viditelný byly jen černé, žhnoucí oči a orlí nos - vše ostatní jen houšť jako noc černých vousů a vlasů. Náhle uzřela donna Marie, bolestí a hrůzou šílíc, že sebou pohnul. Vykřikla děsně: "strašidlo!" - Zůstal zas nehybný. Bolest se jí menšila --

Náhle však rychle se vzimáhala a třpytící se postava počala pomalu přistupovat blíže. - Stanula nad obětí, bolestí řvoucí, poklekla, přivinula se k ní, objala ji rukama i nohama. A strašná bolest projela dívce celou přední stranou těla - šat muže byl poset malými ocelovými trny...

Zvířecí tvář přiklonila se k její a zuby prokously jí ret... Pak pocítila ještě něco jiného, co ji blahodárně vzalo zas

vědomí, v bolest a hrůzu proměněné...

A zase viděla totéž sklepení. Ale stála přikována ke kůlu. A za sebou spatřila velké kolo, na jehož obvodu připevněno bylo několik prutů. Stála ve velké nádobě.

Zoufalý sten vydral se jí z hrdla. A jako na jeho povel počalo se kolo pomalounku točit a pruty hladily jí mírně rudá záda a elasticky sesmykaly se s nich. Ale rychlost otáčení vzrůstala, celé tělo počalo bolet... Náhle s třeskotem se otevřely dveře ve stěně a vstoupil včerejší známý, teď zcela obnažený.

Stanul před mučenou a se zálibou hleděl na ni... Prudce dopadaly nyní pruty, dívka řvala. Kolo ~~se~~ snižovalo se stále více; když do modra zmrskána byla lýtka, počalo se zase zdvihát. Každý šleh prosekl teď kůži. Dno nádoby počalo se plnit rudou barvou. Když pruty dosáhly až ke krku, pozvolna jal se otáčet i kůl a šlehy dopadaly na strany těla, posléze na prsa, na břicho...

Náhle vtrhl muž se slastným rykem vpřed, sevřel donnu Marii, roztouženě líbal ji a lízal celé tělo, kousal, rány pruty roztr-

vědomí, v bolest a hrůzu proměněné...

A zase viděla totéž sklepení. Ale stála přikována ke kůlu. A za sebou spatřila velké kolo, na jehož obvodu připevněno bylo několik prutů. Stála ve velké nádobě.

Zoufalý sten vydral se jí z hrdla. A jako na jeho povel počalo se kolo pomalounku točit a pruty hladily jí mírně rudá záda a elasticky sesmykaly se s ním. Ale rychlost otáčení vzrůstala, celé tělo počalo bolet... Náhle s třeskotem se otevřely dveře ve stěně a vstoupil včerejší známý, teď zcela obnažený.

Stanul před mučenou a se zálibou hleděl na ni... Prudce dopadaly nyní pruty, dívka řvala. Kolo ~~se~~ snižovalo se stále více; když do modra zmrskána byla lýtka, počalo se zase zdvihat. Každý šleh prosekl teď kůži. Dno nádoby počalo se plnit rudou barvou. Když pruty dosáhly až ke krku, pozvolna jal se otáčet i kůl a šlehy dopadaly na strany těla, posléze na prsa, na břicho...

Náhle vtrhl muž se slastným rykem vpřed, sevřel donnu Marii, roztouženě líbal ji a lízal celé tělo, kousal, rány pruty roztr-

nával, smál se, vyl, plakal. Nadbal, ze pruty zasahují i jej, chvílemi ustal ve svém líbání a vysadil se jím schválně zcela, aby hned poté se zdvojenou slastí pokračoval. Cítila jeho horký dech, ostrý zápach, jako z tlamy tygra a bylo jí náhle tak divně. Vše kol ní se rozplývalo, strašná bolest měnila se v cosi jiného..., v cosi pekelně slastného... Ďvouc, v extasi políbila svého mučitele - on rozvázal jí ruce, ona šíleně řičíc objala jej a zasypávala polibky, prejíc si v tu chvíli v rozkoši a lásce zemřít... A tu pocítila děsnou bolest v nosu. Don Pedro bodal jí do něho vzhůru, hluboko jehlicí a ssál proudem prýšticí krev. Kolo se zarazilo... Vědomí dívky haslo... Viděla ještě jak muž vyňal nádobu z pod nohou jejích a pil...

Následovalo ještě několik podobných scen, o nichž pomlčíme. Jak dlouho to vše trvalo? Nevéděla; snad pět dní, snad jen den... A pak cítila, že se blíží blahodárná smrt. Tělo již tak nebolelo, duše zlhostejněla a třepotala se napolo ve sladké říši snu; jen tu a tam projela jí myšlenka na skutečnost - a dívka jala se výtí jako na

smrt raněné zvíře... Pak se šíleně rozesmála - a celé hodiny sténala a skučela a opět se mezitím smála, až zas omdlela.

Něco nového uzřela pak, když, jsouc k zemi připoutána, opět k sobě přišla: ohromnou černou rakev uprostřed na zemi stojící. Dala se dětsky do strašného křiku a hned poté zalila ji sladkost. A snila o mekkém obětí nicoty, o neželastnější polibku smrti, který splynul jí v jedno s polibky huňaté tváře. --

Jak ty polibky stále šelestily, vrzaly, skřípaly - konečně třeskly stranou. Mechanicky tam pohlédla - a viděla, jak veliký kámen ze zdi vypadlý, dosud na zemi se kývá... A povstalým otvorem lezlo dovnitř něco děsného, něco hnědě rudého...

"Smrt to," děla si klidně a zavřela oči.

Plížilo se to blíž... Neotvírala jich... "Přicházím, abych tě vysvobodila," ozval se děsivý hlas. "Vysvoboď, vysvoboď mne, smrti!" zašeptala. "Jen rychle!" "Bezmála jsem už smrtí, ale ne dosud zcela! K životu chci tě vysvobodit! Otevři přece oči!"

A donna Marie uzřela před sebou ženu.

Nahou, jen krví a blátem oděnou, téměř kostru s hroznými tahy tváře, strašidelnýma očima, silně se potácející.

"Nesmím mařit ani chvíle, abych zde nebyla přistižena! Jsem tvá předchůdkyně. Před třemi měsíci zázrakem ušla jsem smrti. Netvor hodil mne do díry - odtamtud jsem teď přilezla, kde hnije spousta jeho dřívějších obětí; domnívá se, že jsem mrtva. Co dále bylo, není čas vyprávět. Slyš! Co nevidět se udusíš - v této rakvi, jak už to tu chodí. On si tam lehne též, aby se s tebou, poslední dech lapající, miloval... Sám se neudusí - ve víku rakve jsou otvory, které sice vnitřek ventilovat nedovedou, ale které mu vždy, když k nim přiloží ústa, vzduch zase dají - kdežto tobě, pod ním spoutané, nikoli. Bude sám zápasit se zadušením, ale víš už, že mu působí rozkoš nejen jiné, i sama sebe trýznit... Nuže - já místo tebe nechám se zavřít do rakve, na štěstí jsme si dost podobny a tvůj obličej je pod krví stěží k rozeznání - a ty, až tam chvíli oba budeme, přivážeš provazem, který ti dám, víko k rakvi tak, že ji ne-

tvor nebude už moci otevřít - a pak ve víku zacpeš otvory kolíky, které ti rovněž přinesu."

"Ale pozná-li tě přece? - Oh - ty se však tam udusíš s ním!"

"Nic jiného nechci. Život je mně lhostejný, ničeho se už nebojím, přeju si strašlivě jen jedno: pomatit se! Nemluv a slyš dále! Bude-li on mrtev, od jeho služebnictva nehrozí ti už nic. Odkryla jsem tajnou chodbu, vedoucí z mé mrtvolné díry do jednoho oddělení hradního sklepa. Prehnout z něho bez pomoci zdejších obyvatelů jest nemožno, ale bude lehké ranami na železné dveře je přivolat. Ukážeš jim mrtvolu páno-
vu - a budeš spasena! Mlč! Teď zapadá právě slunce - ze sklepa je vidět jeho matný reflex. Dle všeho přijde on k tobě zítra odpoledne. Krátce před tím přijdu k tobě, odpoutám tě, ukážu kudy se jde do sklepa, pak ty mne spoutáš a v mé díře budeš čekat. Buď dobré mysli a neumírej předčasně!"

A potácela se pryč. -

"Jak se potácíš, ubohá! Oh, čím jsi se živila ty tři měsíce?"

"Nejdříve hnijící svou předchůdkyní,

poté našla jsem ve sklepe čtyři, jako kámen tvrdé a plesnivé bochníky chleba, když ty byly dojeděny, seslal Bůh zas nové maso, dívku, která byla umučena mezi mnou a tebou. Od čtrnacti dnů není už vůbec k jídlu, živím se jen vínem, kterého je ve sklepe slušná zásoba, mam-li se jím uživit, musím ho vypít značné množství - hle, proč se potácím. Zítřka budu mít zas dobré čerstvé masíčko, budeš-li pitomá! -- "

Zmizela, kámen do zdi zase zasadivši. Marie cítila, jak se smrt od ní oddálila... Plakala a nepochybovala téměř, že bude osvobozena... Jak se těšila v zuřivosti své pomstychtivosti, jak bude zabíjet kolíky do víka -- a přece od myšlenky, že on se udusí, vždy se její duše instinktivně odvracela...

Asi za půl hodiny přišel s mlékem, polívkou a vínem. Nechala si vše bez odporu nalít do úst. Zdál se jí být změněn - nějak ztruchlivělý a nejistý. Když ji napojil, dlouho nad ní stál a jí se zdálo, jakoby něco něžného se lesklo v jeho očích. A pak jí - pohladil líce - a odcházel... Jala se za ním volat ještě jednou prosby. Vrátil se

k ní, dlouho zamýšlen stál - pak uvolnil její pouta co nejvíce. "Zbavte mne jich zcela!" prosila, "a propusťte mne - Bůh vám to oplatí..." Viditelně silně se sebou bojoval... Náhle se k ní sklonil, svázal ji znovu ještě pevněji než dříve, že bolestí křičela, kopl ji několikrát do prsou - zachechtal se slastně - zakryl náhle tvář a prchl ---

"Měla jsem dnes strašný sen," pravila donna Oktavie zjitra toho dne svému bratru Pedrovi. "Temnými stezkami kráčela přede mnou tvá předposlední umučená Marcela; kynula mi stále k sobě, já otrocky poslouchala. Náhle zmizela; dojdu k mistu, ona leží ve vykopaném hrobě, rozepne po mně náruč, bezvonně vrhla jsem se na ni - vidím, že pod ní ležíš ještě ty, spoután... A náhle počla náš vykopaný hrob zasypávat - donna Dolores to byla, jež ji na nás shazovala -- Ty bledneš - po prvé vidím tě zsinalého? Strašná hrůza mne probudila. Ještě nyní mne neopustila - jako černá propast šklebí se na mne toto smavé jitro. Bratře, nemuč tu ženu, nebo aspoň zanech toho strašného kousku s rakví."

"Musí být umučena - a bude poslední; čísla čtyřiceti musí být dosaženo, dal jsem si slovo a odbyto. Je mně jí líto, cítím k ní něco jiného, než ke všem předešlým -- lhostejno! A kousek s rakví je rozkošnější než všechny předchozí dohromady. Ha! ten výraz jejího obličeje, když místo záchranců otevře jí dveře sklepa domněle v rakvi udušený a ty, zachrankyně, budeš se za ním chechtat..."

"Vždy jsem se toho strašně bála, nehledě k mukám dušení, které jsem v rakvi vždy musela přestát a které ani tvé laskání nedovedlo zmírnit. Bylo by možno, že by nejen někdo otvory víka, ale i dna rakve ucpal a zámek, jímž se otvírá její přední strana, poškodil? Pak byli bychom ztraceni. A stále mne pronásleduje myšlenka, že Marcela není mrtvá."

"Absolutně jisto. Ležela v rakvi zcela bez vzduchu dvě hodiny a než jsem ji hodil mezi mrtvoly, protkl jsem jí ještě srdce."

"Bojím se děsně. Právě poslední tvůj zločin skončí dnes katastrofou - tak tomu chtívá osud. I ty se bojíš..."

"Před několika minutami," usmál se,

"potkal jsem na chodbě donnu Dolores..."

"Možno? - tvou manželku - první z tvých obětí? Tedy nejsou plané pověsti, že zde v hradě straší?"

"Straší a nestraší! Je to přelud, jako fantom v horečce viděný - straší, budíc hrůzu, ale jen straší, nemohouc škodit - - vskutku neexistujíc."

"Že se ti právě dnes - v tvůj poslední den zjevila, něco znamená. Oh, Pedro," klesla na kolena, "zanech toho, propusť tu nešťastnici - Bůh kvůli tomu činu odpustí tobě - a mně snad též, bídné hříšnici...!"

"Lepší peklo, než sebouopovržení. Jediné, v čem ti učiním ústupek - že to odložím na zítřek ráno, aby tento den nebyl "poslední" - ač do zítřka by mohla umřít. Odejdi!"

"Netvore - odpusť - aspoň mně dovoľ, abych nebyla spoluúčastna. Nechtějž, abych byla s tebou zatracena, já, která jen ze strašné lásky k tobě jsem se ti propůjčila!"

"Ze zvrhlosti, sestro, i láska tvá je jen následek tvé zvrhlosti. Popatř v zrcadle na svůj mrtvolný, kletbou stížený obličej, své děsuplné, děsemplnící oči - čím jsi se stala, tím bylas vždy. Jsi má na

zemi, jsi má v pekle. Vykonej, co máš poručeno - jinak zakončím jednačtyřicítkou."

Brzo po odchodu Pedrové upadla donna Marie zase v polospánek, v polomdlobu, nestvůrnými sny do nekonečnosti přerušovanou. A když se konečně vědomí zjasnilo, cítila mučednice, že smrt je zase blízko, blíže, než včera.

A bylo klidné to zjasněné vědomí a lhostejné. Myšlenka na možnou spásu nehýbala jím téměř, jsouc sama nejasná; silnější byla vzpomínka na polibky netvora. A nejsilnější přání: kéž už je všemu konec! -

Sotva si uvědomila zvuky ze zdi, třeskot kamene. Teprve když hrůzná, krvavá tvář objevila se před ní, nastalo jasnější sebeuvědomění.

"Rychle," slyšela zimničná slova a drkotání zubů a cítila, jak se jí pouta uvolňují a spadávají. "Za půl hodiny budeš zachráněna... Oh, jak jsem rozčilena. - Bojím se, má drahá, ani nevím čeho... Modli se za mne - před Bohem. Nuž povstaň, pomohu ti! Můžeš jít? Budu tě podepírat! Nejdříve ti ukážu cestu do sklepa, zapamatuj si ji dobře, jinak zahyneš. Tu provaz k přivázání

víka jsem ti přinesla - je schován pod rakví. Nyní pojď!"

Pohyb, aktivita, naděje, daly Marii tolik síly, že s pomocí své společnice mohla jít... Prošly otvorem, s námahou sestoupily do nehluboké jámy, vystlané hnijícím, strašně páchnoucím masem a kostmi a vešly do těsné chodby. Asi po tisíci krocích zašerilo se před nimi - ocitly se v malém, sudy naplněném sklepeč. Neměl oken, ale nad železnými dveřmi byla dosti široká štěrbina, propouštějící něco světla ze sousedního sklepení, kam dopadalo patrně několik paprsků ranního slunce.

"Tímto kamenem," mluvila záchrankyně, "budeš do dveří bušit, až ti služebnictvo přijde otevřít. Ale neučiň tak dřív, než za čtvrt hodiny poté, až on v rakvi ztichne, aby se snad zase neprobudil k životu. A nyní nazpět - spoutáš mne tam. Oh, jak roste má hrůza --- "

Ocitly se znovu v mučírně. "Pro boha, já zapoměla přinést ty kolíky! Jsou ve sklepeč, musím se vrátit... Pojď se mnou - ne, to už nemůžeš - ale sama tam jít se děsně bojím... Co činit?"

Třesouc se stála chvíli nerozhodně -
- konečně pokřižovavši se, zmizela Marcela
v otvoru --

Marie usedla do kouta pod sochou rytíře.
Náhle padala na ni silná mdloba, vše kol ní
se podivně roztočilo, cosi jako by kráčelo
blíž... "Teď snad zemru - ale ráda bych
ještě jednou cítila ten tygří dech z jeho
úst -- " zhasínalo jí v duši...

Tu jí bylo, jako by zaslechla výkřik...
Slabý, velmi ztlumený, ale přece tak děsný...
A hned poté letargie ještě větší zahostila
se v ní a kolkol --

A viděla zase krvavou tvář v otvoru...
"Co to?" lekla se tajemně a slabě. "Ahl
ona! Hleďte, já myslela, nevím proč, že je
mrtva. Ale - jako by to nebyla ona... Co to
z ní na mne vane? Musí to být ona - to jen
ta krev v obličejí ji tak mění - a má nemoc
kalí mé oči. Mám z ní strach...X"

Příchodkyně, Marie si nevšímajíc, pevným
krokem přistoupila k rakvi. Otevřela
ji, do přední její stěny vtiskla kamenem
hřeb a dva kolíky do jejího dna. Pak beze
slova, velitelsky pokynula Marii. Ta uposlechla,
divíc se, jak lehce a bezbolestně

kráčí."

Záchrankyně ukázala jí na tři kolíky, kámen a provaz pod rakví. Poté ulehnuvši na podlahu, podávala Marii provaz, kterým tato před chvílí byla spoutána. A za minutu byla jím těsně k zemi přivázána. Pak pokynula Marii hlavou a ta uhodnuvši, co se jí velí, odešla k otvoru mrtvolné jámy a skryla se v něm. Stala se automaticky poslušnou a nemyslela na nic, než na plnění rozkazů. Sotva byla skryta, zaskřípaly dveře naproti a vstoupil don Pedro.

"Kámen nezastrčený, uvidí-li mne - vše ztraceno," chvěla se dívka. Ale nehleděl na ni, nehleděl nikam... Skelné oči v jeden bod upřeny, ubíral se jako stroj k ženě na zemi...

Klekl k ní, zastíňuje ji... A poprvé zaslechla Marie jeho hlas: "Dobře jsi se našminkovala, Oktavie... Nejsi ani k poznání. Jako bys to nebyla ty... Máš ještě strach? Já také, je mně divně, jako nikdy. I tebe se bojím. Odbuďme to rychle!"

"Oktavií ji jmenuje, pro boha! poznal ji? či myslí, že se tak jmenuju? Tak to bude, jinak by ji netahal do rakve. Již tam

oba leží - již se víko zavírá... Panno, buď při mně teď!"

Z vnitra truhly zaznělo teď slabé šelestění a nesrozumitelná slova. Marie vylezla z díry a potichu se brala blíž. Náhle sebou trhla. "Co chci učinit?" ozvalo se v ní. "Chci zabít jej, po jehož polibcích tak toužím? Šílenství - nesmím. Ale šílenství je to, co teď pravím. Musím poslouchat - ta v rakvi magicky mnou vládne, jsem bezvolná, jsem slepým nástrojem boží spravedlnosti, nuže - " Vyňala provazy, jeden z nich obtočila kol hoření části rakve; udělala uzel, pak druhý -

"Jen važ, važ, hahaha!" ozvalo se hrobově z nitra. Marie klesla. "Slyšel to - ví to - jsem ztracena... Ale směje se, nevzchopuje se, - co to znamená? Je to vše jen jeho pekelná lest? Není snad ta žena s ním smlouvena? Aspoň by nezemřel... Ale - spíše - je v náměsíčním stavu a zří jasně, co se kol něho děje. Neškodí to - jen aby se neprobudil. Ano - a teď dále!"

Uchopila druhý provaz. "Proč stále tak tichá, Oktavie? Tichá, studená a nehybná. Nezemřelas? Ale ne - mrtvoly jsou tvrdé,

tye měkká - nějak až příliš měkká. Začíná tu být dusno, nějak brzo dnes -- "

I druhým provazem rakev pevně obtočena, příšera byla uvězněna! Marie radostí div nezavýskla. Slyčela nyní syčení vzduchu u jednoho otvoru, don Pedro bral dech zvenčí. Uchopila kolík a kámen.

"Jak strašně měkká jsi, - Oktavie, - skoro jako bahno. - Hm! Nezabořila se mně ruka do tvého ramene jako do bláta? Ale ne - byl to klam, výplod mého strachu -- "

Znovu ozvalo se syčení. "Něco strašného v tom vězí," děla si Marie. "Proč ona se ani neozve? Zápasí jistě už se zadušením - nepřirozeno, že je tak tichá - "

Syčení ustalo - vzápětí ozval se zděšený výkřik. "Co to děláš, Oktavie? Obličej tvůj začíná světélkovat. Smluvila jsi se i ty o mé záhubě? Ha - znovu se mně zabořila ruka do bahna - a ten strašlivý zápach -- "

"Byla jistě jen strašidlem - je už dávno hnijící mrtvolou," táhlo Marii děsně duší.

"Ha," zařičelo to teď - "celé tělo mé se probořilo - plovu v bahně - mrtvola. Tvář světélkuje stále silněji - ha! pozná-

vám ji -- Dolores! Zemru -- ale ne! tak don Pedro neumírá!"

Rakev strašně zapraštěla, provazy se napjaly -- "Haha! Myslíte, vy tam nahoře, že vám to platno? Třeste se -- "

Za okamžik ozvalo se z vnitřa rachocení - a ještě hroznější zavytí. "Zámek zničen. Nedostanu se ven...! Ale neudusím se přesto - spodní otvory - hrůza! Zmizely, zcelily se!"

Marie udeřila na první kolík. Znovu zapraštěla rakev, zakolísala se. Z nitra zněl už chropot. I druhý otvor zatlučen. Z třetího znělo syčení. Boj oň se rozpředl. Neuvěřitelnou silou snažil se muž prsty svými zabránit vnikání dřeva, znamenajícího za minutu smrt. Snad by se nebylo dívce zdařilo zvítězit, kdyby nedostatek vzduchu nebyl podlamoval víc a víc sílu protivníkovu. Konečně vězel kolík nevyvratelně v rakvi.

Chvilku bylo úplně ticho, pak se ozval ještě jeden výkřik, tak hrůzný, tak srdce-rvoucí, tak nelidský, že se Marii zježily vlasy. Ještě jednou zapraštěla silně rakev, že jižjiž se zdálo Marii, že praskne. "Vy-svobodí-li se, okamžitě mne usmrtí," děla

si a utekla do otvoru a skryla se tam. Opět bylo delší chvíli ticho. "Snad již dokonat? - Běda!" myslila si - tu zazněl děsný chropot a mezitím slova: "Smiluj se - Marie - - propustím tě - miluju tě ---".

"Otevřít, otevřít mu musím!" vzkřikla - - "ať se děje cokoli!" Chtěla se vzchopit, ale co to? Nemohla - jakési tajemné rameno osudu ji tisklo k zemi. Čím více se namáhala, tím bezvládnější se cítila. Chropot byl stále hroznější. "Pro spásu své duše odpusť - smiluj se, nejdražší, změním se --" Napjala strašlivě všechnu sílu vůle -- a náhle pocítila, že něco s ní spadlo - ne však jen ono ochromení. Nechápatvě hleděla, sedíc na okraji otvoru, kol sebe. Chvíli trvalo, než si vzpomněla, co právě bylo, ale nemohla dobře uvěřit, že to bylo skutečností. "Mám jej vysvobodit?" dělala si tupě - ale necítila nyní žádnou touhu tak učinit. Bylo ticho, hrobové, nejhlubší - trvalo několik minut.

"Mrtev!" řekla si tupě. "A já půjdu za chvíli za ním. Co teď? Vše jedno. Ale přece jen, abych šla do sklepa - pro vysvobození. Ano, je to jaksi má povinnost. Půjdu, je to

tam prece hezčí, než zde." A dala se do pohybu. Sotva se plížila, vše se kol točilo, světlé koule kolotaly kol ní. Konečně prece octla se ve vinném sklepeš.

Vrazila do něčeho. Popatřila. Její známá ležela zde bílá, s tváří hrůzou znetvořenou, studenou, tvrdou. Lhostejně plazila se dále a jala se bušit kamenem do dveří. V přestávkách slyšela odkudsi zvenčí lidské hlasy, rozeznala i slovo "mrtev". Hlasy se blížily, hlučely - zámek zarachotil -

"Žije ještě, žije!" vzkřikli sluhové. "Chvála bohu jste spasena, donno, odneseme vás na lože, neobávejte se ničeho, pekelná obluda je mrtva!"

"Vím - a jak to víte již vy?"

"Viděli jsme jej kácet se před půl hodinou k zemi - leží nyní ve své posteli."

"Ne v posteli - v rakvi leží udušen - v mučírně..."

"Mylíte se, donno - a jak jste se zde ocitla?"

"Onou chodbou z mučírny -- ale umru..."

"O té chodbě jsme nevěděli," žasli.

"Ale kdo to tam v ní leží? Panno svatá - je to donna Oktavie - mrtva - soud Boží. Ne-

obcházel dnes v noci marně chodbou nebožka paní hradu."

"Umírám - odnesete mne ještě zpět chodbou do mučírny - chci jej ještě vidět, než skonám..."

Vyhověli po chvíli, ze zvědavosti. Rakev otevřeli. Byla prázdná. "Od rána," vyprávěli, když se vraceli s donnou Marií, "pobíhal rozčilen chodbami, nemoha se patrně k něčemu rozhodnout. Konečně zvolal: "Staň se!" a zamířil k mučírně. Ale náhle stanul vedle dveří do čeledníku a dlouho, jako v sochu změněn stál - duší patrně opuštěn - oči děsně v neznámo upřeny. Stále větší hrůza se v nich jevila, tělo počalo se strašně chvěti, prsa křečovitě lapala dech - až se zvrátil. Srdce již nebilo, když jsme se nad ním sklonili."

Donna Marie uzřela jej na loži zčernalého, strašnějšího, než když jej naposled viděla. "Můj!" zašeptala. Vrhla se k němu, objala mu hlavu, rty její klonily se ke rtům jeho... A ještě než se jich dotkly, trhla sebou prudce, bezvládně svezla se její hlava na jeho a jen dvě mrtvoly se políbily...

Elektra

Elektru odvezli do blázince. Spočátku zuřila a mnoho nescházelo, že by byla ze-
šilela právě následkem uchýlení se do lé-
čebného ústavu. Ale brzo se smířila se svým
osudem, pochopila, že jí zde nebude zle,
rozhodně lépe než na knížecím dvoře.

Její vězení bylo velmi hezké. Měla k
obývání deset pokojů, krásně zařízených,
opatřených vším, čeho si přála, i velkou
knihovnou. Dům obklopen byl ohromnou zahra-
dou, místy lesem. Skoro půl hodiny musela
kráčet, chtěla-li ji obejít. Uprostřed byl
rozsáhlý rybník s loďkami, ostrůvky, koupa-
cími odděleními, hemžícími se rybami, jak
zahrada zvířít. Za zeď ji obklopující vyjít
nesměla - to bylo přísně zakázáno. -

Lékař byl rozumný člověk, dobrého srdce.
Jednaje proti některým direktivám jemu
daným, dovolil královně úplnou volnost.
Pochopil, v čem spočívá její nemoc a věděl,
že příroda, instinkty a přání nemocného
jsou nejlepším pokynem, co činit, že nic
nemocným tak neškodí, jako pokání jejích,
dušení jejích přání a vůle. Jen málokdy ji

navštívil, aby přítomností svou nevzbuzoval v ní stále pocit, že je nemocná, že je šílená, že je uvězněná, že je krátce v sanatoriu. Směla činit vše, co chtěla, každému přání jejímu bylo vyhověno. Dokonce, ač měla slabé plíce, směla kouřit jak chtěla - - jen ji prosil, aby se nedala takto vidět. Neměla ve zvyku vtahovat kouř do plic; ostatně věděl, že kouření velmi málo tělesně škodí a velmi mnoho duševně prospívá lidem, jimž je potřebou, hlavně mnoho přemýšlejícím, nervosně nepokojným, ustavičně tělesné quasi-zaměstnání potřebujícím.

Dvě hezké šlechtické dívky, jež si vyvolila, byly jí dány za společnice. Přilnula k nim něžně a ony k ní... Většinu dní trávil v zahradě honíce se, skotačíce, po stromech lezouce, zvěř střílejíce. Mohla teď popustit uzdu svému temperamentu; nikdo cizí zde nebyl... Nebo jezdily po ložkách, koupaly se, chytaly ryby... a zas pijíce a kouříce ulehly na trávník, hlavičky k sobě přitulený, štěbetaly, své ženské starosti si svěřovaly a byly šťastny.

A již za čtvrt roku královna se skoro uzdravila, jak duševně, tak tělesně. Přibýlo

jí značně na váze, zrudověla, strašné bolesti hlavy a neuralgie, kterými dříve trpěla, zmizely. Sršela vtipem a veselostí a dobrý lékař byl šťasten při pohledu na výsledek svého léčení: neboť všichni moudří lékaři vědí, že nejlepším léčením je neléčení; nechceme ovšem říci, že všude - tak při zlomené noze zajisté ne...

Chtěl to oznámit dvoru, ale Elektra ho prosila, aby to nečinil; uposlechl, věda, že by nastala recidiva a psal stále: "Stav Jejího Veličenstva se sice zlepšuje, ale není ještě daleko uspokojivý." Králi to bylo velmi vhod...

Jen dvojí královnu rmoutilo: Že neměla Lilu - a vzpomínka na miláčka, jehož smrt zavinila...

Měla přístup i do lékařovy apotheky. Viděla tam více jedů. Vyznala se trošku v toxikologii. Našla jed, bílý prášek, o němž věděla, že i v malých dávkách neklanně usmrčuje, že proti němu není protijedu, že počíná účinkovat teprve za dvě hodiny a že pak za dvě hodiny dokoná své dílo.

Vypůjčila si ještě lékařský lexikon a přečtla si tam, co se týkalo tohoto jedu.

Pak ho uzmula lékaři asi desetinu, stačící k usmrcení dvaceti osob. Uzavřela jej do neprodyšné láhvičky a následující den, sama se koupajíc, zabořila jej blíže břehu do bahna a pokryla dvěma velkými kameny. Již tenkrát měla svůj plán.

Uplynul šťastný rok... A tu začala zas nespokojenost vířit v jejím duchu. Další pobyt zde stával se jí nesnesitelný. Ale co měla činit dál? Jen dvoje pro ni zbývalo: peklo dvora nebo sanatorium; za třetí snad ještě koule anarchisty. Přemýšlela mnoho o svém dosavadním životě. -

A teď teprve se naučila hledět na vše se stanoviska vyššího, volného, pochopila, že dosud ovládala ji jen úzkoprsost, zbabělost, zvyklost... Pochopila, že dosud byla bídlná, že kdo chce za něco stát, musí jednat ve velkém slohu, ničeho se nestraňuje, neboje se smrti - že musí mnoho hazardovat... Zastyděla se za svůj dosavadní život - jediné potupné otroctví... A vzplanula touhou napravit jej, ukázat se silnou, heroickou - - třeba by měla umřít. -

"Strašně vážný život mně nastává; ohromná je má sudba. Nesmím se nechat uspat

chvilkovým štěstím jako teď! Musím zvítězit, velké vítězství slavit, osud svůj si vytvořit, nemám-li, až odtud z tohoto hanebného vězení vyjdu, být zase bídnou, nešťastnou otrokyní, do smrti šťvanou. Je to nutno - - musím teď konečně za každou cenu být vskutku silná - a budu jí!" Dupla, hryzajíc se do rtu, na zesílení tohoto rozhodnutí, o zem. "Ano - budu jednat - nesmím se bát! Půjde to! Teď se cítím zcela změněnou, silnou, lepší - ano! Vše se ve mně převrátilo; vstoupila jsem na novou cestu, různou od všech svých dosavadních! Cítím se konečně silnou - teď nebudu již vrtkavou jako dosud! Nové poznání prozářilo mne a změnilo! Jsem jista, že budu teď lepší! Ano! Přistoupím k velkému činu, nebojíc se už ničeho - ať třeba zemru, haha! Nutno především, aby ten blbý pes zdechl! Čím více zdechne těch ostatních parazitních červů s ním, tím lépe ovšem! Zdechne-li, stanu se předně svobodnou. Budu moci prchnout - a nebudou mně už hrozit anarchisty! Ale musím utéci - pak teprve budu moci bojovat dále! Pak nebude již nikdo nade mnou, nad matkou budoucího krále! Zatímní vladaři - toť něco zcela

jiného, než korunovaný panovník - těch se nebudu už muset bát! Při nejmenším budu na dvoře svobodnou, neboť nikdo nebude naděmnou! Budu moci vychovávat své děti, o! že jsem je měla s tím idiotem! Jak jinak bych je milovala, kdybych je měla s kterýmkoli slušným sedlákem! A mohu se stát sama vladařkou - jen strýce a bratra idiotova odstranit! Pak to už půjde - budu svobodna - po smrti dobytčete nasadím všechny páky, využiji vítězství... Že jsem tak dlouho babsky s tímto činem váhala a rány snášela, fuj! A národ bude tomu rád!" Rozmýšlela delší dobu podrobnosti. Konečně spokojena, dovolila lékaři, aby dopsal dvoru, že uzdravení je úplné.

Následujícího dne napadly ji strašné bolesti hlavy, že měla chuť se zastřelit... Vzala morfium - bolesti se ztišily. Odebrala se ze zahrady, kde jako šílená sama pobíhala, jako ve snu domů. Její družky zůstaly dosud v zahradě. Vstoupila do svých pokojů. - Zhasínající červánky smutně je barvily. Vešla do ložnice, kterou s ní družky sdílely.

Svlékala se a bylo jí tak napjatě,

sladce chvějně, jako by se něco mělo přihodit. - Náhle zaslechla šelest podušek...

Zděšeně pohlédla. - V jednom loži se něco hýbalo - rozeznala hlavu... A teď usedla v něm dívka čarovně krásné, sladké tváře, se zlatými vlasy... Byla v sněhové košilce...

Elektra vykřikla - chtěla se dát na útěk. Ale překonala se na prahu. - Tajemná návštěvnice spustila nahé nožky s postele a usmívajíc se, rozepjala paže -

"Kdo jste? Co zde máte dělat?" zvolala Elektra přísně. "

"Přistup blíž, sestřičko! Nepoznáváš mne?"

Přistoupila. Trhla sebou. Temná slast jí projela. "Nevím," zašeptala. - "Zdáš se mně tak známou!"

"Nepamatuješ se na čarovné údolí, jež jsi často viděla ve snu? Na krásné dívky, jež tě tam objímaly, tebe k sobě zvaly? Já jsem jedna z nich!"

"Och! již se pamatuju! Tys mne nejvážněvěji objímala a nekonečně švitořila! Říkali ti Thalia - "

"Ano, sestřičko! ze všech miluju tě nej-

více! Miluješ mne též, děťátko mé? Hleď, jak jsem krásná! bodejt bys mne nemilovala!" Vyskočila a stanula opojivě se usmívajíc, krok před královnou.

"Miluji tě!" zvolala tato a objala ji. Sladká hrůza se jí zmocnila při dotyku omamujícího těla. Líbaly se. Tu vykřikla Elektra: "Co se to se mnou děje? Vždyť sním! Ty nejsi skutečný tvor! Jen morfium vykouzlilo ve mně tvůj prelud! - "

"Jsem skutečná jako ty, ale vy slepci jmenujete neskutečným vše, co není vaší skutečností! Morfium zbystrilo tvé smysly a uzřela jsi mne, která se všech svých sestřiček tě miluji nejvíce, nejvíce na tebe myslím - proto jsem ti teď přítomna! Ó přijď, sestřičko! Od chvíle, kdy jsem tě viděla, toužím po tobě stále! Milujeme se všechny vespolek, ale každá z nás má družku, kterou miluje nejvíce - jen já ji nemám. Jsi o deset let starší mne, budeš mně maminkou, od tebe bude to krásně chutnat, až mně něžnou metličkou namrskáš!"

"A jak se k tobě dostanu, děťátko mé?" zvolala královna, planouc touhou po féerickém údolí.

"Musíš zemřít, sestřičko - tak se tomu říká! Zemři brzo! Zemři! Opust ten hanebný svět! Kéž chápala bys, jako já teď, jak je hanebný, jak je nutno, abys jej ty opustila! Jaké štěstí opustit její! Lituju tě nesmírně, pláču pro tebe, že se musíš stále brodit v jeho kalu! Ty, ty, - a v tom postavení! Je to něco strašného, že lepší lidé musí se kroutit před červy! Přijď, budeš vysvobozena, budeš šťastna mezi bytostmi sobě rovnými; třeba vyšly z lidu, jsou stokrát lepší, než nejbídnější ze všeho hmyzu, jenž tě zde, ty vysoká, vznešená, - - v blázinci drží! Fuj!"

"Přijdu, přijdu!" vyrazilo to bezdečně z Elektry... A líbaly se a plakaly...

Náhle se vše v Elektře i mimo ni zachvělo - a Thalie zmizela.

Královna lpěla na vědeckém názoru, na svět... Když zmizelo její vidění, smál se její rozum tomu, že věřila, že slíbila přijít. - Ale něco vyššího, než tento rozum, nutilo ji stále věřit, - doufala ve féerické údolí a život po smrti... A příhoda tato rozplamenila ještě její sílu a opovržení smrtí, rozvířivši spodinu její duše.

Vrátila se opět ke dvoru... Hloupý lid, věřící, že byla vskutku duševně nemocná a teď že je vyléčena, jásal. Panovník i kamarila chovali se k ní vzorně. -

I ona se vzorně chovala. Byla chytrá... Vyčkávala vhodnou příležitostí... A teď byla konečně zdravá, sebou jistá a silná. -- Panovníkovi se teď zas trochu líbila: nebyla tak hubená, uměla mu lichotit, vyhovovat... Pomocí jehly, později zahnuté, vykotlala pracně ve dvaceti kostkách cukru dutiny zvěcí hrachu. Vyplnila je svým bílým, rozpustitelným práškem... Otvory zalila pak bílou, rozpustitelnou hmotou. A kostky dobře uschovala. -

Přála si zabít jednou ranou svého muže, jeho bratra, strýce i švagrovou Alžbětu. - Ale příležitost k tomu se stále nenaškytovala. Uskromnila se. --- Jednoho letního odpoledne shromáždili se v zahradě k svačince panovník, jeho bratr a sestra Alžběta. Elektra, jako vždy při podobných příležitostech, nosila při sobě své kostky, s nimiž se naučila eskamotérsky zacházet. Přišel sluha, přinesl tři šálky kávy a jednu čokoládu pro Elektru. -

královna, jako vůbec poslední dobou, byla velice veselá, vlídná, roztomilá, úslužná. - A tak i dnes, štěbetajíc stále a smějíc se a všem lichotíc, přitočila se k cukřence a všem přítomným naházela po třech kostkách do kávy. Nikdo nepozoroval kostky, padající z rukávu do dlaně... A za chvíli všem, v roztomilosti své, kávu zamíchala... A tak byla teď silná, že to vše činila bez rozčilení. -- Vypili své sálky - - a Elektra v duchu jásala. Již dříve se přesvědčila chemicky i na zvířatech, že jed je skutečný. Měla vyhráno. - Ale teď se jí zmocnilo rozčilení... Brzo si našla záminku a usmívajíc se stále, odtančila do hradu. "Teď ujde," řekla Alžběta. "Teď jsem jí odpustila a mohu ji vystát..."

"Teď ujde!" řekl panovník. "A neoskliví se mně tak; dnes budu s ní obcovat!"

Elektra zavřela se ve svých komnatách a strašně rozčilena čekala... Za hodinu vrátilo se panstvo, vesele se smějíc, domů... A teď zas vyběhla Elektra do zahrady - šla dlouho, dlouho -- Konečně se vracela... Již uplynuly dvě hodiny -

Náhle zazněl jí v sluch strašný, zvíře-

cí řev - a ne jednohlasý... Tvář jí zazářila a jako sníh zbledla... Spěchala blíže. -

Vytí znělo stále strašněji; v zámku panoval poplach... Královna vběhla do altánu... Tam z opatrnosti snad nepotřebné, vnořila špičku jehlice do svého jedu - zbělela. Olízla však přece prášek a sliny spolkla. Věděla, že to zaplatí krutými bolestmi, ale že nezemře a za několik hodin bude opět zdráva. - Teď byla tak silná, že ji bolesti spíše lákaly než strašily.

Za chvíli vběhla do zámku. - Vytí ustávalo... Otrávení, modří v obličejích, oči skoro z tváře venku, kroutili se v posledním tažení. Elektra vykřikla, ale falešně. Jinak se nepřetvařovala, než že si prikryla šátkem oči. A pak se dala do křiku, že i jí je špatně, ač to nebylo pravda. -- Ale za dvě hodiny kroutila se i ona po podlaze a řvala... Bolesti její, které hrozily ji každou chvíli roztrhnout, byly tak hrozné, že litovala strašně olíznutí jehlice a považující smrt za jistou, bezmála by se sama vyžradila. Ale již za čtvrt hodiny se utrpení mírnilo, za další čtvrt hodiny skoro ustalo. Otrávení řvali sice, že dala jim jed Elek-

tra, ale teď zmizelo všechno podezření. Vždyť chytrá královna pila čokoládu! Lékaři přišli na nápad, že cocain zvyšuje do jisté míry účinky strašného jedu a několika vědcům se to i zdařilo dokázat a své jméno proslavit. - Sluha, jenž kávu přinesl, byl ihned vsazen do vězení, rovněž kuchař - a pomalu celé ostatní služebnictvo - po té asi tři sta lidí; muži, starci, ženy, dívky ba i děti... Horlivost soudu byla tak velká, že málem by bylo přišlo za mříže i dvouleté dítě v kolébce, podezřelé ze strašného skutku. - Lid však jásal, ovšem hezky zbaběle.

Na místě tříletého dědice trůnu stal se vladařem strýc panovníkův. Dne, kdy se katastrofa udála, byl vzdálen asi tisíc km od residence. Než přijel, ujala se vlády královna, ač slabá a sotva se držící na nohou. Nikdo se jí ovšem neodvážil postavit v cestu. - Vešla ve styk s nejčelnějšími politickými osobnostmi říše, získala si vlídností i hroživým vystupováním všechen dvorní personál. Následujícího dne byla zas zcela zdráva a rozvinula celou svou energii. Vše se jí dařilo. Kdekdo v ní viděl teď

faktickou paní říše, neboť byla miláčkem lidu a matkou budoucího krále. - A když strýc panovníkův přišel, nevěda co dále činit a počínaje si nejapně, sklonil brzo pokorně hlavu před hrdou paní, jejíž oči zářily teď tygrím žářem. - A měl též z ní strach, neboť dokázala, že umí jednat. - Otrávení pohřbení, strýc Nimrod ujal se vládaření, ale ve skutečnosti držela otěže vlády v rukou Elektra... Drala se všude do popředí, byla často mezi lidmi, oslovovala jednotlivce i shromáždění a to takovým způsobem, že šílené zbožňování rostlo. Na její popud dány v parlamentě na pořad některé otázky směřující k blahu lidu. - Způsobila blahodárné změny na svém dvoře, rozdala mnoho peněz lidovým zřízením, na její návod se obrátila zahraniční politika rázem směrem, jaký si lid přál, atd. A vladař stále povoloval, kroutě se pod nohama Elektry jako had. Ale jako had pomýšlel při tom také na uštknutí. A i Elektra měla v úmyslu vésti brzo rozhodující ránu. Po smrti panovníkově byla by se stala vladařkou ona, ale bohužel otálela příliš dlouho. Nechtěla, aby příliš brzo po strašné události došlo

k nové - a ještě jiné skrupule ji zdržovaly. Ale kde se jedná o život, mají jít všechny ohledy stranou... A vladař ji předešel. -

Uplynuly dva měsíce. Stále byla zdravá, den ode dne krásnější a silnější. Překrásný byl večer jejího temného, ubohého života...

Slavila právě své devětatvacáté narozeniny... V noci snila opět o údělu štěstí, o polibcích nymf, jejich laskání. - Nápadno bylo jí jejich tváření a řeči, něco skrývajících... A slast, kterou bouřně cítila, hrála jí i ve dne a polévala zemi bďení magickou září... Chvillemi projela jí extatická slast a měla touhu vypít celé nebe, jež dnes tak čistě modře, jako umyté, se smálo nad zemí.

Oblékajíc se, hleděla do zrcadla a usmála se blaženě. Tak krásnou si nikdy nezdála být. A došly dvě zprávy o zdarech důležitých jejích plánů. A vše, co jí přišlo gratulovat, se před ní klonilo... Vše to působilo na ni tak, že se jí zdálo, že slastí každé chvíle vypustí duši. - V jedenáct hodin vyjela kočárem, aby byla přítomna otevření nového divadla. -

Jarní nebe, mírné teplo na zemi dýcha-

jící, bylo stále tak zářně a závratně hluboké. A lid jásal jí všude vstříc jako šílený...

"Ó Lilečko má!" mluvila, kloníc stále okouzlující svou hlavičku a usmívajíc se na všechny strany. "Tak jsem dnes šťastna, že se to nedá vypovědět! Vše se mně darí! Vše se mně líbí! Ten svět je tak čarovný! Jsem dosud krásná, viď? A budu krásná ještě aspoň šest let - a za ta léta celé nebe slasti a lásky může se ještě sesypat v mou hruď! A jsem teď konečně zcela zdráva, silná, se sebou spokojena. Och! jsem tak šťastná, tak hrozně - náhle příšerně, jako by to něco neblahého věstilo - skoro se děším." -

"Takové efekty přináší každé ohromné štěstí s sebou, sestřičko! Budeš stále šťastnější! Jen učiň to, co zamýšlíš, co nejdříve... Bojím se, ti lidé se tváří podezřele." - "Ještě dnes učiním první kroky - a do týdne budu neomezenou paní. - Co nejdříve se to stane a poslední tíže ze mne spadne... A pak vyhovím své touze - tak toužím dnes po nové lásce - ani nevíš! Najdu si nejlepššího muže celé říše, ať už bude náležet kterémukoli stavu... och! jak

to mnou opět slastně zavířilo - to mé štěstí je nesnesi -- "

Znenadání třeskla strašlivá rána. Před koňmi vyšlehl příšerný plamen. Koně klesli s potrhanými údy... Porouchaný kočár se překotil a dívky padly na dlažbu. Lila krvácela na líci, zraněna střepem bomby... Nárazem vzduchu byly obě skoro omráčeny. Instinktivně se na zemi prudce objaly, hledíce zděšenými očima, ničeho nechápající, kolem sebe. Strašný řev raněných, křik všeho lidu zazníval. -- Chtěly vstát, stále se držíce v objetí... Tu vylétla z jednoho okna malá koule a hned po ní třetí. - Dva nové výbuchy. - Řady lidí se kácely. -

Obě dívky byly odmeteny stranou a vraženy, stále v objetí se držíce, do sklepního otvoru. Elektra měla utženy obě nohy, její sestra jednu. Lebka této byla roztržena, břicho královny roztržené, nahé, vnitřnosti polo v těle, polo na dlažbě. ---

Anarchista, nasadiv falešný vous, běžel z domu, aby se ztratil mezi lidmi. Ale v průjezdu byl zadržen a povalen, ač útočníkům nebylo dosud známo, že on hodil pumy. Za čtvrt roku byl oběšen. Pravdu tušící

lidé se divili, že ani pod šibenicí neřekl, co jej přimělo k činu... Ale věděli pravdu jen na polovic. Atentátník byl anarchistou z přesvědčení; ale hlava anarchistické sekce, k níž náležel, byla dříve v tajném spojení s vladařem a neměla, sedíc v teple a v penězích, nejmenší příčiny mluvit.-

Záviděníhodná, nejkrásnější byla smrt Elektry. --

Dysogen

Za časného odpoledne procházel se Dysgen po nádražním peronu, očekáváje vlak, by odjel na několik měsíců do horské vesnice, kde mu jeden přítel našel a najal byt. Modrá obloha a zářící zeleň květnových niv osvětlovaly tajemně tajemnou jeho osmdvacetiletou tvář, virginálně krásnou, křehce, chvějně jemnou - jak by uvnitř čímsi děsivým zlomenou. A přece hleděla z ní teď opojenýma očima duše jássavě smavě, jako ten květnový den do ní.

Těšil se nesmírně Dysgen na pobyt ve velehorách, na uniknutí z hluku velkoměsta. Ale i to činilo jej šťastným, že se mu zdařilo právě uspořádat dokonale své značné, nedávno zděděné jmění, že měl o hmotnou stránku života navždy postaráno; ale i to, že poslední dobou zmizely z duše jeho příšerné stíny, které v ní od dětství bytovaly a celý život mu otrávil, že cítě se teď zdravým, jasným a silným, bude se moci cele věnovat poesii a čisté, vyaněné lásce ke všemu, citem a činem.

"Tak šťasten necítil jsem se dosud ni-

kdy," zašeptal si, došed na konec peronu a zatřásl se tlumeným, neudržitelně bujným smíchem. "Až je to děsivé, zlověstné, člověk je jen pro okamžiky takového výstředního zahýření duše... a po největším -- jde dolů... a zvláště já, jenž dosud - "

Zatmělo se: oblaček dnes poprvé zakryl slunce. Značně ochlazen pokračoval Dysgen ve svém promenování --

Docházel ke druhému konci peronu. Proti němu otočil se rovněž promenující muž. Jen na okamžik se střetly jejich pohledy. A lidé viděli, jak Dysgen potácivě skočiv k železné tyči zábradlí, křecovitě ji uchopil oběma rukama.

"Co to bylo?" šeptal si po drahé chvíli... "Strašlivé. Nikdy jsem ho neviděl a přece - přišel mně nějak známý. Takové leknutí jsem dosud nepocítil. Takové metafyzické. - Vypadal sice temně, ne právě příjemně - ale to nestačí - "

Hledal jej očima; a hned našel jeho vysokou, silnou, černě oděnou postavu. Šel proti ní. A když se blížil, celou svou odvalu musel vyvolat, aby se neodvrátil...

Neznámý muž měl pravidelnou tvář a tu-

hými rysy, orlím nosem, černýma ztrnulýma očima. Byl neobyčejně bílý, celý jeho zjev - jen bělost: tvář, ruce, prádlo - a černý: vlasy, obočí, vousy a všecken oděv od klobouku až k botám. To vše však nebudilo u nikoho z davu úděs - nikdo se za ním dokonce ani neohlédl. Dyágen ulekl se však opět, třeba ne tak silně - avšak vyvstala v něm vzpomínka:

"Toť on - z mého pekelného snu! Ano - cítím to jasně... Ten z podzemní, vždy jen lampou osvětlené komnaty... Ten - hrůza! Zase se na mne valí ty šílené myšlenky, které mne několik let nechaly na pokoji - pryč s vámi, zešílím - !" Uchopil se za vlasy, škubal jimi prudce, aby bolest zapudila příšery a tryskem vlétl do čekarny, aby se stykem s lidmi ještě více rozptýlil, poručil si půl litru vína, jehož půl vлил do hrdla, druhou na vlasy, nedbaje, že jej považují za blázna...

Sen, o němž mluvil, byl fatalitou jeho života. Měl jej asi osmkrát v dětství, zvláště při horečkách. Hlavní z něho neutkvělo nikdy trvale v jeho paměti, jen ve vágní podobě čehosi nadevše nestvůrně straš-

livého. Tolik věděl: že byl vždy v jakési rotundě bez oken, osvětlené lampou se stropu visící; černavé zdi světle jakýmsi příšernými, nahými postavami pomalovány; že slyšel stálý, šíleně narkotisující šumivý hukot. A že vídal tam muže tak nějak podivně, jako v zrcadle... A pak dlouhá, tajemná mezera, vyplněná, cítil, něčím novým, - a pak pocit, jako by jej nějaká transcendentální chapadla svírala víc a více, dusila, duši mu vypíjela za děsné černé hudby a jakéhosi nepopsatelného, šíleného klokotání, za nímž jako by se chechtalo naň nejstrašnější jádro všeho. Toť vše. Poslední pocity byly hrůzné nade vše pozemské pomyšlení, všemu jeho dosavadnímu myšlení cizí; viděl v jejich rozhalení tajemství svého - - všeho života. Tryskaly v něm až do dospělého věku, často i ve bdění tak močně, že musil užívat všemožných vnitřních a zevních prostředků, aby je vždy zapudil - by se z nich nevytloupló jádro jejich, které, cítil určitě, by jej usmrtilo, nebo aspoň přivedlo doživotně do blázince. A i když nevyvstávaly v něm samy, stíny jejich padaly ustavičně na všechny jeho dny, proměnily

jeho mládí v jediný děs před strašlivou nestvůrou, v nitru jeho číhající a vyčkávající vhodný okamžik, by jej zardousila.

V tomto snu viděl jedinou příčinu své rozvrácenosti a otrávenosti. Bylo mu, že jest jen jeho děsnou, špinavou minulostí, na niž pozapomněl, kterou však dost neodpykal a která vkročí v cestu náhle jeho dnešním čistým snahám, aby je ~~je~~ zneutěšovala a zase se ujala vlády. Lze si myslet, jaká byla jeho radost, když po řadu let obludný nepřítel se vůbec neobjevil. A teď - právě teď ---

Zazněl poprvé zvonek. Dysgen vyšel na peron, plaše se rozhlédl a vstupoval do vagonu. Stanul na stupátku. "Pěkně má cesta začíná! Neměl bych od ní zcela upustit? Fi, jaká to zbabělost!..."

Nebylo času k dlouhému rozhodování. Vstoupil, usedl. Kupé bylo dosud skoro prázdné.

"Pověrčivost, toť vše! A ta má ještě větší oči než její otec, strach. Vždyť ten chlap nebyl vlastně tomu neexistujícímu pitomci ze sna ani podoben. Ten ze sna vypadal také pokaždé jinak, někdy spíš jako

nějaká ochechule než člověk, někdy jako parez z mlhových hadrů. Něco, kdož ví jak malicherného na tom chlapu prostě mně ten fantom připomnělo - stejně mohl to učinit pomačkany rukáv nebo tamhle ta hlava husy, vyčuhující bábe z něže a per idearum associationem evokovalo to ty zatracené nicotné blbiny snu - blbý byl jsem sám dřív, přikládaje jim významu... Fatality, z nichž jen zbabělost mohla by udělat něco vážného. Je čas, abych zmoudřel. A pošetilé bylo též ode mne čekat, že to, co mne do pětadvacátého roku stále pronásledovalo, rázem zmizí. Ne - podobné chvílky zažiju ještě vícekrát - až konečně, když naše duše věkem zhouževnatí, nechá mne to definitivně na pokoji."

Odplivl si a ulevilo se mu velice. Zapáliv si cigaretu, povstal, vyklonil se z okna a vnořil se do hry oblačků, stále četnějších, větších, s temnějšími jádry na obloze jako luzná strašidla, z ničeho se zjevující. A stále více jej počala ovládat dřívější zářná radost. Vlak dal se do pohybu. Dysgen vesele zas usedl -- a tu setkal se s pohledem neznámého, koleny se ho dotýkajícího.

Cítil, jak na smrt zbledl, jak ~~smřena~~^{svě}řena mu byla průdušnice jako rukou vraha... Aby to zakryl, povstal zas a vyhlédl z okna. Ale nohy třásly se mu tak, že musil opět usednout.

Ztrnule hleděl na popelník pod oknem, zda dlouho, zda krátko - nevěděl... Zdálo se mu, že rachot vlaku jej odváží do černé věčnosti, jako na popraviště. Konečně se přece poněkud vzmužil; zapálil si znovu a rozhlížel se po kupé.

"Obloha se kalí," zazněl tu hlas jeho protějšku, hluboký, ostře pomalý; Dysgenovi bylo, jako by to byl hlas samé věčnosti, nekonečně pomalu ku předu jako parní válec se ploužící a vše drtící. Oči jejich se střetly. "Bylo delší dobu jasně a krásně - - přijde bouřka."

Dysgen jen přikývl.

"To člověk stále a stále nechce vědět, že po delším štěstí musí přijít hromy a blesky osudu," pokračoval protějšek. Dysgenem ta slova prochvěla. "Bouřky jsou pro přírodu dobrodiním," vypravil.

"Ale ne pro toho, koho blesk zasáhne, he he he!"

Vzrůstal dės Dysgenův; ale jako reakce
vyvstával vztek.

"S kým mám vlastně čest," utrl se -

"Doktor Ragar, che che!" odvětěno vý-
směšně. "Lékar, pane!"

"Vy mne znáte?"

"Ovšem, velmi dobře, che,che che."

"Vy - vy - no a - jaký je váš obor?"

"Duševní choroby. Ale specialisoval
jsem se na jednu z nich: tu nejdůležitější:
všichni lidé jí trpí: je to snaha být něčím
jiným, něčím opačným, než člověk je a slepé
uvěření, že tím je. Směšné úsilí, podpírané
jen nicotnými náboženskými a morálními
předsudky, zvrhnout rázem to, co z člověka
učinila milionletí, oblékání se do různých
ideálních hadrů z mlh, místo do svého sta-
rého těla... Tak například věří všichni, že
chtějí dobro, chtějíce jen zlo! že jsou
rozumní, jsouce blázni; že jsou lidmi,
jsouce bestiiemi. Šíleně pomalu melou mlýny
věčnosti - pomaleji než je hnusně hlemýžďí
pohyb hvězd vzhledem k jejich velikosti."

"Jak to mluvíte? jako - filosof - nebo -
- šílenec nebo -- stra - "

"Strašidlo, dokončete jen, che, che -

- Nejsem vaše halucinace? Pohleďte, kladu sem tuto krabici zápalek."

"Jak léčíte - tuto nemoc?"

"Jsou případy dosti nevinné, u všech hydrokefalů a většiny inteligentních - těmi se nezabývám - ale jsou případy strašné, beznadějně... Tam, kde diskrimen mezi tím, co člověk je, na příklad immanní nadbestiální zvrhlostí - a čím velmi upřímně chce být - zde tedy světce. Boj skončí vždy tím, že zdánlivě mrtvá bestie vstane z hrobu a světce zardousí."

"Jak tedy takové případy léčíte? Jsou beznadějně, řekl jste," vzdechl Dysgen, jehož vlasy se ježily.

"Urychlím jen nutný proces," odvětil skoro šeptem Ragar, nakloniv se. "Toť v takových okolnostech svatá, nejzáslužnější povinnost lékaře - říkají nám odjakživa "zabijáci" - ale neprávem. Na to jsme chudinky. Jen já - zabím!"

"Jste blázen - "

"A sotva se klamu, zařadím-li vás do té skupiny." Ragar řekl to, upřeně na Dysgena hledě a potřepává mu kolena. Dysgena se zmocnila závrať, chtělo se mu zvracet - a

náhle vynořila se mu z duše jako dinotherion z močálu představa chapadla věčnosti jej svírající víc a víc... Vymrštil se - "Promiňte" - a vyřítil se z kupé. Stanul u okna v uličce. Krátký pohyb zapudil sice to nejhorší, ale v duši zbyl vířivý chaos citů. Dlouho se marně, tupě snažil zachytit nějakou myšlenku - "Nepůjdu tam už k němu, ne, ne," opakoval si jako dítě; "není to zbabělost, kde jde o udržení rozumu."

Vlak stanul a Dysgen spatřil, že vystoupila z jeho vagonu černobílá postava, zamířila k východu a zmizela. Vlak se zase hnul. Dysgen si oddychl a naplněn ohromnou dětskou radostí, vrazil do kupé. Plaše popatřil na lavici Ragarovu. Nebyla tam už příšera. Usedl. Spatřil krabici v popelníku. Byla to ona. Otrásl se a vyhodil ji oknem. .

Nevydržel však na tomto místě, bylo mu jakoby se naň stále bělala tvář Ragarova. Přesedl. Jeho dětinská radost vyprchala. Počal přemýšlet, co to vše znamenalo.

"Byl to blázen? Ale to nevysvětluje ani mou hrůzu na peroně, ani to, že pronášel mé nejskrytější myšlenky, boje a strachy. Nikomu jsem se nesvěřil ani s malou jich

části. Bylo vše jen náhodným shlukem událostí? Náhodnost nemožno ovšem nikdy absolutně vyvrátit - a přesto vysvětloval jí mnohé, je nejabsurdnější. Pravděpodobněji by znělo, že za vším leží mystická záhada, kdybych v něco takového věřil..." Dysgen v hloubi v to věřil, ale poněvadž v jeho případě šlo o život, sebekonejšivě si namluvil, že vše to je pověra - stal se pozitivistou. Bylo to nestatečné i neúčelné, útok by byl býval rozumnější než útek. -

Konečně dospěl k resultátu, že věc nemožno rozluštit, že na ni zapomene a bude dbát jen budoucnosti. Uklidnil se, byl však v náladě skleslé. Trpěl trpnou vnitřní prázdnotou. Cumuly nebeské slily se v jediný šedý stratus, z něhož poklesší slunce s počátku jen slabě rozplizle prozíralo - - pak zcela zmizelo.

Dysgen si koupil na nejbližším nádraží lahvičku koňaku a rázem ji vyprázdnil. Toto rozumné jednání způsobilo, že jeho mysl ozdravěla a když se blížil k svému cíli, cítil se být skoro tak radostný jako na peroně.

V úzkém, zeleném pruhu čistého nebe,

mezi mořem mračen a obzorem zapadalo právě rudé slunce, když vystoupil Dyagen ve V., cíli své cesty.

Divoká krajina jakoby celá krvácela ztmavělou krví - nad ní rozprostíral se tmavý, nekonečný mrak. Dyagen se zachvěl, opustiv nádraží. Spěchal dolů do V. - vesnice čítající asi patnáct rolnických domů a patnáct vil. Hleděl na stíhlé skalnaté hory koldokol... "Jsou mé," řekl si a zděsil se... "Vždyť se mně právě zdálo, že jsem zde odjakživa byl... pan... ale je mně to všechno tak známo, jako když ve snu chodíme městem, které zcela známe, nevědouce, kdy jsme je viděli - Všechno znám - což spím? Onen skalní kužel - viděl jsem jej jistě - a nevím nic... všechny ty skalní trsy mne bodají jako strasné, zalehlé vzpomínky - znám vše - úplně znám - a přece neznám, naprosto neznám... jako ve snu to bývá - Vem čert všechny ty any! Jsem opilý - a proto asi to tak vidím - ale opilost je embryo snu. - Ano, viděl jsem to vše ve snu a proto teď v opilství - je to děsivé, ale děsivě krásné. Čert vem ty any... Slunce zapadlo... Zde je topol: počkejme, že za

tímhle návršíčkem bude říčka zkroucená skoro jako osma..."

Přeběhl rychlým krokem napilých vršíček.

"Opravdu! Skoro bych se bál - kdybych nebyl opilý... Ano, byl jsem tu kdysi - - snad zítra to pochopím, až se vyspím... Ba ano - něco jako jasné vidění je v těch mizerných snech - a když to jednou připustíme, musíme logicky připustit i všechnu tu druhou blbost, třeba spiritismus - krucifix!"

Klopýtl o kořen jedle, svalil se a trochu praštil do hlavy. To zaplašilo rázem zbytky opilosti. A došel k vile, kde měl bydlet, skoro úplně střízlivý. Starý muž otevřel dveře^{do} zahrady. Dysgen se mu představil. "Račte!" řekl starý, uchopiv jeho kufrík.

"Jste vy majitelem této vily?" ptal se Dysgen.

"Ne, milostpane, jen domovník. Pán je teď v městě. Ale brzo přijde a chce zde zůstat celé léto; ale nevím, zdali to - - vydrží. Zde jsou schody. Tak! A první poschodí - je celé vaše, jemnostpane. Všecko čisté, v pořádku, jedna radost. Prizemek

má pán - "

Rychle vyběhl Dysgen po dřevěných schodech. Zdálo se mu, že nějak smutně skřípají. Stanul před dveřmi jemu určeného pokoje. Váhal vkročit. Jakási tísen se ho zmocnila. Předtucha? Či jen šílené dojmy z nezvykle podivného setkání? Zastyděl se, prudce otevřel dveře. Pokoj byl v přítmí, vanul z něho zvláštní chlad, snad i plíseň z řídkého větrání. Rozběhl se k oknu, prudce je otevřev. Vlahý, podvečerní vzduch ovanul mu líce. Dysgen cítil se osvěžen, posílněn znovu probuzenou radostí. Nachýlil se z okna: Před okny klikatila se pěšinka do blízkého, asi deset kilometrů vzdáleného městečka. Večerní šero uléhalo již na kraj... Praštil sebou na pohovku a skoro ihned usnul...

V následujících dnech byl v naladě tak špatné jako příroda. Vše jej kolem odmršťovalo - a temné vzpomínky na Něco, při každé nové přírodní scenerii v něm vyvstávající, byly tajemně děsivé. Ale k explozi nedocházelo. "Nutný následek železniční příhody" - děl si, "však se to časem vykouří. Nesmysl všechno - "

Bojoval proti tomu dlouhými denními pochody, přemýšlením, stykem s výletníky a alkoholem. A nebe se konečně zas vyjasnilo a Dysgen stával se veselejším, pracoval na poematech a po třech nedělích byl v náladě zcela dobré; a ta rostla, bujela v květy poesie --- Chodil komnatou, házeje tu a tam verše na papír - hned se hlasitě směje, hned mrače, zatínaje pěsti. Vtom zaskřípaly tak nějak tajemně, děsivě zahradní vrátka. Dysgena jako když bodne do srdce. Přiskočil k oknu. "Mohli by je namazat..." ale ani nedomyslil, když jeho oko upřelo se na hubenou ruku, jež tiskla kliku zahradní branky. Zdála se mu příšerně bílou. S ruky se zrak Dysgenův svezl na postavu vracejícího se a - - zavrával do pokoje. Byl by upadl, kdyby se nebyl zachytil okenice... "Toť on - on - - spolucestující z vlaku, příšera, fantom, můj šílený sen." Sáhl si na čelo, těžkým potem smáčené. "Co se to se mnou děje? Takový bude můj kýžený klid, nebo je určeno, abych sešílel?" - Tu bylo zaklepano.

"Vstupte!" zařval jako pardál, chycený v kleci. Vstoupil dr Ragar. Dysgenovi sevřelo se hrdlo, jakoby jej vrah nějaký uchopil.

"Má poklona, pane." A podával s úsměvem ruku couvajícím Dysgenovi. "Vy - vy zde - - zase - "

"Já, velevážený a doufám, že nezazlíte, že se přišel představit váš nynější - domácí pán."

"Vy - majitelem této vily? Ne, nemožno!"

"Činím na vás dojem takového chudasa?"

"Ale toť přímo strašidelné..."

"Existence domácího pána...?"

"Že jste jím právě vy, jenž na dráze tak se mnou mluvil..."

"Ale což mluvil-li jsem s vámi proto tak, poněvadž jsem byl vaším domácím?" -

- "Cože? Ach!" uhodil se do čela Dysgen.

"Vy jste věděl, že jedu k Vám, Vy jste mne úmyslně vyhledal? Pak ovšem není na věci nic strašidelného..." "Také bych si myslel, cheche!" "Ale proč už na peroně jsem pocítil takový děs?"

"Všiml jsem si. Proč? Mám bohužel odpudlivou tvář. A pak ráčíte být vůbec lekavý. A snad byla v tom i předtucha, že budu pro vás něco znamenat - přihází se to - a vskutku, naše connaissance má hned počátek dosti zajímavý - "

"Ach možno. Ale jak jste mohl uhodnout mé nejtajnější myšlenky - tak skoro tajemství mého života?" - "Jsem psychologem z povolání, nejsem hloupý, mám i fyziologický smysl. A pak, sdělil mně ~~pro~~ váš přítel, najímaje tento byt, mnohé zajímavosti o vaší osobě." - "Ten mizerný žvanil!" -

- "Neumíme-li sami o sobě mlčet, máme malé právo vytýkat jinému, nesmlčí-li, co jsme mu řekli. Neřekl mně mnoho, vaše hlavní tajemství jste mu neodhalil - a já, z vědeckého zájmu jsem si umínil, že je na základě osobního seznámení vylousknu. Vždyť je to můj métier, jsem jen psychický detektiv." -

- "A to jste nemohl čekat až zde? Na dráze -

- a to způsobem velmi nešetrným, přímo --

-- sprostáckým! Jsem váš pokusný králík?" -

- "Račte prominout, cítím se zde vakutku vinen - ale co chcete? Pojmy lékař a delikátnost se vylučují. Jen kvůli vám svezl jsem se čtyři stanice a odejel zas nazpět. A abych se přiznal, nepřiměl mne k tomu jen vědecký zájem. Což - promiňte - kdyby, při vaší nepopiratelné a) normálnosti - napadlo vás mou vilu zapálit?"

Dysgen si zhluboka odychl. Hle v vše

vlastně tak přirozeno... Těžké břímě jakoby s něho spadlo. Usedl na pohovku, zapálil si. "Nu - nebudu se na vás zlobit!" řekl, ale vyhýbal se jeho pohledu a chladně se s ním rozloučil...

Po jeho odchodu cítil horoucí stud sebeopovržení, až k sebehnusu jdoucí. "Jsem nejimbecilnější blázen na světě," skřípal zuby. "A jeho opovržení, jak je zasloužené! Kdybych aspoň v nějaké nadpřirozené moci věřil! ale nevěřit - a přece jím podléhat! Jsem osmadvacetiletý klacek, horší než kluk, řvoucí před bubákem. Ta ostuda před ním!" Svalil se ve vzteklé hanbě na podlahu. "Ne!" zařval za minutu náhle. "Nejsem tak mizerný, ukáži mu to! Byla to vše jen výjimka - ale poslouží mně k zmoudření a bohdá k úplnému vyléčení z celé té pověrčivé, prašivé minulosti! Ano, musím se skvěle retablovat v jeho očích, chtěl jsem říci ve svých, pomstít se mu ukázáním celé své superiority! Počkej, doktůrku!" Ale během celého týdne nenaskytla se mu příležitost. Kdykoli se s Ragarem setkal, vyměněny jen pozdravy - oboustranně velmi chladné. Aby hovor zapředl, k tomu byl Dysgen příliš hrdý. Mučil

se silně. Počal Ragara nenávidět - a co podivné, cítil k němu jakousi náklonnost; ta živila nenávist a naopak. A k tomu obé bylo živeno nejen žízni po revanchi, po docílení uspokojení nad sebou, ale i jistým nevelkým děsem, který v něm doktor prese všechna stále ještě budil a romantičností celé věci... Z toho všeho vznikl v něm vůči Ragarovi silný, podivný, perversní konglomerát citový, podobný v mnohém poněkud pohlavní lásce. Žil teď jen v těchto pocitech, o nichž si nezatajoval, že jsou nízké, ale kterým chtěl nechtěl podléhal; a na ~~na~~ poetické tvoření nebylo pomyšlení.

Po týdnů poprosil jej ještě jednou Ragar, pracující právě v zahradě, nemohl-li by mu něco říci o jistých květinách. Dysgen náhodou mohl a pochvalné díky doktorovy jej tak polichotily a zalichotily a zalahodily mu, jako málo co kdy dříve.

Od té doby skoro denně spolu trochu hovořili, vždy v zahradě. Ragar dával na jevo zřejmé, byť zdvořilé pohrdání. To rozdmýchávalo bláznivou pomstychtivost Dysgenovu stále více; čím více odpuzován, tím více se cítil býti přitahován; tak pes, čím

více jej člověk, hrající si s ním, odhazuje, tím prudčeji se naň vrhá. Je vůbec nejlepší methodou, jak vzítí bojícímu se zvířeti strach - odstrkovati je od sebe. Kdyby byl měl doktor úmysl Dysgena k sobě připoutat, svou methodou byl by toho dosáhl nejlépe...

Hovory jejich však trvaly stále déle a měly předmětem themata stále vážnější. Dysgen se naučil Ragara skoro obdivovat. Zakoušel v jeho přítomnosti složité, většinou příjemné, někdy mrazivě příjemné, vždy interesantní sensace. Avšak při tom někdy prochvěla jím náhle stará hrůza. "Je možno, že se s ním tady tak bavím?" projelo mu duší, ale zhaslo to hned studem uhašeno jako blesk. - Za tři týdny po návštěvě Ragarově pozoroval Dysgen, že opovržení Ragarovo mizí, že přechází jaksi nejen v respekt, ale v jisté přátelství. Měl z toho radost, a přece jej to divně prochvívalo... Několik dní poté projevil Ragar přání, aby s ním Dysgen ztrávil večer v restauraci. Seděli tam v napínavých disputacích až do půlnoci. Dysgen se vrátil domů tak nadšen a duševně stimulován, že poprvé zas dvě

hodiny psal verše, s nimiž byl zcela spokojen.

Následujícího dne - bylo právě letní solstitium, řekl dr. Ragar Dysgenovi: "Znáte údolí smrti?" Dysgen neznal.

"Půl druhé hodiny odtud. Jeden z nejvelkolepějších koutků země; dostatečný důvod, že je téměř neznám, kdežto největší přírodní banality bývají světoznámy. "Mrtvé údolí", jak hloupé! Nic není živějšího, ale nebudu vás připravovat. Půjdu tam dnes ve čtyři hodiny odpoledne, až se trochu ochladí. Budete-li mým společníkem, bude mně s potěšením." Dysgen s chutí slíbil.

Vyšli. Ni jediné oasy oblačkové v Saharě nejtemnějšího Azuru. Azurné ticho slavnostně spalo na krajině. Nezašeptal vzduch uším, pták nepromluvil, nikde člověka. Slavná nálada se snesla v Dysgenovu duši, taková, jaká obestírává smrt.

Šli dlouho, mlčky...

Pomalu, pomalu hýbalo se na dně Dysgenovy duše něco jako černý plaz - byl to strach, byl to děs. Mládě dosud - ale jak strašlivě rychle to dovede růst -

"Neměl bych se obrátit domů," děl si

náhle. "Sám do mrtvého údolí - s ním...
Tůj!" vzpomatoval se hned. "Zas ta bídná
pověřčivost a zbabělost... Musím jít - ale -
- nevím, proč se s ním kamarádím... Je o
čtrnáct let starší a příjemný nikterak.
Musím si doznat, že vždy jsem měl k němu
jen odpor - a že je mně teď s ním hodně
nevolno. Preruším s ním styky - hned od
dneška - tak! A kdybych se měl třeba na
hodinu z této začarované, na mne jen ne-
blaze působící krajiny odstěhovat. Dosáhl
jsem, čeho jsem bláznivě chtěl, rehabilito-
val se v jeho a svých očích, a teď dost -
- nový život. Ale jak se ten divný strach
vzmáhá... vskutku, až z těžka se mně dýchá...
nutno řečí se rozptýlit - "

Ale kdežto včera namítalo se mu stále
sta námětů k hovoru, dnes nemohl se zmoci
ani na jeden. Ragar šel stále mlčky, rychle,
tvář jako kamenná.

Náhle pravil: "Věříte v nesmrtelnost
duše?"

"Já? -- Ne! A vy ano?"

"Chcete, abych, buše se do prsou s em-
fasí volal: Věřím, že kráva má rohy - ?"

"Tedy považujete to za samozřejmé? Já

jen za samozřejmou lež."

"Hle, tyhle básníky! Já, suchý vědec, abych si s ním vyměnil roli. Člověk by řekl, že básník, duch ideální, romantický, fantastický, všemu magickému nakloněný, povznesený, musí být eo ipso immoralistou; a zatím jsem shledal, že skoro všichni se svislým ocasem věří, že budou po smrti jen sardět do hlíny... Nedám proto nic na vás všechny, jste krotká čeládka, velectění! Nepište verše, ještě na realistické romány à la Zola tak stačíte!"

"Snad bych v nesmrtelnost věřil, ale věčnost je něco strašného - "

"A vy něco tuze strašpytlovského. Vy - - nu nelze upřít, vy máte příčinu mnohého se bát... Vaše dávné minulosti zatnuly se silně do tohoto vašeho života... Tak, že byste se měl jmenovat ne Dysgen, ale Dysoen, jako rozsekaný - vzkříšený Dionysos. Ačkoli i Dysgen je pro vás vhodné jméno - "

V roce 1937 připravovala Družstevní Práce vydání knih pros z beletristické pozůstalosti filosofa Ladislava Klímy. K vydání však nedošlo, ač kniha byla již vysázena. Získal jsem tenkrát obtahy korektur, podle nichž knihu vydávám. Při sazbě /z cicera písma Arlington, které zčeštil Vojtěch Preissig/ zachoval jsem Klímovy pravopisné zvláštnosti. Osmi kresbami doprovodil Jan Konůpek. Vytiskl jsem na Zandersovu papíru Tosa 40 výtisků.

J.P.

<u>Mezi skutečností a snem</u>	1
Jak vysvětlíte...	3
Hledání strašidla	15
Řeč oblohy	27
Donna Maria	33
K Denici mluví Dryada	56
Elektra	64
Dysgen	83
vydavatelská poznámka	108
<u>Edgar a Eura</u>	110
motto	112
Edgar a Eura	114
vydavatelská poznámka	136
<u>Vydavatelská poznámka k tomuto</u>	
<u>vydání dvou knih L.K.</u> /S/	139